

DANICA

ILI

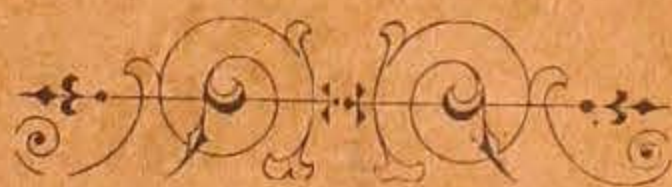
BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR,

ZA PROSTU GODINU

1889.

☞ CINA : 25 novčića. ☞

U SUBOTICI, 1888.
TISKOM JOSIPA BITTERMANA.

B.Š. knjižnica
I. Kujundžića

zkvh.org.rs

DANICA

INSTITUT „IVAN ANTUNOVIĆ“

III

Br.: 26/97. 2P
SUBOTICA
KNJIŽNICA „IVAN KUJUNDŽIĆ“

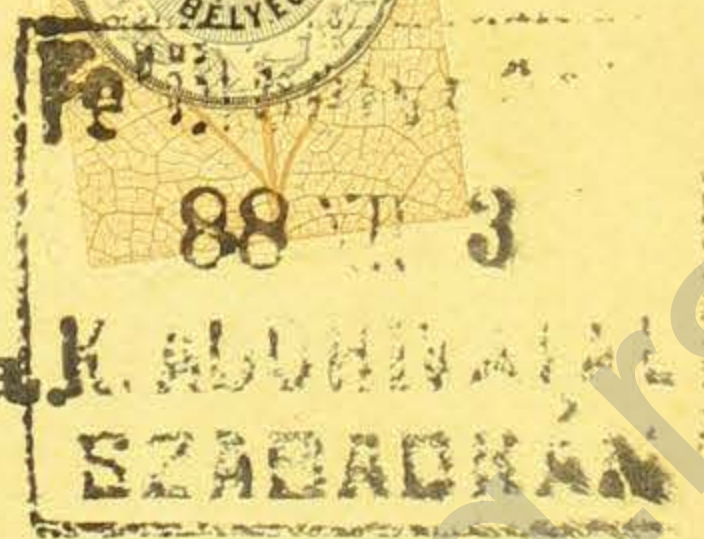
BUNJEVAČKO-ŠOKAČKI

KALENDAR

ZA PROSTU GODINU

1889.

Cina : 25 novčića

Izdaje : JOSIP BITTERMAN.

*U knjizarnice
L. Šipana Vojnić T.
Subotica 173*

U SUBOTICI, 1888.

TISKOM JOSIPA BITTERMANA.

KRALJEVKA

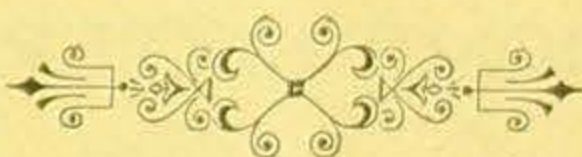
Bože živi, čuvaj Bože
Kralja našeg i naš dom!
Silan virom, da nas može
Mudrom vladat desnicom.
Štitimo ga hrabrobojni
Od navale svačije,
S habšburskim domom spoji
Sudba udes našije.

Svistno virno i pošteno
Pravdu dužnost branimo;
A kad triba tad hrabreno
Na oružje skočimo,
Znajuć, kako slavno valja
Vojsku kitit lovorom:
Blago, život sve za kralja,
Sve za kralja i za dom.

Što gradjanin mukom steče,
Tomu vojnik budi štit,
Ume ine nek preteče
Um naš duhom ponosit.
Srića, slava nek izviru
Kraljevina u svijeh,
Sunce božje nek u miru
Sja po zemlja našijeh.

Sile naše nek se slože
Svemogućan, jer je sklad;
I najtežje lasno može
Navladat se slogom rad.
K' jednoj svrhi pogodljivi
Svi nastojmo bratski it:
Kralj da živi, dom, da živi
Složno ćemo vični bit.

Uz našeg se vladom kralja
Krvlju, srcem rodica
Vikovitom još pomalja,
Puna čara kraljica.
Svaku sriću, svaku slavu
Izlij Bože ti nad njom:
Fran-Josipa Jelisavu
Sav habšburski živi dom.

SIČANJ, ili JANUAR,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
nedilj.	1 Mladi Božić	☉	20 Prosine. Ignatije
poned.	2 Makarije	☉	21 Julijana
utor.	3 Genoveva	☉	22 Anastaz
srijeda	4 Titus Biskup †	☉	23 40 mučenika
četvrt.	5 Telesfor	☉	24 Eugenije
1) Čuvši Irud . . . Mat. 2.			
nedilj.	6 Sv. tri kralja	☉	25 Božić. (Rodj. Krist.)
poned.	7 Lucijan	☉	26 Zbor bogorod
utor.	8 Severin opat	☉	27 Stefan prvi muč.
srijeda	9 Julijan muč.	☉	28 2 tisuće mučenika
četvrt.	10 Agaton	☉	29 Mladenci
petak	11 Hygin pap. †	☉	30 Anisija
subota	12 Ernest	☉	31 Melanija
2) Isus 12 godišnji mladić u crkvi Jeruz. Luk. 2.			
nedilj.	13 Hilarij	☉	1 Sičanj 1889. Nov. lit
poned.	14 Feliks muč.	☉	2 Silvester
utor.	15 Mavro op.	☉	3 Malahija
srijeda	16 Marcel	☉	4 Zbor 70 apost.
četvrt.	17 Antun pust.	☉	5 Teopemto i Teona
petak	18 Stol. sv. Petr. u Rim.	☉	6 Bogojavljenje
subota	19 Sara	☉	7 Zbor Iv. Krst.
3) Svatba u Kani Gallilejskoj. Ivan 2. 1—11.			
nedilj.	20 Prisv. Ime Isusovo	☉	8 Georgije
poned.	21 Agneta div.	☉	9 Podjevko
utor.	22 Vincencije	☉	10 Grigorije Nis.
srijeda	23 Zaručenje Bl. D. M.	☉	11 Teodosije
četvrt.	24 Timotej biskup	☉	12 Tatijana
petak	25 Obraćenje Pavla †	☉	13 Jermilo
subota	26 Polikarp	☉	14 Sava I. arb. srp.
4) Isus izličuje jednog gubavca. Mat. 8. 1—13.			
nedilj.	27 Ivan zlatoust.	☉	15 Pavao Tiv.
poned.	28 Margarita	☉	19 Verige ap. Petra
utor.	29 Franjo Salezki	☉	17 Antonije velik
srijeda	30 Martina div.	☉	18 Arhiep Maksim
četvrt.	31 Petar Nolaski	☉	19 Makarije

Misečne mine:

☾ **Mladi masec** 1. sičnja, u 10 sati 24 časa u večer; nevidim pomrčanjem sunca.

☽ **Prvi četvrt** 9. u 1 sat 57 časi noćom; oblačno, posli snig.

☽ **Pun masec** 17., u 6 sati 53 časa iz jutra; vidim pomrčanjem miseca; zima.

☾ **Zadnji četvrt** 24. u 5 sati 13 časi iz jutra; snig.

☾ **Mladi masec** 31. u 10 sati 26 časi prije podne; eiča zima sa snigom.

Ovog miseca podulji se dan 1 sat i 4 časa.

Gatanje po izkustvu:

Ugodno i trajnom zimom vrime slidi: ako južno-zapadni vitar okrene se na siverno-zapadni. Ako s izhodnim vitrom snig vije. Ako se na zapadu gusta magla ukaziva.

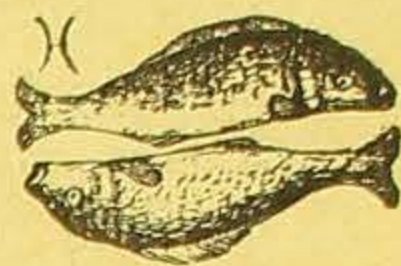
Toplo vrime slidi, ako se izhodno-siverni vitar promijiva.

Sičnja	Sunce izhodi	Sičnja	Sunce zapada
5	7 sati 50 č.	5	4 sata 20 časi
10	7 " 58 "	10	4 " 27 "
15	7 " 46 "	15	4 " 34 "
20	7 " 41 "	20	4 " 41 "
25	7 " 36 "	25	4 " 48 "
30	7 " 31 "	30	4 " 56 "

VELJAČA, ili FEBRUAR,

BROJI XXVIII DANA.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Petak	1 Ignacij bisk. †	☉	20 Jevtimije
Subota	2 Očišćenje Bl. D. M.	☉	21 Maksim
5) O ladji Isusovoj. Mat. 8.			
Nedilj.	3 Blaž biskup	☉	22 Timotej
Poned.	4 Veronika	☉	23 Klimente
Utor.	5 Agata div.	☉	24 Ksenija
Srida	6 Doroteja	☉	25 Grigorije
Četvrt.	7 Romualdo op.	☉	26 Ksenofonte
Petak	8 Ivan Matski †	☉	27 Prinos mošti Jov.
Subota	9 Apolonija div.	☉	28 Jefrem Sir.
6) O dobrom simenu. Mat. 13.			
Nedilj.	10 Skolastika div.	☉	29 Tri Jerarha
Poned.	11 Desiderij bisk.	☉	30 Vasilije
Utor.	12 Eulalija	☉	31 Kir i Jova
Srida	13 Eduardo	☉	1 Veljača. Trifo
Četvrt.	14 Valentin sveć.	☉	2 Sretenije
Petak	15 Faustin i Jovinian †	☉	3 Simeon
Subota	16 Juliana	☉	4 Isidor
7) O poslenicah u vinogradu Mat. 20. 1—16.			
Nedilj.	17 Sedamdesetnica	☉	5 Sedamdesetni
Poned.	18 Koloman	☉	6 Vukol i Fotije
Utor.	19 Konrad	☉	7 Partenije
Srida	20 Eleuterij	☉	8 Teodor i Zah.
Četvrt.	21 Eleonora kraljica	☉	9 Nikifor
Petak	22 Stol. sv. Petra †	☉	10 Haralampije
Subota	23 Romana	☉	11 Blaž mučenik
8) O sijaču i simenu. Luk. 8.			
Nedilj.	24 Šestdesetnica Matija	☉	12 Mesopust
Poned.	25 Valburga	☉	13 Martin
Utor.	26 Viktorije	☉	14 Aksentije
Srida	27 Šandor	☉	15 Onisim
Četvrt.	28 Roman opat.	☉	16 Pamfil

Misečne mine:

☽ **Prvi četvrt** 7. u 10 sati 14 časi u večer; hladno, vitrina; vedro opet vitrovi.

☾ **Pun misec** 15. 11. s. 23 časa noćom vedro, danjom mutno.

☾ **Zadnji četvrt** 23. 0 sat. 11 časi noćom, snig vitrina i zima.

U veljači podulji se dan 1 sat i 26 časi.

Gatanje po izkustvu:

Stalna zima slidi, ako jugo-izhodni vetrovi dušu. Ako je misec odveć blid. Ako se crvenilo posli zapada na visoko podigne.

Toplo vrime slidi, ako zapadni vetrovi dušu. Ako posli trajne zime smrzne, snig pada.

Veljače	Sunce izhodi	Veljače	Sunce zapada
5	7 sati 25 č.	5	5 sati 6 časi
10	7 " 16 "	10	5 " 15 "
15	7 " 8 "	15	5 " 22 "
20	7 " 0 "	20	5 " 30 "
25	6 " 51 "	25	5 " 37 "
28	6 " 45 "	28	5 " 41 "

OŽUJAK, ili MARTIUS,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Petak	1 Antonija †	☉	17 Teodor
Subota	2 Simplic	☉	18 Leo papa
9) Isus izličeuje slipeca. Luk. 18. 31—43.			
edilj.	3 Petdesetnica	☉	9 Siropust.
Poned.	4 Kazimir	☉	20 Lav
Utor.	5 Eusebija	☉	21 Timotej
Srida	6 Čista srida †	☉	22 Mavrikije
Četvrt	7 Toma akvinatski	☉	23 Polikarpo
Petak	8 Ivan od Boga †	☉	24 Obrez glav. Iv.
Subota	9 Franciska †	☉	25 Tarasije
10) Isusa djavao napastuje. Mat. 4. 1—11.			
edilj.	10 Čista Konrad	☉	26 1 Postna ned.
Poned.	11 Heraklije	☉	27 Porfirije
Utor.	12 Grgur papa	☉	28 Vasilije
Srida	13 Kvatre † Rozina	☉	Ožujak Jevd.
Četvrt.	14 Matilda †	☉	2 Teodor
Petak	15 Longin †	☉	3 Jevtropije
Subota	16 Heribert †	☉	4 Prinos Vencesl.
11) Priobraženje Isusovo. Mat. 17. 1—10.			
edilj.	17 Pačista Gertruda	☉	5 2 Postna ned.
Poned.	18 Eduardo †	☉	6 42 mučenika
Utor.	19 Josip †	☉	7 Vase muč.
Srida	20 Nicetas †	☉	8 Teofilakte
Četvrt.	21 Benedikto †	☉	9 40 mučenika
Petak	22 Oktavijan †	☉	10 Kodrat
Subota	23 Viktorija †	☉	11 Sofronije
12) Isus izgoni djavola. Luk. 11. 14—28.			
edilj.	24 Bezimenn Gabriel	☉	3 Postna ned.
ned.	25 Blagovist	☉	13 Nicefor
Utor.	26 Emanuel †	☉	14 Venedikto
Srida	27 Ruperto †	☉	15 Agapije
Četvrt.	28 Guntram †	☉	16 Sabina
Petak	29 Eustakije †	☉	17 Aleksije
Subota	30 Kvirin †	☉	18 Kiril
13) Isus nahrani 5000 ljudi. Iv. 6. 1—15.			
edilj.	31 Sridopostna	☉	4 Postna ned.

Misečne mine:

● **Mladi masec** 1. u 11 sati 17 časi noćom; toplo.

☾ **Prvi četvrt** 9. u 7 sati 16 časi u večer; ljuta zima.

☽ **Pun masec** 17. u 1 sati i 4 časa posli podne; mećava i zima.

☾ **Zadnji četvrt** 24. u 8 sati 12 časi kiša s vitrom.

● **Mladi masec** 31. u 12 sati 53 časa u podne, neugodno vitrovito vrime.

Ožujka dan se podulji sa 1 sat i 45 časi.

Gatanje po izkustvu:

Kako je vrime oko 9 ozujka, tako će bit do konca.

Ako je sičanj vruć bio, 28. ožujak je hladan.

Ako je ožujak suh, onda svibanj će lip bit.

Ako se zvona daleko čuj kiša slidi. Ako je ožuja maglovit, bit će gmljavine.

Ožujka	Sunce izhodi	Ožujka	Sunce zapada
5	6 sati 35 č.	5	5 sati 48 časi
10	6 " 25 "	10	6 " 6 "
15	6 " 15 "	15	6 " 54 "
20	6 " 5 "	20	6 " 10 "
25	5 " 55 "	25	6 " 18 "
30	5 " 45 "	30	6 " 26 "

TRAVANJ, ili APRILIS,

BROJI XXX DANA.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Poned.	1 Hugo †	☉	20 Ivan prepod.
Utor.	2 Franjo †	☉	21 Jakov mladji
Srida	3 Richardo †	☉	22 Vasilije
Četvrt.	4 Ambrosija †	☉	23 Nikon
Petak	5 Vincencij Fer. †	☉	24 Zahar
Subota	6 Celestin †	☉	25 Očišćenje B. D. M.
14) Žudije hoće Isusa kamenovat. Iv. 8. 46—59.			
Nedilj.	7 Gluha	☉	26 5. Postna ned.
Poned.	8 Dionisij †	☉	27 Matrina
Utor.	9 Marije N. †	☉	28 Hilarijon
Srida	10 Ezechiel †	☉	29 Marko
Četvrt.	11 Lav papa †	☉	30 Jovan Klin.
Petak	12 Sedam žalosti †	☉	31 Ignatije
Subota	13 Justin †	☉	1 Travanj, Marija
15) Ulaz Isusov u Jeruzolim. Mat. 21. 1—9.			
Nedilj.	14 Cvitna, Tiburcije	☉	2 6. Cvitna
Poned.	15 Anastasije †	☉	3 Nikita
Utor.	16 Lamberto †	☉	4 Josip
Srida	17 Rudolf †	☉	5 Teodul
Četvrt.	18 Velik četvrtak †	☉	6 Velik četvrtak
Petak	19 Velik petak †	☉	7 Velik petak
Subota	20 Velika Subota †	☉	8 Velika Subota
16) Urkrsnuće Isusovo. Mark. 16. 1—7.			
Nedilj.	21 Uskrs g. Isukrsta	☉	9 Uskrs
Poned.	22 Uskrsni ponediljak	☉	10 Uskrsni poned.
Utor.	23 Adalbert bisk	☉	11 Uskrsni utorak
Srida	24 Gjuro muč.	☉	12 Vasilije
Četvrt.	25 Marko evang.	☉	13 Artemon
Petak	26 Klet papa †	☉	14 Martin papa
Subota	27 Peregrin muč.	☉	15 Aristarh
17) Isus Kroz zatvorena vrata dodje. Iv. 20. 19—31.			
Nedilj.	28 Bila nedilja	☉	16 Agapije
Poned.	29 Petar mučenik	☉	17 Simeon
Utor.	30 Katarina divica	☉	18 Jovan Dekap.

Misečne mine:

☾ Prvi četvrt 8. 3 sata 9 časi posli podne neugodno.

☽ Pun misec 15. 11 sati 35 časi noćom, zra se ugrije.

☾ Zadnji četvrt 22 u 3 sata 12 časi posli podne kišovito.

☾ Mladi m'sec 30 u 3 sata 21 čas noćom, kiš s vitrom.

Dan se podulji ovog m' seca sa 1 sat 33 časa.

Gatanje po izkustvu:

Ako je travnja vrime ugodno, neugodan svibanj slidi.

Ako ovog miseca ima grmljavine, bit će vlažna godina. Ako se žuta i modra boja na dugi dobro vidi dobro vrime slidi. Ako je oko Gjurgjeva raž toliko da se u nju mož vrana sakriti, bit će mnogo hrane.

Travnja	Sunce izhodi	Travnja	Sunca zapada
5	5 sati 33 č.	5	6 sati 33 časi
10	5 " 24 "	10	6 " 40 "
15	5 " 14 "	15	6 " 47 "
20	5 " 4 "	20	6 " 54 "
25	4 " 56 "	25	7 " 1 "
30	4 " 47 "	20	7 " 8 "

SVIBANJ, ili MAJUS,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Srida	1 Filip i Jakov		19 Ivan
Četvrt.	2 Sigismund		20 Todor
Petak	3 Našašće sv. križa †		21 Januarije
Subota	4 Florijan muč.		22 Teodor
18) O dobrom pastiru. Iv. 10. 11—16.			
Nedilj.	5 Pijo V. papa		23 Gjuragj
Poned.	6 Ivan prid vrati lat.		24 Zahar
Utor.	7 Stanislav		25 Marko ev.
Srida	8 Ukaz Mihojla		26 Vasil
Četvrt.	9 Grgur veliki		27 Simeon
Petak	10 Antun pustinjač †		28 Jason
Subota	11 Mamerto biskup		29 9 mučenika
19) Do malo i nećete me viditi. Iv. 16. 16—22.			
Nedilj.	12 Pankrac		30 Jakov ap.
Poned.	13 Servac		1 Svibanj. Jeremija
Utor.	14 Bonifac		2 Atanasije
Srida	15 Sofija		3 Vodokrst
Četvrt.	16 Ivan Nepomucen		4 Pelagija
Petak	17 Pashal †		5 Irina
Subota	18 Feliks		6 Job
20) Idem k' onomu, koj mene poslao. Iv. 16. 5—15.			
Nedilj.	19 Ivan svećenik		7 Našašće sv. križa
Poned.	20 Bernardin		8 Jovan ap.
Utor.	21 Konstantin		9 Nikolaj
Srida	22 Julija		10 Simon zelot.
Četvrt.	23 Desiderijo		11 Ciril i Metod
Petak	24 Ivka udova †		12 Epifanije
Subota	25 Urban		13 Glikerija
21) Što prosili budete od Oca. Iv. 16. 23—30.			
Nedilj.	26 Pilip Nerije		14 Isidor
Poned.	27 Ivan		15 Pahomije
Utor.	28 Vilim		16 Agap
Srida	29 Maksimin		17 Andrija i Ivan
Četvrt.	30 Spasovo		18 Spasovo
Petak	31 Angjelia †		19 Patrikije

Misečne mine:

☾ **Prvi četvrt** 8. u 8 sati 59 časi; grmljavina.

☽ **Pun misec** 15. u 7 sati 58 časi iz jutra; vrući dani.

☾ **Zadnji četvrt** 21. u 11 sati 36 časi posli podne; vitar kiša.

☾ **Mladi misec** 20. u 6 sati 9 časi posli podne; s vitrom od juga.

U svibnju podulji se dan
1 sat i 10 časi.

Gatanje po iskustvu:

Lipo vrime slidi, ako je crvenilo posli zahoda zlatno. Ako prigodom zahoda, više vodah i u polju diže se gusta magla. Ako na suhom živeće žabe na visoko se uzpnu i krekeću.

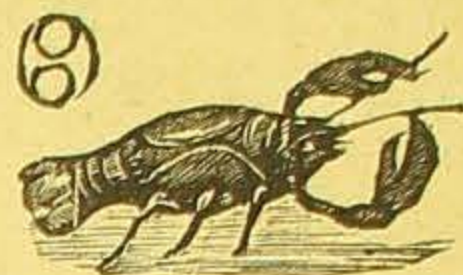
Neugodno će bit vrime: ako se iz jutra nebo crveni. Ako su planine u magli. Ako se u večer nebo veome crveni.

Svibanj	Sunce izhodi	Svibanj	Sunce zapada
5	4 sati 39 č.	5	7 sati 15 časi
10	4 " 31 "	10	7 " 20 "
15	4 " 26 "	15	7 " 28 "
20	4 " 21 "	20	7 " 34 "
25	4 " 16 "	25	7 " 39 "
30	4 " 11 "	30	7 " 42 "

LIPANJ, ili JUNIUS,

BROJI XXX DANA.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Subota	1 Nikodem	☉	20 Talalej
22) Kada dodje Utišitelj. Iv. 15. 26—27.			
Nedilj.	2 Erasmo biskup	☉	21 Konstant. i Jelena
Poned.	3 Klotilda kraljica	☉	22 Vladimir
Utor.	4 Kvirin biskup	☉	23 Mihojle bisk.
Srida	5 Bonifacij	☉	24 Simon
Četvrt.	6 Norbert	☉	25 Glavosek Ivan
Petak	7 Roberto opat †	☉	26 Karpo i Alfej
Subota	8 Medard	☉	27 Teraponte
23) Tko mene ljubi, moje riči obdržaje. Iv. 14. 23—31.			
Nedilj.	9 Duhovi	☉	28 Duhovi
Poned.	10 Duhovski ponedilj.	☉	29 Duhovski poned.
Utor.	11 Barnaba	☉	30 Isak
Srida	12 Kvatre † Ivan fak.	☉	31 Herman
Četvrt.	13 Antun paduanski	☉	1 Lipanj
Petak	14 Velik Vazul †	☉	2 Nicefor
Subota	15 Vid muč. †	☉	3 Lukilijan
24) Meni je data sva oblast. Mat. 28. 18—20.			
Nedilj.	16 Prismo Trojstvo	☉	4 Mitrofan
Poned.	17 Adolf	☉	5 Dorotej i Ipor
Utor.	18 Marcelijan	☉	6 Hilarijon
Srida	19 Gervasij i Protasij	☉	7 Teodot
Četvrt.	20 Brašančevo	☉	8 Božidar
Petak	21 Alojsija †	☉	9 Kiril aleks.
Subota	22 Paulin bisk.	☉	10 Timotej
25) O velikoj večeri. Luk. 14. 16—24.			
Nedilj.	23 Alban muč.	☉	11 Bartol i Barnaba
Poned.	24 Ivan krstitelj	☉	12 Onafrim
Utor.	25 Vilim	☉	13 Akvilinej
Srida	26 Ivan i Pavao	☉	14 Jelisej prorok
Četvrt.	27 Ladislav kralj	☉	15 Car Lazar
Petak	28 Priss. srce Isusovo †	☉	16 Tihon
Subota	29 Petar i Pava	☉	17 Manojlo
26) O izgubljenoj ovcu. Luk. 15. 1—10.			
Nedilj.	30 Spomen Pavla	☉	18 Leontije

Misečne mine:

☾ **Prvi četvrt** 6. u 9 sati 18 časi prije podne lipim vrimenom.

☽ **Pun misec** 13. u 3 sata 15 časi posli podne zapara.

☾ **Zadnji četvrt** 20. u 8 sati 51 čas posli podne grmljavina.

☉ **Mladi misec** 28. u 10 sati 10 časi prije podne, nevidivim kolutastim pomrčanjem sunca.

Ovog miseca još podulji se dan sa 16 časi, zatim na zaduje.

Gatanje po izkustvu:

Lipo će vrime bit ako bubice sv. Ivana jako sjaju. Ako se tanki oblaci razidju. Ako večerom bumbarovi lete.

Neugodno, kišovito vrime slidi, ako mnogo žaba naizlazi. Ako se mačke ližu, ako se kokoši u prahu kupaju; ako vaške travu pasu i ako krtine na visoko riju.

Lipnja	Sunce izhodi	Lipnja	Sunce zapada
5	4 sat. 8 čas.	5	7 sati 48 časi
10	4 " 6 "	10	7 " 51 "
15	4 " 5 "	15	7 " 55 "
20	4 " 4 "	20	7 " 56 "
25	4 " 5 "	25	7 " 57 "
30	4 " 6 "	30	7 " 57 "

SRPANJ, ili JULIUS,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Ga Grčko-iztočne
oned.	1 Teodorik		19 Juda ap.
tor.	2 Pohod Bl. D. M.		20 Metodija
rida	3 Heliodor		21 Julijan
etvrt.	4 Udalrik bisk.		22 Jevsevije
etak	5 Ciril i Metod †		23 Agripina
ubota	6 Isaja prorok		24 Ivanj dan
27) O velikom ribolovu. Luk. 5. 1—11.			
nedilj.	7 Vilibaldo		25 Fevronija
oned.	8 Kilijan bisk.		26 David Sel.
tor.	9 Lukrecija		27 Samuel
rida	10 Amalija divica		28 Cirus i Ivan
etvrt.	11 I. Pius papa muč.		29 Petar i Pava
etak	12 Hinko †		30 12 apoštola
ubota	13 Margarita div.		1 Srpanj . Kuzman i D.
28) O opravdanju farizejskom. Mat. 20—24.			
nedilj.	14 Bonaventura		2 Polaganje h. B.
oned.	15 Rastanak apoštola		3 Jakinto
tor.	16 Skapular Bl. D. M.		4 Andrije Kr.
rida	17 Aleksija		5 Atanasija
etvrt.	18 Kamilo		6 Sitoj i Lukija
etak	19 Vincencij Paul †		7 Toma i Ak.
ubota	20 Ilija prorok		8 Prokopija
29) Isus nahranjuje 4000 ljudi. Mark 8. 1—9.			
nedilj.	21 Danilo		9 Pankratije
oned.	22 Marija-Magdalena		10 45 mučenika
tor.	23 Apolinar muč.		11 Jefimija i Olga
rida	24 Kristina div.		12 Proklo i Ilarije
etvrt.	25 Jakov apošt.		13 Sbor arh. Gavrila
etak	26 Ana †		14 Akvila
ubota	27 Pantaleon muč.		15 Kirik i Julia
30) O lažljivih proroci. Mat. 7. 15—21.			
nedilj.	28 Viktor papa		16 Atinogen
oned.	29 Marta		17 Marian
tor.	30 Abdon i Senen		18 Jakinto i Emil.
rida	31 Ignac Loyola		19 Makrena

☽ **Prvi četvrt** 6. u 7 sati 15 časi iz jutra; lipim vrinenom.

☾ **Pun misec** 12. u 10 sati 18 časi u večer, vidivim pomrčanjem miseca; velika zapara.

☽ **Zadnji četvrt** 19. u 9 sati 1 čas prije podne; suho.

● **Mladi misec** 27. u 1 sat 17 časi posli podne; kiša, zapara, grmljavina.

Ovog miseca dan s 55 časi nazaduje.

Gatanje po iskustvu:

Dobro vrime slidi, ako je prigodom zahoda sunca, dobro vrime bilo. Ako ptice harno pivaju. Ako dim upravo se diže gori.

Neugodne će bit vrime, ako je prigodom izlaza sunca grmljavina. Ako posli zahoda pitli kukuriču. Ako su kokoši snuždene i ako se patke i guske mnogo kupaju.

Srpnja	Sunce izhodi	Srpnja	Sunce zapada
5	4 sata 10 č,	5	7 sati 55 časi
10	4 " 15 "	10	7 " 52 "
15	4 " 20 "	15	7 " 50 "
20	4 " 26 "	20	7 " 46 "
25	4 " 32 "	25	7 " 40 "
30	4 " 38 "	30	7 " 34 "

KOLOVOZ, ili AUGUSTA,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Četvrt.	1 Petar u okovih	♄♃	20 Ilijin dan
Petak	2 Poreinkula †	♄♃	21 Simeon
Subota	3 Našašće sv. Stip.	♄♃	22 Maria Magdal.
31) O nepravедnom upravljatelju. Luk. 16. 1—19.			
Nedilj.	4 Dominik	♄♃	23 Trofin
Poned.	5 Snižna Gospa	♄♃	24 Kristina
Utor.	6 Priobraženje Isusa	♄♃	25 Ana
Srida	7 Kajetan	♄♃	26 Hermalos
Četvrt.	8 Cirjak muč.	♄♃	27 Pantelija
Petak	9 Roman muč. †	♄♃	28 Prohor i Nikanor
Subota	10 Lovro muč.	♄♃	29 Kalinik
32) Isus plače nad Jeruzolimom. Luk. 19. 41—48.			
Nedilj.	11 Susana divica	♄♃	30 Angjelina Bran.
Poned.	12 Klara opatica	♄♃	31 Jevdokin
Utor.	13 Hipolit muč.	♄♃	1. Kolovoz. Krst. dan
Srida	14 Eusebija muč.	♄♃	2 Prinos ar. Stepana
Četvrt	15 Velika Gospa	♄♃	3 Izak
Petak	16 Roka †	♄♃	4 7 ditića Efežki
Subota	17 Anastasije	♄♃	5 Eugenije
33) O farizejcu i očitniku. Luk. 18. 9—14.			
Nedilj.	18 Jela cesarica	♄♃	6 Preobraženje
Poned.	19 Ljudevit	♄♃	7 Dometije
Utor.	20 Stipan kralj	♄♃	8 Emilijan
Srida	21 Bernat	♄♃	9 Matija ap.
Četvrt.	22 Timot	♄♃	10 Lavrentije
Petak	23 Filip Benic. †	♄♃	11 Evilo
Subota	24 Bartol	♄♃	12 Fosije
34) Isus izličeje gluhonima. Mark. 7. 31—37.			
Nedilj.	25 Ludovik kralj	♄♃	13 Maksim
Poned.	26 Pelagije udova	♄♃	14 Miheja
Utor.	27 Josip Kalasancije	♄♃	15 Velika Gospa
Srida	28 Augustin	♄♃	16 Ubrus Hristov
Četvrt.	29 Glavosik Ivan	♄♃	17 Miron
Petak	30 Roza div. †	♄♃	18 Florijan
Subota	31 Rajmundo	♄♃	19 Andrija

Misečne mine

☽ **Prvi četvrt** 4. sata 43 časa posli pod vrućina.

☾ **Pun misec** 11. 5 sati 59 časi iz jutra; para. zatim grmljavina nagla kiša.

☾ **Zadnji četvrt** u 12 sati 8 časi u pod velika kiša

● **Mladi misec** 26. 3 sata 16 časi posli pod lipo vrime, oblačno, v čina.

Kolovoza dan 1 sat i časi nazaduje.

Gatanje po izkustvu:

Obično lipo vrime sli ako se ovce večerom igra u polju. Ako se suvolju dreće. Ako rosa dugo spada.

Kolovoz	Sunce izhodi	Kolovoz	Sunca zapada
5	4 sata 45 č.	5	7 sati 25 časi
10	4 „ 51 „	10	7 „ 18 „
15	4 „ 58 „	15	7 „ 10 „
20	5 „ 4 „	20	7 „ 0 „
25	5 „ 10 „	25	6 „ 52 „
30	5 „ 17 „	30	6 „ 42 „

RUJAN, ili SEPTEMBER.

BROJI XXX DANA.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
35) O milosrdnom samaritanecu. Luk. 10 23—27.			
Nedilj.	1 Angjeli čuvari	☉	20 Samuilo
Poned.	2 Zeno	☉	21 Tadej prorok
Utor.	3 Mansvet bisk.	☉	22 Agatonik muč.
Srida	4 Rozalia	☉	23 Lup i Irenej
Četvrt.	5 Lovro-Justin	☉	24 Jevtibije
Petak	6 Zaharija	☉	25 Vartolomej
Subota	7 Regina divica	☉	26 Adrijan
36) Isus izliči 10 gubavaca. Luk. 17. 11—19.			
Nedilj.	8 Mala Gospa	☉	27 Pormen
Poned.	9 Gorgon	☉	28 Mojsije
Utor.	10 Melkiad bisk.	☉	29 Usjekovanje
Srida	11 Jacint	☉	30 Skender
Četvrt.	12 Tobija	☉	31 Pojas Bogorodice Simeon
Petak	13 Enok †	☉	1 Rujan
Subota	14 Uzvišenje sv. križa	☉	2 Jovan postnik
37) Nitko nemož dva gospodara služiti. Mat. 6. 24—38.			
Nedilj.	15 Ime Marijino	☉	3 Janikije
Poned.	16 Ludmila	☉	4 Vavila
Utor.	17 Lamberto bisk.	☉	5 Zaharija i Jelisava
Srida	18 Kvatre †	☉	6 Jevdoksije
Četvrt.	19 Konrad †	☉	7 Jovan Novgorodski
Petak	20 Eustalija †	☉	8 Mala Gospa
Subota	21 Mate ev. †	☉	9 Joahim i Ana
38) O najmskom mladiću Luk. 7. 11—16.			
Nedilj.	22 Mavro	☉	10 Minodora
Poned.	23 Tekla diva	☉	11 Teodora
Utor.	24 Gerardo	☉	12 Antunom
Srida	25 Kleofa muč.	☉	13 Kornelija stotnik
Četvrt.	26 Ciprijan muč.	☉	14 Krstov dan
Petak	27 Kosma i Damj. †	☉	15 Nikita i Pilotej
Subota	28 Venceslav	☉	16 Jevfimija
39) Isus izliči vodenoboletnika. Luk. 14. 1—11			
Nedilj.	29 Miholj arhangjel	☉	17 Sofija
Poned.	30 Jeronim	☉	18 Jevmenije

Misečne mina:

☽ **Prvi četvrt** 2. u 8 sata 51 čas u večer; s početka oblačno.

☺ **Pun misec** 9. u 3 sata 9 časa posli podne; prominljivim vremenom.

☾ **Zadnji četvrt** 17. u 6 sati 5 časi iz jutra; kišovito na mistih.

● **Mladi misec** 25. u 3 sata 58 časi iz jutra; danjom ugodno, u večer hladno.

Ovog miseca dan nazaduje 1 sat i 38 časi.

Gatanje po izkustvu:

Dobro vrime slidi, ako je mnogo padajući zvizda; ako nema rose; ako su noći hladne.

Neugodno vrime slidi: Ako se golubovi kupaju i kasno se vraćaju kući. Ako nema rose.

Rujna	Sunce izhodi	Rujna	Sunca zapada
5	5 sata 45 č.	5	6 sati 25 časi
10	5 „ 51 „	10	6 „ 18 „
15	5 „ 58 „	15	6 „ 10 „
20	5 „ 4 „	20	6 „ 0 „
25	5 „ 10 „	25	5 „ 52 „
30	5 „ 17 „	30	5 „ 42 „

LISTOPAD, ili OKTOBER.

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
Utor.	1 Remigij		19 Trofin
Srida	2 Leodegar		20 Jevstatije
Četvrt.	3 Kandid muč.		21 Kodrat
Petak	4 Franjo assis. †		22 Foka
Subota	5 Placid muč.		23 Zač. Jovana Kr.
40) O najvećoj zapovidi. Mat. 22. 34—46.			
Nedilj.	6 Sv. krunica		24 Tekla
Poned.	7 Justina		25 Jevrosima
Utor.	8 Brigita		26 Jovan ap.
Srida	9 Dionisij		27 Kalistrat
Četvrt.	10 Franjo Borgis		28 Hariton
Petak	11 Filomena		29 Cirjak
Subota	12 Maksimij		30 Grgur
41) Isus izličeje bolestnog od ulogah. Mat. 9. 1—8.			
Nedilj.	13 Koloman		1 Listopad
Poned.	14 Kalist papa		2 Ciprian
Utor.	15 Terezija opatica		3 Dionisij
Srida	16 Gal opat		4 Štefan Šilj.
Četvrt.	17 Hedviga udova		5 Haritina
Petak	18 Luka ev. †		6 Toma ap.
Subota	19 Petar alkantarski		7 Sargij
42) O kraljevskoj večeri. Mat. 22. 1—14.			
Nedilj.	20 Vendelin op.		8 Pelagija
Poned.	21 Ursula divica		9 Štefan Brank.
Utor.	22 Kordula		10 Evlampija
Srida	23 Ivan Kapistran		11 Filip ap.
Četvrt.	24 Rafael arhangjeo		12 Provus
Petak	25 Krispin †		13 Karpo
Subota	26 Demetrije		14 Petka
43) O kraljevom bolestnom sinu. Iv. 4. 45—53.			
Nedilj.	27 Sabina		15 Jevtimije
Poned.	28 Šimun i Juda		16 Longin stotnik
Utor.	29 Zenobije		17 Osija pror.
Srida	30 Klaudija		18 Luka ev.
Četvrt.	31 Volfgang		19 Joel

Misečne mine:

☾ **Prvi četvrt** 2. u sata 59 časi noćom; iz jutro hladno.

☽ **Pun misec** 9. u sata 42 časa noćom; hladno.

☾ **Zadnji četvrt** 17. u sata 1 sat 54 časa; neugodno vrijeme.

● **Mladi misec** 24. u sata 3 sata 42 časa posle podne jako hladno.

☾ **Prvi četvrt** 31. u sata 9 sati 47 časi prije podne danjom ugodno.

Ovog miseca dan je kraći 1 sat 39 časi.

Gatanje po izkustvu:

Toplo vrijeme slidi, ako voćke cvataju po drugiput. Ako su (perad) ptice mršavu. Ako vitar sa juga il sa jugo-zapada duše.

Rano će se početi zima ako mravi svoje humke poravnaju.

Listopad	Sunce izhodi	Listopad	Sunce zapada
5	6 sati 7 č.	5	5 sati 29 časi
10	6 " 13 "	10	5 " 20 "
15	6 " 21 "	15	5 " 10 "
20	6 " 29 "	20	5 " 2 "
25	6 " 35 "	25	4 " 54 "
30	6 " 45 "	30	4 " 44 "

STUDENI, ili NOVEMBER,

BROJI XXX DANA.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
1. dan	1 Svi sveti †	☉	20 Artemij
2. dan	2 Mrtvih dan	☉	21 Hilarion
44) O kraljevom računu. Mat. 18. 23—35.			
3. dan	3 Huberto bisk.	☉	22 Averkije
4. dan	4 Karlo Boromej	☉	23 Jakov ap.
5. dan	5 Mirko vojvoda	☉	24 Areta
6. dan	6 Leonardo	☉	25 Martijan
7. dan	7 Engelberto	☉	26 Mitrov dan
8. dan	8 Godefrid †	☉	27 Nestor
9. dan	9 Teodor	☉	28 Arsenije
45) Podajte caru carevo. Mat. 22. 15—21.			
10. dan	10 Andrija Avel.	☉	29 Anastasija
11. dan	11 Martin bisk.	☉	30 Milutin
12. dan	12 Martin papa	☉	31 Epimat
13. dan	13 Stanislav Kostka	☉	1 Studeni Kuzma i D.
14. dan	14 Jukund	☉	2 Akindin
15. dan	15 Leopoldo †	☉	3 Gjurgjić
16. dan	16 Edmund	☉	4 Janikijo
46) O četnikovoj kéri. Mat. 8. 19—20.			
17. dan	17 Grgo čudotvorac	☉	5 Galaktijon
18. dan	18 Gjeno	☉	6 Pavao
19. dan	19 Elisabeta udova	☉	7 33 mučenika
20. dan	20 Feliks valois	☉	8 Mihojle
21. dan	21 Prikazanje Bl. D. M.	☉	9 Quisifor
22. dan	22 Cecilija †	☉	10 Ersat i Olimpo
23. dan	23 Klement papa	☉	11 Stefan Deč.
47) O strahoti opustošenja. Mat. 24. 15—35.			
24. dan	24 Flora	☉	12 Jovan milostivi
25. dan	25 Katarina	☉	13 Jovan zlatoust
26. dan	26 Konrad	☉	14 Filip ap.
27. dan	27 Virgil	☉	15 Gurij
28. dan	28 Sosten	☉	16 Matej ev.
29. dan	29 Saturnin †	☉	17 Grgur
30. dan	30 Andrija ap.	☉	18 Platon i Romana

Misečne mine:

☺ **Pun misec** 7. u 5 sati i 21 čas posli podne; maglovito.

☾ **Zadnji četvrt** 15. u 9 sati 52 časa u večer; zima i vitar.

● **Mladi mlsec** 23. u 3 sata 0 čas noćom; velika kiša.

☽ **Prvi četvrt** 29. u 6 sati 45 časi posli podne; zima.

Dan se pokрати 1 sat 15 č.

Gatanje po izkustvu:

Duga i jaka zima slidi ako je srpanj vrući bio od kolovoza, ako je listopad hladan i ako listopada sa jugozapada dušu vitrovi.

Ako su perad u jesen debela. Ako je mnogo tvrdi špica voća rodilo. Ako je studeni suh.

Stud.	Sunce izhodi	Stud.	Sunce zapada
5	6 sati 52 č.	5	4 sata 36 časi
10	6 " 59 "	10	4 " 28 "
15	7 " 8 "	15	4 " 22 "
20	7 " 15 "	20	4 " 17 "
25	7 " 22 "	25	4 " 12 "
30	7 " 29 "	30	4 " 9 "

PROSINAC, ili DECEMBER,

BROJI XXXI DAN.

Dani	Za Katolike	☉	Za Grčko-iztočne
48) Znakova će bit u suncu i masecu. Luk. 21. 25—33.			
Nedilj.	1 I. Došašća		19 Avdija pror.
Poned.	2 Bibijana		20 Grgur
Utor.	3 Franjo Žaver		21 Uvod Bogorodice
Šrida	4 Barbara †		22 Filimon
Četvrt.	5 Sava opat		23 Aleksander
Petak	6 Nikola †		24 Katarina
Subota	7 Ambrosija		25 Klementin
49) Ivan u tamnici. Mat. 11. 2—10.			
Nedilj.	8 II. Došaš. Bez. z. BD		26 Alimpije
Poned.	9 Leokadija		27 Jakov persijanac
Utor.	10 Judit		28 Stefan novi
Šrida	11 Damas †		29 Paramon
Četvrt.	12 Maksencije		30 Andrija
Petak	13 Lucija †		1 Prosinac Naum
Subota	14 Spiridijon		2 Habakuk
50) Svidočanstvo Ivanovo. Iv. 1. 19—29.			
Nedilj.	15 III. Došašća (Mat.)		3 Sofonija
Poned.	16 Etelka		4 Varvara
Utor.	17 Lazar muč		5 Sava
Šrida	18 Kvatro †		6 Nikolj dan
Četvrt.	19 Nemesije		7 Amvrosije
Petak	20 Amon †		8 Patapije
Subota	21 Toma ap. †		9 Začet Bogorodice
51) 15 godine vladanja Tiberiada. Luk. 3. 1—6.			
Nedilj.	22 IV. Došašća (Otee)		10 Ivan Brankov
Poned.	23 Viktor		11 Danilo i Luka
Utor.	24 Adam i Eva †		12 Spiridijon
Šrida	25 Božić (Rodj. Isuk.)		13 Orest i Lukija
Četvrt.	26 Stipan prvi muč.		14 Tirzo i družina
Petak	27 Ivan ap. †		15 Elevterije
Subota	28 Mladenci		16 Agej
52) Josip i Marija se čudiše. Luk. 2. 33—48.			
Nedilj.	29 Toma bisk.		17 Danilo
Poned.	30 David kralj		18 Sebastijan
Utor.	31 Silvester		19 Bonifac

Misečne mine:

☽ **Pun masec** 7. u 1 sati 9 časi prije podne; blačno, neugodno i hladno.

☾ **Zadnji četvrt** 13. u 4 sata 14 časi posli podne tmurno, oblačno, maglovito snig.

● **Mladi masec** 22. 2 sata 9 časi posli podne nevidivim pomrćanjem sunca; snig.

☽ **Prvi četvrt** 29. u 5 sati 33 časa iz jutra, čišća zima.

Ovog maseca još sa 20 časova pokraći se dan i posli opet dulji postaje.

Gatanje po izkustvu:

Ako je prosinca i sičnja toplo vrime, onda će zima do konca ožujka trajat. Ako je do Božića trajna zima, posli će otoplit. Hladan prosinac rano proliće i dobru godinu znači. Ako je jesenom mnogo magle, bit će mnogo sniga.

Prosinea	Sunca izhodi	Prosinea	Sunce zapada
5	7 sati 34 č.	5	4 sata 7 časi
10	7 " 39 "	10	4 " 6 "
15	7 " 43 "	15	4 " 5 "
20	7 " 47 "	30	4 " 6 "
25	7 " 50 "	25	4 " 10 "
30	7 " 51 "	30	4 " 14 "

Zvizdoznanske opazke za prostu godinu 1889.

I. Pomične svetkovine i postovi.

Ova godina ima 365 dana.
Sedamdesetnica pada na 17 dan
veljače.

Pepelnica na 6 dan ožujka.

Uskrs je 21. travnja.

Molitveni dani 27., 28. i 29.
svibnja.

Spasovo 30. svibnja.

Duhovi 4. lipnja.

Nedilja prisv. Trojstva 16-og
lipnja.

Brašanjevo 20-og lipnja.

Prisveto srce Isusovo 28. lipnja.

Angjeli čuvari 1. rujna.

Ime Marijino 15. rujna.

Sveta krunica 6. listopada.

Prva nedilja došašća 1. prosinca.

Poklade počimaju se na „tri
ralja“ i trajat će do 5-og ožujka,
ukle svega: 58 dani.

Zlatni broj je ove godine: 9.

Broj sunčanog kruga: 22.

Znak misečni: IX.

Nediljno slovo je ove godine:
A.

a) Kvaterni postovi su:

Prolični: 13., 15. i 16. ožujka.

Litni: 12., 14. i 15. lipnja.

Jesenski: 18., 20. i 21. rujna.

Zimski: 18., 20. i 21. prosinca.

b) U oče svetkovina je post:

U oče Duhova 8. lipnja.

28. lipnja u oče Petrova.

Prid veliku Gospojinu 14. ko-
voza.

U oče svih sveti 31. listopada.

24. prosinca na Adama i Evu.

c) Drugi zapovidni postovi:

Korizma od 6. ožujka, do 20-og
travnja.

Adventska post, u vrijeme „Do-
šašća“ svake srede i petka.

U kalendaru † označuje post.

II. Dvanaest nebeskih znakova.

1. Ovan. 2. Bik. 3. Blizanci. 4.
Rak. 5. Lav. 6. Diva. 7. Mira. 8.
Škorpia. 9. Strilač. 10. Polivač.
11. Jarac. 12. Ribe.

Prva su tri znaka, prolića, druga
tri, lita, treća tri, jeseni, četvrta tri,
zime.

III. Tlesa nebeska:

☉ Sunce. ☾ Mladić. ♀ Mer-
kur. ♂ Zemlja. ♃ Jupiter. ♀
Venus. ♂ Marte. ♄ Saturn. ♅
Uran.

IV. Promine misečne.

● Mlad misec. ☽ Pun misec.
☾ Prvi četvrt. ☾ Zadnji četvrt

V. Zvizda takozvana vladalica:

Jupiter ♃.

VI. Četiri godišnje dobe i

Proliće se počima 20. ožujka u
11 sati i 7 časi prije podne. U
ovaj čas dan su i noć jednako dugi.

Lito se počima 21. lipnja u 7
sati i 26 časi iz jutra, sad je dan
najdulji.

Jesen se počima 22. rujna u 9
sati 40 časi posli podne. Sad opet
dan i noć su jednako dugi.

Zima se počima 21. prosinca u
4 sata i 8 časi posli podne. Sad
je najdulja noć na našoj zemlji.

VII. Pomrčanja.

Ove godine bit će tri sunčan

dva misečna pomrčanja, kod nas samo dva misečna će se moć viditi.

I. Podpuno sunčano pomrčanje. Kod nas se neće viditi. Počet će se 1. siječnja u 8 sati, 19 časi u večer i trajat će do 26 časi posli pol noći. Vidit će se u Sivernoj Americi i na Oceanu.

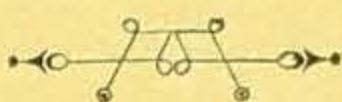
II. Dilomično misečno pomrčanje. Vidit će se i kod nas, Počimat će se 17. siječnja u 5 sati i 15 časi iz jutra i trajat će do 8 sati i 17 časi. Vidit će se u Europi, na zapadnim stranam Afrike i u Americi.

III. Kolutasto sunčano pomrčanje. Kod nas se neće vidit. Počet će se vidit 28. lipnja u 7 sati, 22

časa prije podne, a svršit će se u 1 sat 10 časi posli podne. Vidit će se u Indiji, Afriki, na Sumatri, Borneo i Javi.

IV. Dilomično misečno pomrčanje. I kod nas će se vidit. Počet će se 12. srpnja u 8 sati 59 časi u večer; svršit će se u 11 sati 21 čas. Vidit će se u Europi, Asiji, Afriki i Australiji. Gotovo pol miseca će bit zamračeno.

V. Podpuno sunčano pomrčanje. Kod nas nevidivo. Počet će se viditi 22. prosinca u 11 sati i 33 časa prije podne; svršit će se u 4 sata i 48 časi posli podne. Vidit će se u Južnoj Americi; Afriki, Arabiji i na Atlantskom-Oceanu.

Stogodišnji Gatalac za godinu 1889.

Zvizda takozvana vladalica: Jupiter.

Dobro došli! i da ste mi zdravo
Braćo moja! drago mi i pravo,
Što ste me se i opet sitali
I k meni se lipo sakupili;
Ja ću Vama lipo poslužiti,
Te se na me nećete tužiti;
Kad vam kažem: kakva nam je nada,
Kad Jupiter godinom zavlada.

Ko što stari ob ovom gataju,
Tu godinu oni ubrajaju,
Med' prilično dobre i ugodne
Al na sušu ipak većma sklone;
S početka će svašta zakasnuti.
Jer će zima kasno popustiti.

Proliće će bit vlažno i hladno,
No sridinom blago i prijatno,

A na koncu bit će ko i srpva —
Razlike će biti štogod mrva.
Lito će bit sridnje ruke vlažno
U početku, al kasnije sparno,
Sridinom i koncem blagi dani
S grmljavinom bit će izmišani.
Jesen će bit najveć kišovita,
Često mrkla, ridko vedrovita.
Zima odmah kruto će početi,
Pa i sniga već sprva doneti,
No kasnije hoće popuštati,
A na koncu vitri će smetati.

Gdi dovoljno vlage uzimade
Zemlja, je čam obilno izdade.
Ali zobi, proje i sočiva
Ovog lita malo se dobiva.
Lan, konoplja kratka će ostati
Al prediva finog će nam dati;
Sina će bit i otave dosta,
Al jih čuvaj rad idućeg posta,
Drugog lita koji će nastati,
Jer će ono slabe piće dati.
Kupusa će biti baš dovoljno,
I korenje debljat će povoljno.

Sa usivom jesenjim se paštri
Za vrmena da može uzrasti,
Al nipošto da ga past ne dadeš,
Već ako ga gdi u članci najdeš;
Jer će mršav teško izzimiti
I opašen slabo naprid ići.
Voćka će nam slabo uspivati,
Vinoberi lošoj se nadati;
Duga zima i hladno proliće,
Vinogradu jako smetati će,
Slaba vina u osridnju ruku,
Neće vrlo naplatit nam muku.

Vitra južnog biti će najviše,
Ipak kadšto i zapadnjak diše.
Mlogo put će plaha kiša padat
Imećave dosta put će vladat;
No nećemo imat stoga škode,
Božja pomoć ako uz nas bude.

R i b a bit će u osridnju ruku
Pa nam neće post zadavat muku,
A pošto će najviše bit h l a d a,
Neće mlogo bit koj, kakog g a d a;
Osim m i š a — kojim ništ ne smeta,
Samo mačak — koji na nji vreba.

Eto Braćo! sad ste razumili
Što Gatalac-stogodišnji veli;
Sam Bog znade hoćel' tako biti,
A mi ćemo kasnije viditi. —
Budel' nam pak obluživat milo,
Ono, za nas baš zlatno pravilo:
„Što se danas može uraditi,
To na sutra nemoj ostaviti“;
Izbić ćemo silne nezgodnosti,
A dostat se mloge udobnosti.

Visoka kraljevska kuća.

FRANJO JOSIP I. car austrijski, apoštolski kralj ugarski, kralj česki, dalmatinski, hrvatski i slavonski itd. itd. rodio se 18 kolovoza 1830, postao vladalac 2 prosinca 1848, oženio se 24 travnja 1854.

Caricom i kraljicom ELISABETOM vojvodinjom bavarskom, rođenom 24 pros. 1837. Kao magjarski kralj okrunjen je: 8. lipnja, 1867.

D i c a k r a l j e v a :

1. Nadvojvodinja GISELA rođena 12 srpnja 1856, udata za vojvodu bavarskoga Leopolda.

2. Nadvojvoda RUDOLFO cesarević i kraljević rođen 21 kolovoza 1858, oženi se 10. svibnja 1881. belgijskom kraljevnom Stefanijom. Njima se rodi 2. rujna 1883. kći nadv. Elisabeta.

3. Nadvojvodinja MARIJA VALERIJA rođena 22 travnja 1868.

B r a ć a k r a l j e v a :

1. Nadvojvoda KARLO LUDOVIK rođen 1833; prva mu žena Margarita † 1858, od druge žene Marije Anuncijate † 1874. dica:
a) Nadv. FRANJO rođen 1863; b) Nadv. OTON rođen 1865; c) Nadv. FERDINAND rođen 1868; d) Nadv. MARGARITA rođena 1870. Treća žena: Nadv. Marija Teresija rođena 1855 kći infanta portugalskog Dom Miguela; kći: MARIJA ANUNCIJATA rođena 1876.

2. Nadvojvoda LUDOVIK VIKTOR rođen 1842.

Nevesta kraljeva: Nadv. ŠAROLTA MARIJA rođena 1840, kći kralja belgijskog, udova Maksimilijana I. cara Mexičkoga † 1867.

Prastrici kraljevi i potomci njihovi :

1. KARLO † 1847. Dica njegova : Nadv. Alrecht o. kr. feldmaršal rođen 1817. udovac. Kći mu : Nadv. Marija Teresija rođj. 1845, udata za vojvodu württenberškoga Filipal. 2. Nadv. Karlo Ferdinando † 1874, udova mu Nadv. Elisabeta rođj. 1831, kći pokojnog palatina nadv. Josipa, dica mu : a) Nadv. Friderik rođen 1856, b) Nadv. Marija rođjena 1858, c) Nadv. Karlo rođen 1860, d) Nadv. Eugenije rođen 1863. 3. Nadv. Vilhelmo veliki meštar nimačkoga reda, rođen 1827.

II. Nadv. JOSIP, palatin ugarski † 1847. Sin njegov. Nadv. Josip zapovidnik ugarskoga i hrvatskoga domobranstva rođen 1833, žena mu : Nadv. Marija rođjena 1846. kći princa sasko-koburg-gotskoga ; dica mu : a) Marija rođj. 1867 ; b) Margarita Klementina rođj. 1870 ; c) Nadv. Josip rođj. 1872 ; d) Nadv. Ladislav rođen 1875.

III. Nadvojvoda RAJNER † 1853. Dica njegova 1. Nadvojvoda Leopoldo rođen 1823. 2. Nadv. Ernest rođen 1824. 3. Nadvojvoda Sigismundo rođen 1826. 4. Nadv. Rajner rođen 1827 ; žena mu : Nadv. Marija Karolina rođj. 1825, kći pok. nadv. Karla Ludovika. 5. Nadvojvoda Henrik rođen 1828.

MILOM RODU.

Jadi moji ostavte me
Biži tugo od mene,
Nek mi srce milom rodu
Jednu pismu pokrene.

Evo sam ti rode dragi
Iz duboka prenut sna,
Ah zašto sam tako spavo
To sam blagi Bog nek zna.

Linost i drim zla su dila,
Zato s njimi na stranu !
Pa tako ću rodu momu
Pivat pismu tananu.

Iz srca te ljubim rode,
To ne mogu tajiti,
Ta će ljubav u mom sreću
Tia do groba plamtiti.

Slušaj daklem glasa moga,
S kojim tebe sad budim
I u novom litu tebi,
Da veselo zagudim.

Ah taj glasak rode k' tebi
Pružā moja čista svist,
Želeći ti ovde dati
Istinitu ubavist.

Vruća ljubav neka kripi
Svaki živac tila tvog,
Ah dušu ti nek obkoli
Zadovoljstvo, mir i slog.

Ah tu sriću, da uživaš
S ovom novom godinom,
Poštuj rode i tudjina,
Ali uvijek svoj bud svom.

Bučilović.

Zašto nam nedostaje dohodka.

Sve se danas tuži; poljodilac, zanatlija, obrtnik, trgovac, zvanik, ličnik i odvitnik i svakog stališa čovik, da prama potribnom potrošku nedostaje mu dohodka; tojest: da sa svojim d o h o d k o m ne može namiriti t r o š k o v e svoje.

Najviše se pak tuže na velike daće, porez i ostale akcije. No nije sva falinga tuđe; jer premako su svakojake daće danas na vanrednu visinu i mložinu uzrasle, svit se tužio na nji i dok se je manje moralo plaćati; te kad nebi bilo i drugih uzroka, taj jedan zaisto nebi zadao toliko brige i tužbe. Nego, današnji svitski priobražaj, i time porodjenih mlogih — dosad nepoznatih zahtivi i običaji su uzroci, da se neznamo nikako izravhati.

Sve te običaje — dakako, nemožemo zametniti i odstraniti, jer kao što netom reko, poradjaju se iz samoga svitskog priobražaja, te nas sa sobom vuku i nose; prama ovima druga lika nema, no jedino nastojanje za pomnožanjem dohodka. Ali ima tu i takvi običaja, kojima ako se nebi znali sasvim oprti, barem bi jih mogli priudesiti ništo, da nam vidljive štete ne nose, ili da nas toliko ne žulje i ne koče.

Za primer da ih nike napomenemo ovde:

Prije nekoliko godina, stranci ljudi samo su za glas znali parnim mlinima, (vatrenoj suvaji). Poljodilac je samlio svoje zrno na vodi il u suvaji za ušur; brašno ga nije stalo skoro ništa, pa je imao i kruha i kolača, s kojim je zadovoljan bio brez zamire. Danas već i seljanka misli, da nije ni brašno, ako nije mliveno u parnom mlinu, i to, tja u Budapešti; te tako poljodilac, koji kilu svoje pšenice prodaje po 6—7 novčića, brašno od istog samliveno kupuje za kruh po 11—12 novčića, a za kolač po 14—13 novčića, tojest, mal ne po dvoju cinu, kao što je on žito prodao. Indi pri takom življenju dohodak ne može biti ravan s troškom; tu razborita pamet lako može uviditi, je li nam tužba osnovana? šta li da se učini za odstranjenje neosnovane tužbe?

Stari naši slabo su pili pivo, a tim više su pili sami sobom proizvodjano vino, koje jih je i veselilo i kripilo, a malo ih stajalo. Danas se posvuda na veliko pije rakija, pa borme se zdravo većma troši i pivo. Dakle z d r a v o vino prodajemo jeftino, — litru po 8—10 novčića, a dost put i jeftinije; usuprot pak tomu nezdravu ražulju i kliparu — po zdravlje ubitačnu rakiju plaćamo po 36—40 novčića, a tako i naduhnjivajuće pivo. No ni ječam za pivo ne proizvodjamo mi, jer takovog mi skoro ni ne sijemo, osim niki oveći posidnika; dakle novac potrošen za pivo, ne samo da je otišao iz našeg džepa, nego i iz naše domovine u tudju zemlju. Mora l' to tako da bude? da što smo sami proizveli, vlastito nam

vino dostupat ostaje na vratu, a na tuđji proizvod trošimo teško zasluženi novac?!

Kava, čaj, i te vrsti druge mirodije poslastice, danas se takodjer u veliko potripljuje i kod poljodilaca; a za to prije nekoliko godina nisu ni znali, to su naši stari držali za veliki luksus. Ako su imali mlika, — (što im nije ni manjkalo) udrobili su u njegov kruha, pa im je išlo u slast i brez šećera. Danas pak kako munjevnom hitrinom križaju po moru parnjače ladje, galije, a po suhu željezni vlakovi, to se i iz najveće daljine brzo dovezu sve te mirodije; pa su stoga znatno pojeftinile, te gdi koji ljudi misle, da nije ni trošak ono što na te stvari potroše. Al pošto bi ljudi lako mogli i brez nji biti, taj trošak je svakako suvišan, te tako i neosnovan; a onamo znatno odmaže izravnanje dohodka sa troškom.

A koliki harač, koliku silnu daću nabacuje na nas moda! Gdi su sada stare ćurdije, šube i kožuhi? gdi su samosobno predene, tkane i šivene košulje? koje su više godina trajale, dapače su nike — reć bi — neizdurane bile. Sad nam tako šta ni ne treba, jer idemo za modom, koja se nepristance, vikom minja; al nam isto tako i silne izdatke nanaša. O koliko se već o tom pisalo i govorilo, da bi spasonosno, dapače nužno bilo zaodivat se domaćim proizvodom: platnom, suknom; ali se na to slabo osvrće itko. Kamo sriće! da se bar naše bunjevke i šokice, kano od naravi toli vište prelje, tkalje i vezilje, — odzovu toj želji mnogih dobrohotnih patriotah; nebi bilo onda tužbe, da nikad nemamo onoliko novca, koliko bi nam baš upravo trebalo.

A zar je to ništa, zar to nije neosnovani trošak, što danas željeznicom putuje i drotar i vandrovník; a brzjavom šaljemo poruke jedan drugomu i brez nužde.

Odkuda li dotiče na cigare i cigarete još i neodrasloj dicit? Proesapite samo po 2 novčića na dan; koliko to iznosi priko godine? Koliko li iznosi priko 10 godina? Pa ćete vidit kakvu lipu svoticu iznosi taj trošak, koji nam upravo u dim ide; te kad nam ne nosi nikakve koristi, kvari nam mladež na pluća. A na to trošit znadu i onaka dica, koja neznadu zaslužiti ni novčića. Nije li to harač težji od sviuh? samo što ga nam ne nameće vlada, nit tkogod drugi, nego si ga sami namećemo.

Ali neka je toga za sad dosta nabrojeno. Triba da upotribimo od Boga nam darovanu pamet, da razborito razsudimo: gdi bi mogli sami sebi pomoć, gdi li nemož?

A kako da si pomognemo? Nikako drugojačje, nego pomnožanjem dohodka; da bolje i više radimo, te svoje razumno i višto upravljamo i izvadjamo.

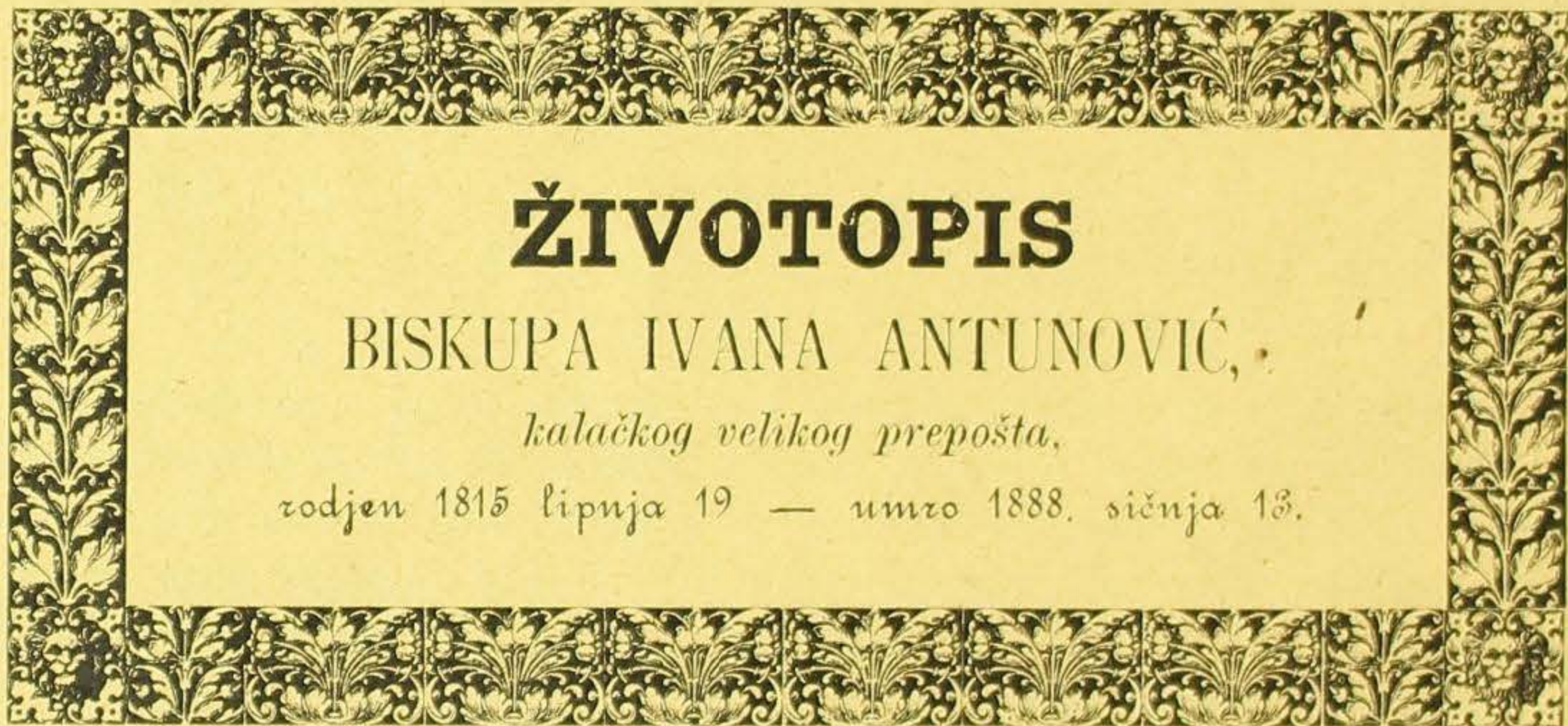
Jedan veliki domoljub i posidnik savituje poljodilcem, da svoje njive za dva palca dubljine dublje oru, te će im se tim dohodak podvostručiti. To, dakako nemože svagdi biti dobro, ali na mlogo mesta može ipak blagodatno postati.

Drugi opet veli: nije slobodno nijedno tlo nekoristnim držati. Dakle svaki pedalj zemlje treba ma na koji način hasniti. Tu mi opet na pamet pada, da je mankanje dovoljnog posla i lošo tlo u tisnoj svezi jedno s drugim. Jer ako nije odviše vlažno i na najlošijem tlu uspiva dud (murva), a gdi je dosta dudova nasadjeno, tu ima i posla, tko nije lin bavit se toli koristnim svilarstvom.

Vrime cinimo ponajviše, pak ako ga nemožemo Bog zna kako unovčiti, nemojmo ga ipak uzalud trošiti; bolje je i za manju zaslužbu raditi, nego linčovati.

Budimo udruživi. Što nemože jedan izvesti, to neka izvadjaju udruženih više poduzetnika, tako ćemo jedan drugog podupirat u napridovanju.

Naučimo dobro računati: gdi nam šta i koliko treba? odkuda li imamo koliko čekati? za da u napridak ne potrošimo onoliko, koliko nam dohodak neće dostačiti, t. j. da misto 100 frti ne potrošimo 200 frti. — Tako se ravnajuć doći ćemo do izravnanja: da će nam dohodak s troškom skladan biti. K.

Dan trinajsti miseca sijenja 1888 godine žalostne je uspomene prid svakim Bunjevcem i Šokcem. Ovaj dan nam ugasi svitlost života biskupa Antunovića. Često nam pada na um, često se sićamo toga petka, kojeg je pristao živiti naš stari Rodoljub! Žalostne li uspomene! tužnog li uzdisanja! a gdi nebi uzdisali kada se sitimo pokojnikovog veleuma, velike dobrote, svetosti, učenosti, darežljivosti, značajnosti, ili — što je tribalo, da smo na prvom mistu naspomenuli — njegovog velikog rodoljubja za Bunjevcem i Šokcem;

pa sve ove izvanredne vrline, kriposti nestadoše onda, kada Antunovića u onu tisnu raku na kalačkom groblju na vični sanak ostaviše.

Dragi moj Čitatelju! Pokojni biskup ti je za života svojeg primerom pokazao, kako treba svoje zvanične, građanske, društvene dužnosti svistno obvršivati, a da nebeske, božanstvene nigda nezapustiš. On je primerom pridočio, kako treba sve narodnosti brez razlike jezika ljubiti, al svoj rod, svoj materinski jezik nada sve ciniti. On je primerom pokazao, kako svatko može i mora biti dobrim bunjevcem i šokcem, kojega je majka takvim porodila, a bez da bi mile nam domovine nevirnim sinom postao. Tko je Ivana Antunovića poznavao, taj će mi dopustiti, da ove riči nisu glasovi pritirane hvale, nego su još slabe, preslabe, da Njega i njegove vrline dostojno označuju, opisuju.

Mi, dobro znajuć na koliko su ga Bunjevci i Šokci ljubili, da nereknem obožavali, u zvizde kovali; u kratko ćemo opisat njegov život, dilovanje, ljubav bunjevačkog roda, da tako ne samo svojoj težnji odolimo, nego i pravednom izčekivanju Danicini čitatelja odgovorimo.

* * *

Pleme Antunovića medju bačvanskim Bunjevcima jest jedno od otmeniji, ugledniji, zaslužniji i razvijeniji, gledali mi il broj članova il zasluge i društvene odnošaje njegove. Pleme je to imalo, i danas ima muževa, koji je ime u Bačkoj uvik dobro poznato bilo, te i današnji dan se poznaje; a ugled se ove obitelji na svaki način povećavo prijateljstvom, rodstvom s najodličnijim familijama županije naše, kao što su: Rudići, Guganović-Šiškovići, Latinovići, Vojnići, Sučići i drugi. Ali kao što se pojedine osobe tečajem vrmena minjaju u svojim raznim okolnostima, isto se to opažava na pojedinim obiteljima. Tako primera radi uzmimo Antunoviće; od nji je danas takvi, koji se nemogu hvaliti razširenim pustarama, ogromnim dobrom: al ipak se može nedvojbeno dokazati, da su oni pravi potomci oni Antunovića, koji su kadkod kolovodje županije Bačke bili; oni su rodjaci glasovitog podžupana bačvanskog Alberta Antunovića, kraljevskog savitnika; oni su rodjaci onog Jakova, kojeg fra. Grga Peštalić u pismi od 1790 god. „Sanak snila vila u gorici“ ovako slovi:

Barjaktar je dičnoga plemena,
Kom brkovi vise do ramena
Velestrašni Jakov* Antunović
Pravi rodjak Joze Latinović.

* Jakov ovaj je sin Šimuna, koji se oženi s Marijom Latinovićevom, kojeg did Stipan s Petronom Guganović suprugom a sestrom Nikole Guganović zadobije plemstvo. Joso s Ivanom Latinović posli 1791 godine prikupe od komore kaćmarski spahinluk.

Buduć, da naša zadaća nije cile familije iztraživati, zato ćemo se ograničiti, da životopis starog Rodoljuba predstavimo.

Ivan pl. Antunović rodio se 1815 godine lipnja 19 u Kunbaji, od oca Jose i Mande Petrić, koja je rodom iz Čavolja bila. Pokrsti se u Aljmašu, kuda je Kunbaja onda u duhovnim poslovima pripadala. Kunbaja — danas občina sa niki 3000 stanovnika — kadgod spahinluk Guganovića, Antunovića, kojima se kasnije pridruže Latinovići poimenice braća: Petar, Antun, Jakov, Gjuro i Lovre; Latinovići zadobiju il prikupe jedan Antunovićama pripadajući dio od Šimuna Antunovića, kojeg je supruga Maria, bila sestra gorespomenutih pet Latinovića. Koji prodajuć — virojatno — znatan dio imetka svojim šogorima — svacima, — te tako brat mu Stipan, šukundid našeg starog Rodoljuba ostane brez imetka.

Ja sam Biskupa Antunovića samo jedanput čuo govoriti ob ovom gubitku, kada reče, da je taj oca mu u grob strovalio. Ova no smiraju riči njegovog povistničkog dila „Razprava o podunavski Bunjevci i Šokci“ na strani 127-oj: „Ovaj gubitak zakriva i krvna izdajstva, koja neću, da radi potomaka odkrivam, buduće su to žlīdzne rane, kojih se grozni bol još i praunuka njihovi dohvaća.“ Jedno od najzanimivijih pitanja u povisti Bačke sigurno će biti odnošaji kunbajskog spahinluka, s bog kojeg su se borile najodličnije bačvanske plemićke familije sve do početka 19-og vika, kao Guganović-Šiškovići, Latinovići, Antunovići s Rudićama, a od ovi glasovitim Matišom, kojeg fra. Grga Peštalić u svojem pisničkom dilu ovako opisuje:

„Kada indi ti plemići novi
Izabrani podjoše borovi,
Svaki dićan, ko dićna divica
S konjem leti kano lastavica.
Za svog vodju primiše plemića
Primudroga Matišu Rudića
Konja ima aždaju krilatu
Svu upravu i srebru i zlatu.“

Ja poznajem spise, koji se nalazu u obiteljskom arhivu Šiškovića u Gōdri, takodjer ništo podataka imam iz nadbiskupskog arhiva: ali sve ovo nije dostatno, da temeljiti sud dati možemo u ovoj obiteljskoj razmirici. Tribalo bi zaviriti u archive: županijski Latinovića i Rudića.

Gorespomenutog Stipana (šukundid biskupov) unuci u Aljmašu se nastane, a medju ovima Ivanov otac Joso, koji tu iza kratka vrimena umre. Za njim ostane osamljena udovica s petero siročadi, od koji je naš pokojnik rodjajem drugi bio; tri

sestre s bratom još i danas žive. S odgojivanjem siročadi bavila se udovica majka. Na Boga joj u poteškoćama doskoči rođjak Albert Antunović, kasniji podžupan Bačke, koji sa svojim bistrim umom za rana upozna u sinovcu Ivanu darovita mladića, te ga daje na škole. Nauke svrši u Kalači, Subotici, Pečuhu i Segedinu, zatim stupi u klerike kalačke nadbiskupije.

Kako je uvik slaba zdravija bio, za vrimena klerikovanja na toliko oslabi, da su ga duhovni poglavari majci kući poslali, nebi li se oporavio i pokripio. Dobri Bog koji se smilovao nad suzama majke naimskog mladića, usliši vruće molitve razviljene majke, koja dočeka, da joj se sin Ivan na veliku radost rodbine i cile aljmaške obćine 1838 godine listopada 8-og u popove zaredio. Čuo sam stare naše više puti pripovidati, kako su aljmašani svećanim doćekom iznenadili novomisnika. Prvu sv. misu prikaže Bogu studena 4-og. Pokojna mila majka moja, koja je kao enga prisustvovala mladoj misi, pripovidala mi, kako je novomisnika u svojih dvori prid svima gostima stric Albert zagrlio ovako govoreći: „Ive moj! napriduj u naucima kao dosad, prigrlji svećeničke kriposti, pa će ti zlatan lanac krasiti grudi tvoje.“ A aljmašani starci još i danas pripovidaju, kako je biskupu Ivi, konsilijar Albert već o mladoj misi lipu budućnost proricao.

Duhovna oblast našeg novomisnika odredi za kapelana u Čantavir, odkud za kratko vreme u Kalaču ode na poziv Nadbiskupa Petra Kobušicki, gdi je 1840 godine postao bilježnikom ujedno arhivarom u nadbiskupskom dvoru.

U Kalači se samo tri godine zadržavo, kada je poslidnje godine i službu tajnika obvršivo nuz biskupa Girka, namistnika Nadbiskupskog, a kasnije pečuvskog biskupa. Godine 1842 na moljbu patronata od dana 14 veljače, bude izimenovan župnikom bogate aljmaške plebanije.

Pridamnom stoji moljbenica Antunovićeva za aljmašku župu zajedno s priporukom pokroviteljstva, koja ovako glasi: „Misto župnika aljmaške obćine izpraznivši se smrću naslovnog kanonika i ovdašnjeg župnika pokojnog Gospodina Martina Mihalovića: dole podpisani, kao aljmaške, u našoj županiji ležeće obćine vlastelini, po našem, zakonima zajamčenom pravu: Častnog Gospodina Ivana Antunovića, uslid uzroka u moljbenici navedeni za župnika predstavljamo i kao takvog za izimenovanje priporučujemo. Aljmaš 1842 veljače 14 dana. Josip Rudić, Šišković, udovica Nemetszeghy rodjena Julia Vermeš, Kalor Rudić, Fabijan Vermeš, Antun Kovačić, Franje Kovačić, Antun Rudić, Albert aljmaški Antunović, udovica Koronay rodjena Ludovika Strobel, Kalor Antunović, udovica Antunović rodjena Marija Sučić, Mate Rudić, Josip Antunović, Moric Rudić, za Baniela Rudić, Antun Kovačić.

Ovde se započima nov dilokrug našeg pokojnika. On se sa svim posveti svojem stadu. Znajuć, da na mladjima stoji svit, osobito je škole na sreću imao, zato uvede podučavanje odrastli. Momci i djevojke sve tri narodnosti t. j. bunjevci, magjari i nimci svake nedilje posli velike mise odnosno prija večernja u školu su dužni bili ići, gdi jih on skupa s kapelanim podučavao u viro-nauku a i u ostalim naucima. Ovakvim postupanjem dostigne, da je Aljmaš mirnom, radenom obćinom postao.

Nije tu bilo, nema ni danas narodnostni prepiraka ni razmi-rica. On vam je svaki dan s kapelanim u ispovidaonici sidio čekajuć skrušene virnike. Nije čudo što se Aljmaš u ćudorednom pogledu priporodio, a pokojni Josip barun Rudić govoreć jedanput o aljmaškom parohu Antunoviću, ovako se izrazi: „Uvik sam uviren bio, da svećenik župnik najviše može doprineti sveobćem blagostanju svoji virnika; znao sam, da jedan bogobojeći pop jest velika vlast, a u ovom mojem osvidočenju učvrsti me moj Antunović, koji je za kratko vrime cio Aljmaš priveo na dobro tako, da ja u njemu veliku radost nalazim.“ Pa zaista nanese li put tkoga kroz Aljmaš, svagdi će vidit uspomene Antunovićeve duhovne revnosti. Lipe školske zgrade, obćinska bolnica, mnogi kameniti križevi, čista ukusna crkva, kalvarija, kojoj slične u velikoj okolici naći nećeš, na koju je on sam sabirao milodare*), to je sve za njegovog župnikovanja priskrbjeno.

Marijivi, revni, oduševljeni duhovnik 1851 godine bude vice-arhidjakonom (ešperušom) bač-aljmaškog okruga imenovan, te kao arhidjakon svoje dilovanje na toliko razvijo, da je tako rekuć prvakom svećenstva postao. Mimogred ćemo još naspomenuti, da on premako je svojim duhovničkim dužnostima najsvistnije odgovarao, uvik je znao naći vrimena, da za obći interes Bačke radi i čini. Nije bilo važni pitanja na dnevnom redu u Somboru, a da Antunović nije u skupštini bio. Mnogo puti se kao vodja isticao, a sudruzi svećenici ponosili se s njime. Razgledajuć njegove bilježke, nadjosmo više opazka, koje županijska pitanja razjasnjivaju. Na županijskim sidnicama kada je rič uzeo, divili su mu se, kako je najzamršenija pitanja rišio. Velik je ugled imao ne samo kod

*) Zanimivo je što se tom prigodom s njime dogodi. Dodje naim najbogatijem Nimcu, da bi i on nešto na svetu svrhu poklonio. A naš švabo ni pet, ni šest, već da on kao siroma ništ nedaje. E pa dobro, odgovori Antunović, sile nema. Dogodi se pa naš nimac za kratko vrime umre. Bogati baštinici se postaraju, da pogreb što sjajniji bude, te da sva tri popa odprate ga. Na ovo će Antunović jim: „Dico otac vam je ubog, siromak po vlastitima ričima, mi ćemo ga jednostavno sahraniti, kao i druge siromake.“ Uvridjeni baštinici osobno se upute u Kalaču prid Nadbiskupa, da župniku napatuk dade, da sva tri popa imaju odpratiti pokojnika. Nadbiskup Kunszt na savit kanonika Bedžule nise paćao, jer je znao, da Antunović svistno radi i tako jedan kapelan odprati bogataša.

popova, nego i kod svitovnjaka, te samo zato se moglo sbiti, da su ga 1861 godine — onda već kalačkog kanonika — za privremenitog podžupana izabrali, te kao ovakav bude pridsidnikom županijske skupštine, i krasnim govorom pozdravi novoimenovanog župana Josipa baruna Rudića. Malo smo lipši govora čitali od onog Antunovićeveog, s kojim slavi svićajuću zoru novog ustavnog života. „Poviest, koja prošlost naroda prid oči sadašnjih potomaka stavlja — ovako govori on — ja smatram građanskom objavom tajnah božje providnosti, iz ove mudraci javnoga života, mogu viditi volju onog mogućnog Gospodara, koji u svemirju granice stavlja.“

Godine 1859 na priporuku Nadbiskupa Kunšta, koji ga je u veliko cinio, osobito ljubio, bude kalačkim kanonikom imenovan, te tako ostavi Aljmaš u najlipšoj muževnoj dobi, gdi je 18 godina plodnosno dilovao. I u svojoj starosti radostno se spominjao oni dana, koje je kao paroh proveo. Ako je tkoga iz Aljmaša put u Kalaču odneo, taj nije propustio, da se nepokloni „Gospodinu Ivi“, kao što su ga aljmašani zvali. On sam ovakvim prigodama, kao da se pomladio, razpitivanju nije bilo ni kraja, ni konca, ta nije ni čudo; on je svoje virnike u glavu poznavo i izvanredno ljubio, a tomu i sam izraza dade u svojim novinama s ovima ričima: „Aljmaš je ono misto, u kom sam najplodnije dane mojeg vika proveo, nije čudo dakle, što u starijem dobu tako se osićam, kada u njeg stupim, kao da mi se misli većma podižu, a srce većma prama rodu zastruji.“

Ali prija nego što bi dalje pratili Antunovićeve život, povratit ćemo se godini 1848, kada je grozna buna buknila Nedavno sam čitao knjigu o južno-ugarskom prevratnom ratu megju magjarima i srbima. U ovoj knjigi višti (?) pisac Thim navadja, kako je Antunović tobož u zatvor bačen bio kao suprotnik Košutha a pristaša Jelačićev. Možemo odlučno izjaviti, da je ova tvrdnja doslovice neistinita. Tko je poznavao našeg starog Rodoljuba, taj znade, da je on, premako veliki prijatelj slobode i borioe za istu, ipak velik protivnik svakog prevrata. On se 1848 godine sa svim svojem sv. zvanju posvetio, al pačao se nije. Istina je, da on nikad nije odobravo Košuthova načela, ali ni to neda se zatajati, da se ni u Jelačićeve poslove nije mišo. Ovo za potvrditi, dosta nam je samo onako površke zagledati u dila njegova, no al imamo jednodobni svidoka, dapače njegovi prijatelja, koji su se začudjeni pitali: „ama gdi je ta tavnica, gdi je Antunović robovao?“

Povratimo se sada u Kalaču, kuda se je već kao novoimenovani kanonik priselio, gdi mu s novima odlikovanjima nov dilokrug dopao. 1861 prve godine bude izabran dekanom, ravna-

teljem kaptolskih dobara, te u ovim dostojanstvu proizvede urbarijsku razdiobu na veliku korist podanika. 1863 svibnja 16, zahvali se na ovoj časti. Uzroke odstupe navede u obširnoj gazdalučkoj razpravi na biskupa Ivana Nehibu. 1863 postane opatom, 1866 bačkim prepoštom, 1875 velikim prepoštom a 1876 naslovnim bosonskim biskupom i tako velikašem magjarskim, kao ovaki jedanput je bio na saboru, kada je proti vladinom predlogu glasovao o zloglasnoj kršćansko-izraelskoj ženitbi. U Kalači na društvenom polju njegova je osoba obće uvažavana, tako oko osnivanja prve kalačke štedionice mnogo se trudjio i sve do smrti svoje bude članom ravnajućeg odbora; gospojinskom društvu osnovanom za podpomaganje ubogi i nemoćni on je bio sve i sva, a na ovu je svrhu ogromne svote žrtvovao; jedno dilo magjarskim jezikom napiše a predplatnike pozove, da eim knjige na blagajnicu društva pošalju. Kao kanonik bijaše od najobljubljeniji muževa u cijeloj nadbiskupiji, zato župnici 1864 godine prigodom njegove teške bolesti svojevrijedno odrede za njegovo oporavljenje javne molitve. U ovoj bolesti dvorila ga majka starica, koja je uz njega živila do 1874, kada u 86 godini života umre. Tvrdo, sveto je njegovo uvjerenje bilo, da mu je Bog po molitvi mile majke, na posridovanje Blažene Dvice Hajoške Gospe zdravlje povratio. Zato na kip Blažene Dvice u Hajošu stavi svoj zlatni lanac i opatski prsten, koji uresi i danas svjedoče njegovu živu viru. Hiljade potroši od ovoga vrimena na hajošku Crkvu, kalavariju itd., a sve tako potajno, da osim mistnog župnika nitko znao nije. Pisac ovi redaka je 1877. godine u proliće miseca ožujka nosio u Hajoš po pokojniku nabavljeno ruho za kip blažene Gospe, koje su na 500 frti procinjivali.

Još ćemo koju da progovorimo, da dokažemo šta je i koliko je pokojnik na književnom polju za svoje bunjevce i šokce žrtvovao. Prija svega stavimo pitanje, što je njega ponukovalo, da se pod svoju starost knjigi i teškoj zadaći uredjivanja, izdavanja novina posveti? Jedino neizključivo ljubav roda bunjevačko-šokačkog i težnja za njegovim blagostanjem. Netajimo, neki ozbiljni muževi govore: ništa drugo no prkos, uvrda, pohlepa za slavom biskupijom itd. i Bog te pita kakve malenkosti nabrajaju. Ja mislim, svi oni, koji su srićni bili našeg dragog Starog Rodoljuba poznavati, nasmijat će se na ovakve primetbe. Lipo je odgovorio pokojnik sam jednom subotičkom novinaru, svojem protivniku u 40 broju „Bunjevački i Šokački novina“ od 1871: „Sto se tiče moje osobe, veli Antunović, koji me poznaju, da znadu, ja ne o toj, već o stvari milujem razgovarati. Silu mi je zao, što sam umoran to danas činiti. No kad je već tako, smijem bez stida očitovati, da su kod mene popovskim kruhom više nimački i magjarski dice hranjeni, nego bunjevački. To sam kadar Go-

spodinu profesoru posvidociti, Što se moji težnja tiče, to neka g. profesor bude uviren, da bi ja, kad bi mi tako vrlo na sreću ležala biskupija sigurno drugo polje tražio i valja da našao, da ju zado-
bijem . . . Pravdi za svidočbu izjavljam, da ja g. profesora ne-
smatram za magjara, jer ja ove prijatelje od ranog dinstva pozna-
jem s njima sam i zla i dobra mojeg vika proveo, al medju magjarima
tako surovog pokrovca i grobijana nisam našao.“ Neka nam indi
sam biskup odgovori, zašto je on novine pokrenio. 1869 godine
na „Veliku Gospojinu“ razasla poziv na bunjevce i šokce za utemeljenje
pučki novina, u kojem medju ostalim ovako piše : „Mene je prava
Bunjevka rodila i zato donle neću da virujem, dok se neosvidočim :
da i vi blagog ovog naroda sinovi, koji ste na prsi bunjevaka,
šokica odhranjeni, otaca vaši trudom i krvavim znojem izučeni,
žestoku bol neosićate, kad gledate, gdi oni vaši rodjaci, načiji
rameni ste se na jedan ili drugi odličan svitovni il crkveni stališ
uzdigli : u neznanstvu čame, brojem i imovinom se gube, jer ne-
imaju, tko bi jim knjige znanstva sadanjeg svita otvorio i nauku
potribnu udilio, da se njeva lipa narav razvijava . . . Braćo mila
svanilo je, neka je dakle kraj neplodnoj tužbi, nasto je dan i po-
zivljemo se svikoliki u kojima još bunjevačka, šokačka krv vrije,
da se združimo, snagu i svu našu silu sjedinimo i narod naš od
sigurne propasti izbavimo, a na onog, koji bi se iz ova narodna
posla izvukao na sve grlo vičemo : da ga nije mila bunjevka,
šokica svojim sladkim mlikom dojila, već nemila turkinja odgojila.“
Poziv ovaj po ciloj domovini probudi veliku pozornost. Jedni su
se od srдца radovali, osobito prošti Bunjevci. Spominjem se dobro,
a tomu je danas sutra 20 godina, kako su se naši stari radovali,
slušajuć nas čitati „Poziv“ od učitelja Bene Petrekanić u školi
dobiven, da će i Bunjevci novine imati. A drugi nebunjevci čudom
se čudili, kako da ugledni Antunović kanonik uredjuje list za —
Bunjevce i Šokce. Bojali se zar, da će jednim pravcem ići s
pritiranim vodjama gdi koji drugi narodnosti. Tko je pročitao ka-
nonikov poziv bunjevačkim i magjarskim jezikom tiskan, koji su
poznali njegovu miroljubivu narav i poznavali slavnu prošlost, ti
su znali, da On ništ drugo neželi, no prosvitu razprostirati medju
Bunjevcima i Šokcima, a bez da bi mu na kraj pameti bilo ove
buniti, ta On je viran sin svoje ugarske domovine i vladalačkog
doma. Našlo se Bunjevaca takodjer, koji su mu predbacivali, da
on kani Bunjevce posrbiti. Ali pokojni hrabro, odrišito pobije sve
spletkarije ovih u otvorenom pismu na duhovnika Ivana Palić, koji
se nije sporazumijo s pravcem Bunjevački novina. Ivan Palić da-
roviti svećenik, revan pop, vrlo rodoljub — kao što mi bunjevci
kažemo — pošten do kraja sukobi se sa starim Rodoljubom, ali
ako tko proštuje Antunovićev list, nije moguće da mu ime s poč-
tanjem nespomeneš. Što reče ne poreče ! List se pojavi 1870 go-

dine na dan sv. Josipa. Zaista uvirit se moraš o svetosti njegova podhvata, pročitaš li prvi broj: „Buduć da je čista moja nakana ko ono sunce, koje s vedrog neba sjaje, da ograni, oživi razjasni sve polje, nadam se, da će me okripit ruka svemoguća i uza mene će stati sva braća, u kojih srdeca ljubav naroda gadna sebičnost ugušila nije.“ I skupilo se lipo jato, mi ovde spominjemo samo nikoje od glavniji bunjevaca suradnika: pop Blaž Modrošić, pop Josip Manić, s početka gore hvaljeni Ivan Palić, drugi fra. Stipan Vujević, fra. Lipovčević, Ambrozije Šarčević, Augustin Mamužić odvritnik; Beno Petrekanić i Gavro Mrković-Dželatov, Stipan Grgić (Krunoslav). Antunović je uredjivo novine 5 godina s velikim troškom al još s većim trudom, kada oslabljen u tilu prida umnom svećeniku pečuvške Biskupije Blažu Modrošić.

Premako se i okanio uredjivenja, al zato mu pero zahrdjalo nije, jer od ovog vrimena tako rekuć jedno za drugi izlaze njegova dila. „Poučne iskrice“ put po Italiji izdade za urednikovanja; posli „Slavjan“ i „Odmetnik“, „Bog s Čovikom“ ogromno dilo, koje još kao župnik počme sastavljati. Kada je ovo dilo izdao Uzoriti Nadbiskup Haynald u krasnom listu pohvali njegov rad i nabožna nastojanja. „Čovik s Bogom“ molitvenik. „Naputak“ je polemična knjiga proti nazarenizmu. „Razprava“ o podunavski bunjevci i šokci, povistničko dilo. Magjarska dila „Fény- és Árnyképek“ u kojem je svoja načela i nazore o svećeničkom zvanju i dilovanju uložio. „Kalocsa város fényképei.“ U rukopisu je samo dva dila, al veoma zanimiva, u jednom opisuje županiju Bačku s mirodajnim krugovima pod naslovom: „Bariša Kitković“ bivši župan bački u prvoj polovici XIX vika, a drugo „Obliek Subotice grada.“ Ima još više što veći što manji razprava o dnevnim pitanjima. Bojim se, da se je posli smrti više vridni stvari što zabacilo što nehotice uništilo s onima spisima, koje je On odredio da se takim posli smrti uništiti imaju.

Evo vam dragi moji na brzu ruku sastavljena životopisa našeg najvećeg dobrotvora! Priostaje, da vam koju o osobi našeg oplakanog pokojnika progovorimo.

Ivan pl. Antunović vam je bio svećenik pravi skroz i skroz i zato su ga i poglavari u simeništu za ugled stavljali mladjem naraštaju. Vidili smo svitovni učenjaka, koji nisu bili s njim jednomišljenici u političkim pitanjima, koji su njegov književni rad osudjivali, ali su se suznim očima spominjali njegove darežljive desnice, u zvizde kovali većeničke mu kriposti. Iz prva mislio si da je odviše strog, samo kad si sričan bio više put se s njim razgovarati, onda si se osvidočio, da u suhom, omršavom tilu plemenito srdece kuca. Siromake je od srdeca ljubio i uvijek prigrlio: njegova je kuća uvijek otvorena bila, blaga mu desnica mnoge nemoćne utišila; uzi-

čiše sam on oko 200 ubogi djaka bunjevaca, kao madjara i nimaca Muž velike izobraženosti, proputovao je cilu sridnju Europu, govorio je osim materinskog i magjarskog jezika; klasično latinski, nimački i francezki, talijanski a poništo i slovački. Poslidnjih godina — mislim 1881 uputi se u Hrvatsku, Dalmaciju i Bosnu, Hercegovinu i Crnogoru pohoditi. Ovaj put putuje pod pseudo imenom, nigdi al nigdi se očitovao nije i oni s kojima je u dodir došao ni neslutiše, da s glasovitim Antunovićem govore. Tako u Zagrebu pohodi historike Tkalčića i Franju Rački, sve prvake političkih stranaka; u Bosni potraži biskupa fra. Paškala Vujičića i glasovitog pisnika fra. Grgu Martića, zapovidajućeg generala i civilnog — gradjanskog upravitelja Deseffy-u, a nigdi se nije očitovao. U Dalmaciji dodje u veliku nepriliku, jerbo ga tamo spozna na kapitulu franjevaca neki redovnik, ali ga za vrimenta zamoli, da ga ne oda, a to je sve iz skromnosti i poniznosti bivalo.

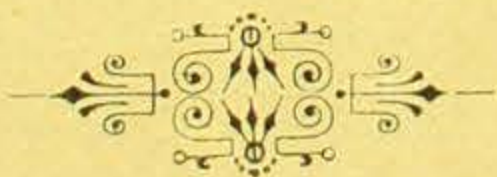
Pa kao što je uvijek ponizno živio, takim se htio i posli smrti, pokazati. Po vlastitoj želji, položeno mu tilo u jednostavan drveni mrtački sanduk, te u siromaškoj raki uz svoju ljubljenu majku čeka uzkršnuće mrtvih. Značajno je, da je još za života zabranio, da mu se ta raka još ni s drvenim letvama nesmije ograditi. Svet je život, živio, svetom smrću Bogu se moleć izdane!

Na koliko je obljubljen bio u Kalači, to se je o pogrebu vidilo. Očevidnici govore, da veličanstvenijeg pogreba pored sve jednostavnosti nije bilo u Kalači. Prosti narod, kojeg je najvećim dobročiniteljem bio, na glas je plakao. Svi uredi i zavodi: gimnazija, preparandija, duvne, osnovni škola učenici, svi su izpratili do hladna groblja velikog prijatelja mladeži.

Spomenuti je vridno, da novine, koje su ga -za života često napadale, o smrti njegovoj sve su pripoznavali velike vrline i kriposti. U vladinom listu „Nemzet“-u krasno, ganutljivo je piso u pokojniku Edmund Gajáry zastupnik kalački, a magjarska novina „Bácska“, koja u Somboru izlazi, te se zvaničnim glasilom županijske oblasti držati može, zaista veličanstveno se spomeni Antunovića na prvom mistu, njega „bivšim vodjom“, „velikanom“ nazove.

Veliki svećeniče! tvojoj uspomeni su posvećeni ovi redci, sa suzama u očima smo pratili tvoj plodonosni život. Moli kod Boga — kuda si polag tvoji izvanredni kriposti — virujemo — već pripio, za tvoj Bunjevački i Šokački rod, da na duhovnom i tvarnom polju napriduje; da marljiv, napridujući bude, da viran ostane uvik sv. božanstvenoj viri **Kralju, Domovini** kao što si ti bio!

Ivan Evetović.

MILANKOVA ANKA.

I.

Noć je tiha, pokoj blagi vlada
Danica na nebu još ne svitli
Treći put još nisu zapivali
Šareni i budni zore pitli.
Što je živa sve još sanak sniva.
Samo majka Milankovog doma
Rano rani prije zore rujne,
Da probudi Anku jedinicu
Jedinicu, zaručnicu mladu.
Uranila tiho besidila:
„Ustaj Anko jedina u majke
Dok na travi hladna rosa blista
Ustaj, Anko, ustaj mezimice
Rujna zora odmah će zarudit
I treći put pitli zapivati.
Ustaj kćerko, moje radovanje
Dušo, srce majčino ufanje.
Ustaj Anko počinka ti nema,
Da te majka na vinčanje sprema,
Da ti dugu kosu češlja, plete
Da t' opravim u pirno odilo,
Na glavicu da ti vinac mećem
Da t' nauke majka lipe dade
I babajko tvoj roditelj stari
Da ti Anko koju mudru kaže
Dok svatovi kićeni ne dodju.“
Tako majka Anki besidila
I s babajkom lipo svitovala
Svitovala kćerku opravljala.
Ta milo ju bilo pogledati,
Kako ju je opravila majka.
Opravila i vincem ovila
Ta bila je lipota divojka
Vitka stasa i umilna glasa.
Po licu joj dvi ružice cvale
A usnice ko dvi jagodice
U očim joj ko da zvizde trepte.
Bile grudi rozmarin joj kiti
Okolo vrata dva niza dukata,
Jednoga je mladoženja Ive
Dao kad je jabuku joj dono
A drugoga babajko i majka.

Žarko sunce rano uranilo
Obasjalo Milankove dvore,
Kud se gosti sakupili slavni
Da odvedu lipotu divojku,
E kakva je jutarnja danica
Vesela su u gostiuh lica
Svi se bilu kao labudovi
Izkićeni lipo opravljani.
A najlipši gjuvegija Ive
Bunjevka ga porodila majka.
Sa svatovi radostan je došo
Da si diku vodi žrtveniku.
Diku Anku i nevestu svoju.
Sve u dvoru sakupljene goste
Lipo babo s majkom dočekao
I za bogat stol ih postavio
Bunjevački vako pozdravio:
„Dobro došli mili gosti moji
I svatovi moje kćeri Anke
Pozdravljam vas sa veselim srcem.“
U vrh čela sidi gjuvegija
A uz njega zaručnica mlada.
E milo ih bilo pogledati.
Bog ih stvori jedno prama drugom.
Ko goluba i ko golubicu,
Sve divojke drugarice lipe
U naručaj Anki rado hrle
Klanjaju se njezinoj lipoti;
Njojzi hrle radovanjem grle
I rumeno njeno lice ljube.
Sa svima se Anka izljubila
I sa svakom čedno besidila.
To gledala jedinice majka
Plivalo joj sree u radosti.
Sve ih dvori i sa svakom sbori
Sve ih nudi sa pogačom bilom
A babajko stari rujnim vincem.
Ta lice im želju izgovara
Koliko su radi počastiti
U svojem domu goste slavne.
S vinom služe s gostima se družu
I milostne razgovore trate
A mladji se sa mladjima brate.
Vince pili i veseli bili.
Da je komu pogledati bilo

Kako se u dvoru kolo igra
A u kolu bunjevke divojke
Izvodile pisme miločujne.
Pisme ječe tamburice zveče
Nek se čuje, nek se svuda znade,
Da s' udala Milankova Anka
Da s' vinčala današnjega danka.

* * *

Žarko sunce na zapadu biše
U veselih Milankovih dvorih
Već i konji nemirno stajaše,
Lipi konji vileni kulaši
A vatreni gjuvegije vranci
Od veselja burnog se bojaše
I zujnoga tamburice glasa;
Od pucanja, vesela pivanja.
Na noge se sad digoše gosti
Još jedanput kolo odigrali
Jednu pismu glasno odpivali
I Milanku starom nazdravljali
Što ih tako lipo pogostio,
Plakala je gorke lipa Anka
Plakala je i ljubila majku
I babajka staroga u ruke
Palakale je, kroz plač besedila:
„Hvala vama roditelji mili
Na vašemu trudu i na brizi
Bog neka vam sto puti naplati.“
Hej teško je sreću mladjanome
Diliti se s očinskimí dvori.
A i srce majčino bol cípa
Kad se rastat mora s desnim krilom.
I Ankinoj majci mučno biše
Rastati se svojom mezimicom
Plakale je, kroz plač besidila
Al razabrat samo s' mogo riči:
„Bog ti bio u pomoći Anko
I sa zdravljem, dušo, i sa srićom.“

II.

Kao slavulj u gaju sa slavkom
Kao golub svojom golubicom
Živio je Ive svojom Ankom.
A stari se tomu radovali.

Ta Anka ih rado podvorila
I štovala ko otca i majku.
Svekrvi je bila desna ruka
Snašica i mila zamjenica.
Hej! srićna je bila lipa Anka
Uz svojega ljubljenoga Ivu
I vesela ko prolićni danak.
Pivala je da s' ječili dvori
Ranom zorom prije bila dana
Prije sunca sve je pospremljala
I zalila na prozoru cviće
I vodice donijela hladne
I umila diverove mlade
Diverove braću svoga Ive.
To je milo bilo njenom Ivi
Ta Anka je brižna i poslušna
A svekar je sa svekrvom starom
Polazio svetu kuću Božju
I za sriću dobru svojih dice
Molili se Bogu velikomu.
Ali srića, srića bogomdana
Nij' trajala ni godinu dana
Jer hiljadu i osam stotina
I godine sedamdeset osme
Iz Berlina i Budima bila
Telegraf nam po Bačkoj zazuči
I glas dono što kongres zaključī.
A taj glas se svuda raznosio :
Josip-Franje da vojska mašira
Da ponosnu Bosnu okupira.
Alaj mlogo suza ste prolile
Vi divojke lipe milopojke
Alaj mlogo suza ste prolile
Mlade snaše Bačke ravne naše !
A najviše Milankova Anka
Jer joj Ive rukovati moro
S ostalima za pušku momcima.
Kano tamna nojca kad se spušti
Spustila se na Anćino srce
Žalost gorka i golema tuga.
Ni tri dana proletilo nije
Svi u selu prašćali se momci,
I Ivi je vrlo mućno bilo
Razstati se svojom milom Ankom
Ostaviti otca, staru majku.

1878

Na rastanku sve ih grli redom
I u ruke roditelje ljubi
Te im 'vako jadan progovara :
„S Bogom otče i ti sladka majko
Čas je došo da se na put krećem
Molite se Bogu svemogućem
Da se srićno opet kući vratim.
A ako bi na bojnome polju
Sa ramena izgubio glavu
Moju Anku ostavit nemojte“.
Za tim Ive okrene se Anki
Drugom virnom da s' oprostí svojom
Neveselo njojzi progovara :
„Ne tuži mi zakonita drugo
Ne tuži mi i ne roni suza,
Da ne gine lipa mladost tvoja ;
Ako Bog da i srića junačka
Ja ću opet kući se povratit.
Nemoj mi se jadnom iznevirit
Lipo dvori moju staru majku
I babajka mojeg roditelja
Oni će te kano svoje dite
Prigriliti sa očinskom brigom“.
Tako Ive Anki besidio
A ona mu kroz plač odgovori :
„Idi družo kud te dužnost vodi
Suza moja pratit će te svakud
Srićan bio kudgoder hodio
Još srićnije kući se vratio
A ja ću ti ostat druga virna.
Ja ću tvoje dvorit roditelje“.
To je Anka Ivi besidila
Poškropila odiću mu bilu
Sa vodicom od sveta tri kralja
Da ga puška ubiti nemože
Već da srićno kući se povrati.

Za kratko se vrime skupi vojska
U lipome Brodu pokraj Save,
U toj vojsci Bačvani su naši
Svi delije vojnici od oka.
Krasila ih vojnička odora
Uz bok svakom oštra sablja seva ;
Hrabrost svakim na čelu se štije
A lice im veselje odaje,

Mniješ da će na pirno veselje.
Svirala im banda od vojnika
Da razhrabri još bolje mladiće
Al na časak umuknuše zvuci
Svi vojnici hrabri poklecali
Na zapovid generala Jose
A fratar ih odriši od griha
I duše im Bogu priporuči;
Za tim kratko slovo reče s konja
Filipović Joso generale
Da se vojska u boj radje krene.
Zvona zvone na bilome tornju
Bubanj buba, a svirka zasvira
Priko Save sva vojska mašira,
Naprid jaši Joso generale
Hrvatska ga porodila majka.
Njega j' vodjom imenovo kralju
Da ponosnu okupira Bosnu,
Da kršćane slobodom obdari.
A mi za tu nakanu im lipu
Molili smo Boga velikoga
Da im sriće u boju ne krati.

Dva miseca već je tomu dana
Kako vojska odoše u Bosnu,
Dva miseca evo prohujilo
Kako s' Ive rastao sa Ankom.
A reko je da će njojzi pisat
A ni slova još ne dobi Anka.
To je njojzi vrlo mučno bilo,
I sve udilj prolivala suze
I venula ko jesensko cviće.
Svaka stvarca u Ivinih dvorih
Sićala je Anku na svog druga
Pa i cveće sbog tuge te zdene
Na prozoru njenom gine, vene.
Tišio ju sa svekrvom svekar
Al utišit Anku nisu mogli.
Radje j' ona sama tugovala
Radje ona sama samovala.
Često j' sama izlazila jadna
U livadu na zelenu travu
Kad bi misec pod večće zasjao.
Tamo j' tužna suze prolivala
Uzdisala vako besidila:

„Oj miseče neveseli zračē
Koji sjaješ nad cilome svitu
Reci jesi l' vidio mog Ivu
Ili nije l' možda poginuo
Il je težkih dopanuo rana
Ili su ga jadnog smakli turci?
Oj miseče neveseli zračē
To mi reci, na to odgovaraj.
A kada se u krajeve one
Kreneš, gdi mi Ive traje dane
Pozdrav njemu od njegove Anke
Oh odnesi i reci mu jadnom
Srce moje čemerno i gorko
Puknuti će od velika bola“.
Jako se je potužila Anka
U livadi sjajnome misecu.
Pa umorna na travici zaspe.
Sanak snila o svojemu Ivi
Kako j' svoje osvitlao lice
Prot' dušmanom na bojnome polju.
Sanak snila kako s' njenom Ivi
Lovor-vincem čela okitili
Gledala ga kako tiho, mirno
Na rumenim ružicama spava,
Sanak bio. Anku privario.

III.

Posli sankā tri ne minu danka
Bačvani se kući povraćali.
Koji otcu, koji miloj majki
Koji svojoj u naručaj dragoj
Cilo selo tomu s' radovalo,
Staro mlado, veliko i malo
Cilo selo od pisama ječi
Cilim selom tamburica zveči
Svagdi radost i veselje burno.
Samo Anka u Ivinih dvorih
Jad jaduje, suzice proliva
Jer o Ivi nikakoga glasa
Iz Bosnije još dobila nije
A ni drugi kazat ne znadoše
Il je mrtav ili možda živi.
Ali jedne nediljice svete
Bila knjiga stiže bidnoj Anki
Iz Bosnije Serajeva grada.
Bila knjiga stiže jadnoj Anki

Al crnjiji u njoj biše glasi
Kapral Jovo Anki piso ovo :
„Tužna drugo pobratima moga !
Nemoj čekat više druga tvoga
Jer se kući povratiti neće.
Ubojno je dušmanina tane
Zadalo mu smrtonosne rane
A Ive ih nij' pribolit mogo.
Već izdahne u naručju mome.
Crna zemlja nek mu bude laka.
A za dušu ti se moli Bogu
On će tvoju molbu poslušati
On će tebe Anko utišiti
I žalostne roditelje stare.
On će vaše suze s lica trti
On će vaše izličiti rane.“
Kad je Anka knjigu pročitala
Koju kapral Jovo njojzi pisa
Na zemlju se sirotica sruši
Od žalosti, bola velikoga.
A jauče i kamen bi puko :
„Jaoh Anko sinja kukavica
Tužna Anka mlada udovica
Bar da nisi rodila me majko !
Nebi ovo doživila jedna.
Oj prokleti dušmanine bio
Koji s' Ivu moga pogubio
Ne sjalo ti sunce sa visine
Ni miseca nikad ne vidio.
Jaoh Bože teško meni bolnoj
Ja izgubih svoje utišenje
Ja izgubih svoje radovanje
Ja izgubih vinčanoga druga
Jaoh Ive potamnito sunce
Jaoh Ive moje milovanje
Na grobu ti neće cviće sadit
Cviće neće vodicom zalivat
Jer se za tvoj grobni humak ne zna
Bože mili i velika muko !“
Pod veče još onog istog danka
Svojoj staroj majki ode Anka
Da s' potuži, da joj jade kaže.
Majki stupi tužno ju pozdravlja :
„Hvaljen Isus, sladka moja majko !“
Pa poljubi suhu majke ruku.

A ona ju u čudu zapita :
„Od kud kćerko tako iznenada
Tako tužna i u licu blida
Nije dobro jedinice moja
Ti mi gineš i u licu veneš ?“
Anka majci tužno odgovara :
„Kako da ne ginem sladka majko
I ne blidim u mladome licu
Kako da ne venem bidna Anka
Kad je moje potamnilo sunce,
Kad je Ive poginuo majko
U Bosniji na bojnome polju
Pa sam majko udovica crna
Udovica sinja kukavica
Puknuti će moje srce jedno
Od žalosti, bola velikoga.“
Kad je majka tužne čula glase
Sva potrne, u sreću ozebe,
Te ogrli svoju jedinicu
I izljubi njeno lice blido,
Jer željna je bila utišiti
Svoje dite jedino u majke
Al i njojzi tajna suza viri
Suzu tare vako progovara :
„Utiši se Anko krilo moje
I pristani suzice prolivat
Ta suzama uzkrisiti nećeš
Tvoga Ivu, druga vijernoga.
No se dobrom ti pomoli Bogu
A za pokoj duše tvoga Ive,
A Bog će te poslušati kćerko
I Marija Divica prisveta.
Ona j' Anko utišenje naše
Ona bolnom sreću lik je pravi
Pa i tvoje izličit' će Anko.
A na slavu Judske Gospe svete
Ja misicu platiti ću svetu
Za utihu tvoga sreća bolnog
I za dušu tvoj pokojnog Ive.“
Kano rosa svenutome cvitu
Godile su Ančinome sreću
Lipe riči ostarile majke,
Te uzdane, majci odgovara :
„Hvala majko na utihi lipoj,
Gospi Judskoj ja s' najbolje nadam

Ja éu na Jud hodočastit majko
Nebi l' bolno ozdravilo srce
Nebi l' tuga spala s moga srca
Nebi l' žalost minula me majko.
Ta naknada to meni bi bila
Za tolike suze prolivene
Za tolike boli pritrpljene.“

IV.

Jedno jutro prid Marjino ime
Prid crkvicom stoji barjak plavi
Na bunjevce i bunjevke čeka
Da se na Jud Gospi svetoj krenu.
Jer već doba na polazak stiže
Da se društvo cilo na put diže.
Skupili se po lako u crkvi
Koji s' hteli na Jud Gospi svetoj.
Mužko, žensko, dice i staraca
Na kolino sve s' pokorno baca.
Da za dugi put blagosovo prose,
Da ih putom nesreća ne snadje.
Divojčicam lipim pivačicam
Po našem običaju lipom
Duge kose svakoj izčešljane
Svakoj priko ramena spuštane
Pa se skrušno pomolile Bogu
I Mariji Divici prisvetoj.
Ta svaka je sa željicom tajnom
Krenula se do Marije Judske
Il da majki staroj zdravlje prosi,
Il da dragog svoga ne izgubi
Već da viran ostane do smrti.
Il da sriću za udaju prosi
Il da moli za oca i brata
Lipe sriće da s' otvore vrata.
I Ančina ostarila majka
Obrekla se da će svojom kćerkom
Hodočastit na Jud Gospi svetoj.
I srce već kupila od voska
Da odnese Mariji na oltar
Da izliči Judska Gospa sveta
Tužno, bolno Ančino srdašće.
Da na Ivu zaboravi svoga
Da pristane za njim suze livati.

Baš u oči onog istog danka
Kada će se barjak na Jud krenit
Budi majka u ranom uranku
Jedinicu, udovicu Anku
Njoj ulazi tiho progovara :
„Kćerko Anko sirotice moja
Ustaj zora odmah će zarudit
Da se na put dugi opravljamo
Da u crkvu na misu odemo
Da blagosov od Boga molimo
A za dugo putovanje naše.“
Ali Anka ništ' ne odgovara
Iz postelje na majčine riči
Ledeni znoj oblio joj lice
Ukočena u postelji leži
Valjda joj je bolno srce puklo !
Od žalosti bola velikoga.
„Jao Anko kćerko tugo moja
Lipo lice tvoje oledeni
Jao Anko ti si mrtva meni.“
To izrekne kroz plač njena majka
Pa od tuge k crnoj zemlji pade
I za kćerkom dušu Bogu dade !
Bog im dao nebesko spasenje !

Fra. Miroljub.

Kako je čifut pomagao misionarima.

Po V. Kosmaku pripovida Čiro.

U Zlencih su bile misije, prodikovala su tamo tri velečastna Otea iz družbe Isusove. Njihove riči bile su kano iskre, koje zapale plamen u srdeu, i puk je dolazio odasvud. da sluša rič božju. Zanešeni govor pridikatura dirao im je u srdece, i slušaoci prolivali suze pokajanja.

Jedno posli podne zovne jedan od misionara, došav iz izpo-vidaonice. zvonara u parokiju.

„Kažite mi, kako se zove ovdašnji čifut?“

„Špicer, velečastni gospodine !“

„Neima ovde više čifuta?“

„Neima, samo ovaj jedan — i ovoga nam je vrag ovamo donio — oprostite. da tako govorim.“

„Neznate, je li danas kod kuće?“

„Ta kako nebi bio? Danas ima toliko svita u birtiji, i u dućanu — ni za dukat nebi otišao.“

„Dobro! Idite dakle k' njemu, da se priporučam, i neka odmah k' meni dodje.“

Da sam najglasovitiji slikar, nebi pogodio naslikati lice, kako je onaj čas zvonar napravio. Na one riči misionara otvorio oči i usta, ko da ga je tko po vratu šupio, i zagledao se začudjeno u svećenika.

Misionar se sladko nasmijao: „Ništa se nečudite! Rado se pazarim čifutima. Idite samo odmah pō njega.“

Zvonar otišao, ali na skalinama je stao, zavrtio glavom i zamrmljao: „Hm, hm! Šta hoće tom židovu? To mi se čini vrlo čudnovato!“

Skrenuo u kuhinju. Kuharica je baš gulila zeca.

„Frajlo Katice, nagovori ju zvonar, svitu neima više dugo obstanka!“

„Gdi ste to opet čitao?“

„Nigdi, — ali ja kažem, da će biti skoro konac svita.“

„Zar valjda niste prorok? Odkale to znate?“

„Pomislite samo, Velečastni Otac V . . . me šalje po Špicera, da odmah k' njemu dojde.“

Kuharica pogleda zvonara priko ramena i reče ujidljivo:

„To možete našoj gusarici kazati, — ali ne meni! Taki gospodin, kao što je Otac V . . ., da šalje po židova.“

„Virujte mi, ili ne, — za časak će ovdi biti. Vidit ćete; ja ću ga ovamo dovesti.“

To je kuharicu osvidočilo. „Bi li pili čašu piva?“ Okrenula naglo.

„Tko nebi pio, ako dobije?“

Kuharica otišla u komoricu, natočila, i podavajuć mu, pita ga šapćuć: „A šta će s' tim židovom?“

„U vaše zdravlje frajlo!“ reče zvonar dižuć čašu; napije se i rekne: „Da mi je znat!“

„Zašto niste pitao?“

„Taka gospoda neće čoviku sve na nos obisiti.“

„Gledajte da to izpipate, dobit ćete od mene dobru večeru.“

„Dobro! Ali sada triba, da se požurim, da me neizplati!“

Uze šešir i žuri pram birtiji.

Unišao u veliku sobu. Bilo je tamo nekoliko ljudi na užini. Špicer, mali, suhonjasti, obrijani židov obilazio od gosta do gosta, laskajuć i hvaleć. Jedva opazio zvonara, odmah mu je mavao rukom: „Ah, zvonar, dobro mi došli! Zar ste i vi ožednili? Mora da je sparina u toj crkvi!“

„No prilično, dašta! — Rado bih svama nekoliko riči progovorio, gospodaru Špicer.“

Židov zaklimao glavom. „Kako vam drago. — Hajdete sa-
mnom u drugu sobu. — Šta biste rado?“

„Velečastni gospodin misionar V . . . se preporuča, da k'
njemu odmah dojdete.“

Židov se zabezeknu: „Zar ja?“

„Jest, i to odmah!“

„Židov bacio glavom kano oroz, pogledao u vis, i onda na
zvonara: „Koji je taj Velečastni gospodin V . . . ?“

„Onaj, što tako lipo pridikuje.“

„A što mi izručuje?“

„E to ja moj gospodaru neznam. — Nije mi rekao ni riči.“

„Hm, hm! — Nije bio ljutit, kad vas je ovamo slao?“

„Odkale?“ To vam je gospodin ko angjeo. Baš je bio naj-
bolje razpoložen.“

„Znate što, zvonar? Strpite se časak. Obući ću se malo, kako
se dostoji za takvoga gospodina, onda ćete me tamo odvest. Nećete
medju tim štogod piti?“

„Neimam kod sobe novaca.“

„Jesam li vas pitao za novce? Čašu piva, izvolite?“

„No neka bude! Ali požurite se, gospodaru, neimam kada.“

„Za dva časa ću biti ovdi. Kazati ću ženi, kuda idem, i obući
ću drugi kaput.“

Otišao je u dućan, i zvonar natrag u veliku sobu. Pijuckao
polagano pivo.

„Take pobožnosti, kao što je sada ovdi — još nisam doživio“,
— reći će jedan od gostiju; — „takve tu još nije bilo.“

„Nije bilo, i neće biti“ nadometne ozbiljno zvonar. „Alaj se
natrkam po cili dan! Rado to činim, doduše, nu dugo to nebih
izdržao.“

„Nu biti će uvidjavnost“ — doda drugi.

„Kakva uvidjavnost? Molim vas, nemojte tako govorit! Što sam
dobio od vas? I tako je to od svakoga. Gdikoji me još nagrdi.“

Za časak je došao čifut u crvenom kaputu. Na vratu je imao
stojeći izštirkani ovratnik, i na glavi još ne odviše star šešir.

„Hajdmo dakle! Gospodo,“ okrene se gostima, „strpite se
malo, ja ću odmah doći. Gospoja će vas dotle poslužiti, ako bu-
dete zapovidali.“

Odoše. Zvonar naprid, čifut za njim, vrat ukočio, glavu bacio
natrag, nos prama nebu, i ruke u džepovih kaputa. Koracao kano
oroz (pivac).

Išli su šuteć. Čifut promišljao, zašto ga po prilici misionar
zove, zvonar pako gledao, tko ide u crkvu.

Došli su do parokije.

Frajla Katica stajala je, kano slučajno u hodniku.

„Aa, gospodin Špicer! Dobro došli! Šta nam dobro nosite?“

„Ljubim ruku frajlice ; gospodin Bog zna, da ja sam neznam. Jedan od one milostive gospode kanonika izvolio naručiti, de k' njemu dojdem.“

„To nisu kanonici, to su misionari“, učila ga Katica.

„Što nije, može biti“, reče čifut lukavo. „Taka učena gospoda ! — Gdi stanuje molim, taj gospodin V . . . ?“

„Zvonar će vas odvesti. — Stanite kod mene, kad podjete natrag. I onako mi se uklanjate, ko da imate zločestu savist ?“

„Ja. da se uklanjam ? — Ljubim ruke dotle !“

Došavši do gospodina V . . . , očisti si Špicer cipele, skinu šešir, naravna si kosu, i zakuca nasloniv uho na vrata.

„Ave !“ ozvao se zvučan glas.

Čifut unidje klanjajuć se i opet klanjajuć. Šklizao nogama po podu, ko da ide škljizkim blatom uzbrdo.

„Ljubim ruku vašoj milosti. Izvolite zapoviditi.“

„Nisam ništa zapovidao“, skoči mu u rič misionar, veliki i jaki gospodin kratkom posidom kosom i pronicavim pogledom. —

„Ja sam vas samo zamolio. Jeste l' vi Gospodin Špicer ?“

„Molim, imam tu čast“, nakloni se židov do zemlje.

Misionar se okrene, podje svojoj trpezi, izvadi iz stolnika papirić, i podade ga čifutu, rekav ozbiljno : „Ovdi vam pridajem od nikoga čovika 10 forinti, Privario vas je za nje. Zamolio me je, da vam ih uručim, i zamolim, da mu oprostite.“

Čifut gledao medju tim govorom na svećenika, pak ostao za čas kano kip od kamena. Napokon mu se ote iz prsijuh uzklik : „Gott gerechter ! S is a Wunder !“ (Pravedni Bože ! To je čudo !)

„Dakako čudo, povladi svećenik ozbiljno, čudo kršćanske vire ! Dao Bog, da svaki povrati nepravedno dobro ! Bolje bi bilo na svitu !“

Židov uzdahne duboko, kao da ga se taj govor netiče, i zakluma glavom, „Da, da, svit je sada veoma zločest ! Pravo čudo, kako tkogod novac povrati. Milostivi gospodine, ponizno molim, tko mi šalje te novce ?“

Svećenik slegne ramenima. „Nepoznam ga. I da poznajem, nebih ga izdao. To je tajna.“

„Sačuvaj Bože, da ja tajne izpitivam. Ja tom čoviku neću da škodim, Bog mi je svidok ! Samo bih rado znati, tko je taj ? Tako dobar čovik ! S' is merkverdig ! Kako je izgledao, molit ću ponizno ?“

„Ta rekao sam već, da nepoznam, — reče svećenik suho. — Inače — svoju dužnost sam izpunio, — oprostite, da se s' vami nemogu dulje zabavljati. Imam mnogo posla ; ja se priporučam.“

„Ljubim ruku, milostivi gospodine, klanjao se čifut. Bog vam daj zdravlja kod tako teškog posla.“

„Hvala ! S' Bogom !“

U vratih se židov okrenu: „Milostivi gospodine, molim još jednu milost: samo jednu rič! U čem me je taj čovik privario?“

Pater V . . . se šaljivo nasnije: „Mislio sam, da ćete to pitati.“

„To je velika stvar, molim ponizno!“ To se tiče moj kšeft, da znam, gdi da pazim“, reče židov uprv znatiželjno oči u misnika.

„Dakako, dakako, posvidoči svećenik, Paziti triba doista. Ali nemogu kazati, u čem vas je privario; nisam ga pitao.“

Špicer obisi glavu: „Šteta, vikovita šteta. Ja bih uvik pitao.“

„Možete, dok budete misionarom. — Sada pako: priporučam se!“ Židov otišao, i silazio zamišljen polagano po skalinama dolje.

„Zašto idete tako žalostan, gospodine Špicer?“ upita ga frajla Katica.

Židov se trgne. „Tko žalostan? Kako žalostan? Ja? Bog sa-čuvaj! Promišljam kako dobar je taj milostivni gospodin W . . .“

„Zašto vas je zvao? Hajdete dalje!“

„Zašto? Za ništo! Izručio mi pozdrav od mojega brata iz Pešte.“

„Židove, ne mojte lagat!“

„Zašto da lažem? Kaže, da pozna moga brata vrlo dobro. Uzima kod njega robu za haljine. Nemože ga dosta pohvaliti, kakav je dobar čovik taj moj brat. — Vidite! A uvik mi pridbacivate, da ja varam.“

„Nu, brat za brata nemože! A vi da imate brata u Pešti?“

„Pa da imam u Parizu, zar bi vam to škodilo?“

„Katrice!“ zvao gospodin parok izvana.

Kuharica odbigne, a židov se izgubi iz parokije.

* * *

Iz parokije bižao čifut kući, ko da mu glava gori. Žena ga kod kuće čekala u vratih.

„Ni Samuel-leben, štha je?“

„Zlo je! Ja magarac, ja lopov svojih vlastitih novaca, ja ništarija!“ tukao se Špicer u čelo. „Sara leben, ja te se stidim! Pomisli, nitko me je privario za 10 forinti!“

„Vaj! Za deset? A tko?“

„Šta ja znam? Cili svit me je privario.“

„Špicer leben, a na čemu te je privario?“

„Šta ja znam? Na rakiji, na žitu, na konjima, na kartama na svemu! Ja kanef! Sara sprdaj mi se!“

Pripovidi joj sve, što je bilo u parokiji.

Čifutkinja ga pogleda otrovnim očima: „Špicer, privario te jedan, privarit ćete cili svit! Mi smo prosjaci! Ja sam žena prosjakova, moja su dica prosjaci! Špicer, zašto si se oženio, kad ne znaš gospodarit?“

„Sara leben, oprost mi! Sve ću popraviti.“

Čifutkinja se posprdno nasmije ; „Ti ćeš sve popraviti ! Kako ?
lebe će svatko privariti !“

„Sara leben, sve ću popraviti, vidit ćeš, i ako neću, pljuni
mi u oči, i možeš od mene otići.“

* * *

Na večer bila je birtija opet puna, što domaćega, što tuđega
vita iz okolice. Mnogi nisu išli ni kući na noć. Nije se govorilo
drugom, no o misionarima, i o prodiki. Tko je otvorio usta, taj
e hvalio. Samo u ćošku sidio je seljak Peršić, poduprt laktom o
tol, smrko se i grdio :

„To su komedije s tima misionarima ! Hm, čovik jedan ko
drugi ! Ja k'njima neću ići kupovati pameti !“

Špicer ga pokleda ukosom, ali nerekne još ništa.

Gdikoji su se zauzeli za misionare proti Peršiću. Ali čim su
h više branili, tim se više pijanac jidio, dok napokon nevikne, da
e u novinama čitao, da su misionari ništarije, lopovi, da varaju
svit, i da on ništa na nje ne drži.

Špicer priskoči trpezi. Šta ste to rekao, Peršić ? Velečastni
otci misionari, da su ništarije. Vi ste ništarija, znate ? Jeste li već
bio na pridiki ?“

„Nisam ! Zašto da tamo idem ?“

„Jeste li već bio na izpovidi ?“

„Nisam ! Ja sam bolji, nego svi ovi misionari.“

„Vi da ste bolji ? Vi pijanduro jedna ! vikao čifut. Svaki
dobri kršćanin ide u ovo sveto vrime na prodiku i na sv. izpovid,
ja da nisam židov, ja bih prvi išao, kako me Bog vidi, i na pro-
diku ću sada ići svaki dan. Jeste li čuo ? I u mojoj kući nedo-
puštam, da se psuje na gospodu misionare, i vi Peršič, izgubite
se iz birtije, i to odmah ! Prije vam neću natočiti, dok neidete na
izpovid.“

„Šta židovino ? Ti da mi nećeš natočiti ?“

„Neću ! Rekao sam ! A sada cuki iz moje kuće !“

„Živio gospodin Špicer !“ vikali drugi. „Od vas treba da si
uzme primer svaki kršćanski birtaš,“

Kano vatra raznila se ova vist po selu, da je židov iztirao
Peršića zato, što je grdio misionare, i što neće da ide na izpovid.
Hvalili su Špicera skoro više, nego same misionare, i svatko je
išao na izpovid, da nebude osramoćen od čifuta.

Lukavi židov taruč si ruke, rekne svojoj Sari : „Sada, ako
me još tko privario, sigurno će mi povratiti. Te sam natirao na
izpovid, kano jarce u baru !“

—

P I S M E.

(Iz dičijeg života.)

I.

Števína „bukarica.“

*Mali Števo žurio se
— Bilo j' posli podne —
Kad bukaru drugi nose,
I on će je odnet.*

*Imao je tri bugera
To su bili stari —
A sad potrč', do večera
Da ji s novim spari.*

*Kad je išo priko brda,
(Razneli ga Turci:)
Jednako po džepu mrda,
Bugere izvuci!*

*Te gledajuć novca grdna
Zapne jednom nonom,
Pa krh Števo priko brda,
Pu bukarom bonom!*

*A bugeri, sve kud koji —
Sve lete, — smrзли se! —
Nije hudañ! — vidio ji,
Odlete u bise!*

*Te to tako nit bukare,
Nit bugera starih,
Nit nam Števo dobi dare,
Nit bugere spari.*

II.

„Je-li sutra petak?“

*I Benko će ići,
— Na veliki petak —
Na kalvarju svetu,
Kad mu j' pošo tetak.*

*Dica se loptala
Kod kalvarje svete,
Baš onda trčala
Unutar od mete.*

*Gledao ji Benko,
— Oči da pobile!
Dragi su mu bili,
— S njima i u vile...*

*„Hajd idj' i ti med nji,
Ma j' i velik petak!
I odtrčo Benko,
Čim to reče tetak.*

*Kad su kući išli —
„Jelte, slatki tetak
— Bre Bena upita —
„Je-li sutra petak.*

III.

Kača mala.

*Kad bivaju „materice“,
Pa i sveti „otći“,
Mala Kača bre čestita,
Sve zveckajuć novci.*

*A kad biva badnje večé,
I božićni svetcí:
Valja ti se po slamici,
Čak i pod krevetci.*

*Al poklade odkako su,
Pa sve žene predu,
Mala ko da nije mala,
Prede ti u redu!!*

Kućica Majke Božije.

Priko silnog mora u dalekoj zemlji leži domovina blažene divice, Majke božije. Iza Bosne, iza grada, iza silna Carigrada u toj svetoj zemlji leži gradić premalen i skroman, imenom ga zvaše Nazaret u Galilei.

U Nazaretu je bila jedna kuća čudna i malena, ali Bogu ugodna vrhu svega. Tu je stanovala divica Marija, tu je unišao angjeo gospodnji. Do nje se ponizio i Sin božiji.

Tu se je čuo uzvišeni pozdrav : Zdrava Mario ! Milosti si puna ; tu je rič put učinjena, Sin božiji čovikom postao.

Tako je kućica mala palačom, crkvom božijom postala. — O toj kućici želim ništo reći.

Svemogućnost božija nigda uzmanjkala nije. Sad na ovom, sad na onom kraju svita, ali vazda čini čudesa. Jer kod Boga ništa nije teško ili nemoguće.

Svemogući Bog koji je dao da se u toj kućici rodi neoskvrnjeno začeta bl. divica Maria, da ju sveti Duh učini crkvom božijom, da se u njoj začme Spasitelj svita, taj Bog je činio sotom kućicom i taka čudesa, po kojih može svaki čovik upoznati, da desnica božija nije iznemogla.

Priko 13 stolića, priko trinajest stotina godina ova je kućica bila proglašeno sv. misto sviju kršćana, koji su često išli u pohode toj kući.

Ali kada su pogani prioteli svetu zemlju na veliku žalost pravih kršćana, i ovi već nisu mogli do nje dopriti, svemogući Bog nije htio dati da se ta milost štovateljima Majke Božije ukine. Nije dopustio da pogani okaljaju tu lipu svetinju. I 1291-ve godine bez čovičje pomoći ukloni tu kućicu baš kada će 10. dan maja miseca osvanuti. Ali baš onaj dio, onu sobicu u kojoj je angjeo gospodin pohodio divicu, u kojoj je Rič put učinjena.

Čudom se neznali načuditi ono nekoliko kršćana, što tamo stanovahu kud je mogla nestati jedna kućica, kad je niko rušio, niko minjao nije : ili kako se je čudo moglo snjom dogoditi ? Niko niti je sumnjao, da bi je gdi mogli tražiti.

A kad ono u isto vrime spazi narod u Dalmaciji, nad jadranskim morem blizo Rieke (Fiume) nigda nevidjenu, svima neznatnu crkvicu. Ne manje su se čudili dalmatinci, koji još ne razumiše koliku milost učini njima svemogući Bog. Ali on koji je čudo činio i ljude je prosvitlio.

Tersatski nadpastir bolestan je ležao u krevetu, i kad je čuo šta se dogodilo sa njevom zemljom, Bogu se obratio i zapitao samoga sveznajućega, kaka je milost to, da je njim poklonio tu crkvicu. Molio ga da ji obavisti ob ovom čudnovatom dogodjaju.

Molitva mu je poslušana bila i slideću noć dodje mu sama Gospa i obavisti ga o providnosti božijoj, koja je ovako činila sa rodnim mistom njezinim. I u znak, da je istina što mu ovde izvisti, javi mu Majka božija, da će naglo ozdraviti.

Probudivši se Bogu ugodni nadpastir pomilovanog stada, ositi u tilu svome, da je posve zdrav, ostavi bolesničku ložu, zahvali se Bogu na milosti njegovoj. Te iz zahvalnosti prema bl. Divici izjavi narodu svome, da je ta kućica stan Divice iz Nazareta.

Kolika je radost nastala u srićnom narodu, teško je opisati. Narod je pripoznao, da je milost božija odabrala zemlju dalmatinsku, da joj pokaže ljubav svoju. Narod je hrlio u crkvicu i silna proštenja uživao. Hodočasnika nije manjkalo nigda. Jer se otimahu narodi iz daljnjih krajeva, da se i oni poklone Bogu svome u toj odabremoj i odlikovanoj crkvici, koja je toli obilnim milostima obasuta, u kojoj je sam Spasitelj svita vrime ditinstva svoga u ljubavi i poslušnosti probavljao.

Narod koji je poznavao okolicu i naglo oporavljenje pastira svoga, nije dvoumio o istini izvištaja. Ali poglavari naroda, da nikake dvojbe ne ostane oko dogodjaja, pošalju poslaničtvo na svetu zemlju, koje bi imalo pogledati u kakvom je stanju dom nazaretski što je ostao iza Gospe.

Nikola Frankopan, upravitelj dalmatinski, četiri odlična muža pošalje u svetu zemlju čak do Nazareta, da se u mistu osvidoče o dogodjaju.

Odaslanici virno su poiskali stvar i doznali su od ono malo kršćana, gdi je stajala ona mala kućica, u kojoj je sveta obitelj stanovala. Nazarećani uz jednu tužbu, nad gubitkom, izviste virno gdi i kako je stajala ta mala kućica, kako je pokućstvo, kakva li su obilježja oko nje. Te poslanici tako upoznaše, da je njev dobitak ista sa otom, što je iz Nazareta nestala; da je u isti čas nestala onde, kad se pokazala ovde. I da neostane baš nikake dvojbe, hlate se i izmire misto nazaretske sobice: koliko je široka, koliko je dugačka, koliko su debeli zidovi? I po tom razumiše svi, da je kućica iz Nazareta prinešena u Dalmaciju. Poslanici su vidili i izkusili; potvrdiše da je njeva nova kućica ona ista, koju je Gospodin Bog pohodio, i Divicu uzvisio.

A narod od sveg srca Bogu hvalu daje, te hrliše bolesnici, hromi, kljakavi u stan bl. d. Marie i svi se izličiše.

Srićan i blažen narod, koga je milost božija tako odlikovala, da ga potakne na štovanje Majke božije!

Ali ta srića nije sudjena na vike.

Kućica Majke božije imala je zadaću i na dalje razprostirat milost božiju.

Da svemogućnost i čudesa božija što javnija budu, crkvica

čudnovata ne ostade na istom mistu. Jer već 1294-te godine 10-og decembra nestane je.

Angjeli božiji priko mora jadranskoga odnesoše je u zemlju talijansku, i položiše ju na zemlju udovice Laureta u jednoj šumi. I otud kućica dobije ime: Lauretanska crkvica.

Što se je u Dalmaeiji dogodilo, to se u Talijanskoj ponovilo. Mnoštvo svita je žurilo toj kućici, jedno da vide čudo nečuveno, drugo da hvale Boga, koji ne pristaje čudo činiti u svitu.

Nego kad su često hrsuzi u šumi napadali na bogoljubni narod tako, da je narod sa strahom samo mogao pristupit toj svetoj kućici, tad posli 8 miseci angjeli na novo prinesoše dragocinu kuću Majke božije na kraj šume i postave ju na jedan brižuljak.

Ali da se pozor svita što većma obrati na ovo pravo čudo, kuća lauretanska evo četvrti put posli 2 miseca bude prinešena na javnije misto, do velikog drumu. Na tom mistu stoji i danas.

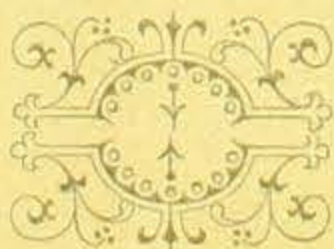
Tu razum čovičji badavad mudruje. Čoviku se neda tumačiti to otajstveno priseljivanje. Iznenada se pojavila u Dalmaciji, iznenada u Talijanskoj sad na jednom, sad na drugom i na trećem mistu. Ali svakom je jasno bilo, da je tu ruka božija, što vlada ovim svitom, umišana. Što je tim veću bogoljubnost pobudilo u kršćanskom svitu, kad su dalmatinci čuli kud se je prinela njihova crkvica, a talijanci od njih razumili od kud je i kaka je to kućica. Talijanski narod nije propustio poslati svoje izaslanike u Dalmaciju i u Nazaret, da razume i upoznaju istinu. Ni Majka Crkva nije propuštala niti je žalila truda što temeljnije izpitati, da li je istina što se govori o crkvi lauretanskoj. I tako se dokazalo, da je istina sve do posljednjeg slova što su dalmatinci govorili.

Mnogi spomenici i knjige govore o tom i danas, a kućica stoji na tom mistu, kud je najposli prinešena.

Rimski otac Pavao II. podilio je oprostjenje svim onim, koji bogoljubno pohode tu crkvicu. A iz milostinje što je narod toj kućici poklonio 1464-te su počeli zidati krasnu crkvu više te kućice, što 1587-me godine Sixto V. rimski papa dovrši.

Ta crkva i danas postoji i navišćuje slavu gospodnju, koja neka se hlvali u sve vike.

A Majka božija koja je kućicom svojom i naš narod pohodila, neka bude zagovornica rodu našem, koji nju majkom svojom štuje i celiva.

PIJANAC.

(Po Petefiju.)

Da je vina ja bi pio
Al novce sam potrošio;
Potrošio sve do besa
Ostala mi prazna kesa.

Ožednio baš sam vrlo
Suvo mi je već i grlo;
Moro bi ga vinom kvasit
Vinom žedji vatru gasit.

Plaha kiša kad bi pala
Hej to nebi bila šala,
Da kišnica — srićna mene —
Rujnim vincem sva postane!

Vinograd sam imo stari
Kupili su ga drugari,
A cina mu kako došla
Kroz grlašce tako prošla.

Sad ne pijem vrime dulje,
Jer krčmari klete hulje

Gotov novac samo beru
Ne dadu mi ništ' na veru

Al zato ću lumpovati
Krčmaru ću zalog dati
Zlatnim portom obšivene
Dvi marame moje žene.

Joj obe smo njojzi dali
Kada smo ju pokopali
Na glavu i oko vrata
Jao Bože jad me hvata!

Oh kad smrti njene s' sećam
Samo žalost svoju većam
Suze livam Bože sveti
Mislím odmah ću umreti!

A te suze prolivene
Da su vino — srićna mene —
Bog u grih mi nek ne piše
Za njom plako bi još više!

Miroljub.

Pokladska.

Kako da mi nije dika draga!
Ta kad projde duž našeg sokaka,
Svako oko o nju će zapeti;
Tko ju smotri svako za njom gledí.

Cura je to srea milokrvna,
Plave kose sa dva oka crna;
Prvi pogled kad nam se sastao
Kano da sam raja ugledao.

Cvit nevena malen je do duše,
Al se cvata baš i usrid suše;
I ta moja dika malena je,
Al je čudna, pa i ljubezna je . . .

Neću čekati da odletu laste,
Već k jeseni kad mlada doraste,
Izprošiti je i za se uzeti;
Pa se s njome na vike zakleti. K.

SIROTAN.

(Priveo : BRAJKO BRAJANOVIĆ.)

Bednomu sirotanu nehtide se nitko smilovati. Samo što je svitlo božje ugledao, izgubi svoju milu majku; a kad mu se šesta godina navrši, umre mu i otac. Pokojni su u najvećim ubožtvu živili, sa deset nokata privridjivaše samo toliko, da su mogli živiti; al svom sinčiću ništa nisu mogli ostaviti, do toljage i prosjačke torbe, da već u mladosti okusi, kakav je gorak život.

Mali Ive bijaše umiljato dite i mnogi su ga sažaljivali, al nitko ga ne htide k' sebi uzeti. Spahija kod koga je pokojni otac Ivin služio, razpitkivao je za dite, al nitkomu ništa sigurna nije znao kazati. Naložio je dakle svojim slugam, da ga tražu, jel namio je sinu naplatiti otčeve zasluge, koje je pokojnik, kao viran, pouzdan i marljiv sluga u spahinskom dvoru stekao.

Sluge su dugo razbirali glasove o malom Ivi, dok napokon nadjoše ga čak u desetom selu kod jednog svog rodjaka, gdi je siroma Ive više udaraca podneo, nek komadi kruha pojio, te zato izgledao je suh, žut, mršav, sama kost i koža, da su ga jedva mogli poznati.

Otidje dakle jedan sluga, da, po zadovidi Spahije, donese malog Ivu u dvor spahinski. Velika bijaše njegova radost, kad opazi slugu, koga je poznavao još za života svog oca: al još veća, kad čuše, da mu je poći sa slugom dobrom spahiji i bivšem u gazdi svog pokojnog oca, jer znao je, da će onde s' njim bolje postupati, nego kod okrutnog rodjaka.

Što ti fali, drago dite? reče spahija Ante Zadrić, opaziv dite, koje je sa slugom prispilo. Valda si gladan il bolestan malenko moj?

Mnogo sam radio, malo sam dobivao jila, a često sam bio šiban, reče mali Ivo, te govorahu, da nisam zavrudio, da me sunce božje ogrije.

Samo budi dobar, brabrio je spahija malog sokola; ovde će tebi bit dobro, nećeš raditi teške poslove, već odlazit ćeš u školu.

Dobar i poslušan ću biti, milostivi gospodine, progovori Ive, jer me moj otac na to učio, a njegova uspomena meni je sveta.

Prisvuču sad Ivu u čiste rubine i dobi haljinice od sinčića spahinskog, te odmah drugi dečak; još za misec dana redovnim kostiranjem povrati mu se i prijašnje rumenilo lica, te nitko nebijaše srićeniji od njegov.

Sad ga spahija da u seosku školu, gdi za kratko vreme posta ljubimecem učitelja, jer se dobro ponašao a marljivo učio. Često govoraše učitelj spahiji, da je Ivo prvi djak u svojoj školi, da takovo oštromno dite još nije imao u svojoj školi, i da bi šteta

bilo vadit ga iz škole, jel tako misli, da bi još mogao čuvenim mužem postati.

Učitelj nije pritiravao stvar, istinu je govorio, jer Ivo zaista vridan bi troška za dalnju pouku; zato spahija pristane na ponudu učitelja i naumi ga izškularit.

Ivo je nastojao zavriditi dobrotu spahije. Pamet mu se sve bolje i bolje razvijala, te učio je sa svom snagom; jer znao je, da samo onda može biti na korist ljudem, samo onda može računati na njihovo počitovanje, samo onda može zauzimati ugledno mesto u društvenom životu, ako se temeljito izobrazi. Zadrić se radovao svom sirotanu, a učitelji se divili svom učeniku!

Kad je sridnje škole svršio, reče spahija Ivi:

Sinko! tu je vreme, da se odvažiš, kakov ćeš stališ zauzeti u društvenom životu. Ja ti ništa nesavitujem, ti najbolje znaš, na čega imaš sklonost, dakle slidi svoje nagnuće.

Hvala milostivi dobročinitelju i otče moj na vašoj velikoj i nezasluženoj dobroti, obećajem, da se u meni nećete privariti. I kada mi već valja stališ odabrati, ličnik ću biti, i to dobar ličnik, jer on ima najviše zgoda ne samo telesno, nego i duhovno bolestne ličiti.

Uviren sam, odgovori Zadrić, da ćeš sve tvoje sile napeti, da postaneš dobar ličnik, samo se čuvaj nevaljanih drugova, budi taj, koji si dosad bio i svaki će te ljubiti.

Iz ovog dvogovora možemo uviditi, da je Ive pravim sinom smatran od Zadrića.

Zadrić se ponosio sa svojim podsvojkom i srićinim se smatrao, što je tako plemenito dilo mogao učiniti. A spahinca je volila Ivu, jer je sa svojim ponašanjem svake ljubavi dostojan bio.

Pa ljubila je Ivu i Zadrićeva divojčica Jelena, koja se s' njim kao sa svojim bratom igrala, s njim učila, čitala i pisala, te tako je privikla njemu, da ga nije znala zaboraviti, kad je na sveučilište otišao.

Istina, ta ljubav ne bijaše baš uvijek dičija; bijaše to ljubav, koja vruće ljubi onog s' kojim bi dragovoljno svoje srce podilila, al ipak to je ona samo u snu snivala. Ivo takodjer ljubljaše Jelenu, al ni on nije imao uhvanja, da se na vike mogu ljubiti.

Zadrić je bio muž izvižban, on je pozornim okom pratio mladice i naprid se odvažio, da će dati svoju jedinicu sirotanu, ako ostane značajan muž i u tom se očvrsti. Nije on gledao na to, što Ive nije odpao od plemeniti roditelja, prid njim je plemenito srce više vridilo, nego stotina pasjih koža bez plemenita srdeca.

Prodje šest godina, Ivo svršši svoje nauke i poče ličiti. Za godinu dana mnogo je takvi bolestnika izličio, kojih su se već drugi ličnici odrekli i sa nekoliko opasnih operacija za kratko vreme, lip glas steče.

U kući Zadrića zavlada velika žalost, maći i kći teško obo-
liše

Kućevni ličnik nije znao u bolesti pomoći. Zadrić pozove
dakle svojim bolestnicam tri glasovita ličnika iz pristolnice; ovi
državši dogovor na taj zaključak dodjoše, da bi Jelena još mogla
svoj vid izgubiti, ako joj se za kratko vrime ne priteče u pomoć,
al od njih trojice ni jedan ne bijaše vištak u ličenju okobolje.
Zato jedan od ličnikah reče, da on poznaje ličnika, koj ove vrsti
bole sigurno liči, i to je Ivo Ivić. Istina, reče, to je od mene
mladji, al moram priznati, izvrstniji ličnik, zato vam ga toplo pri-
poručujem.

Ivo Ivić! uzklikne Zadrić. Jest poznajete li ga? upita ličnik.
Ta kako ga ne bi poznavao, u mojoj je kući odhranjen, ja sam
ga škulario i ruvario. I pisao sam mu o bolesti mojih dragih bo-
lestnica, nu ni sam mislio, da će bolest na ovoliko zaotet mah,
zato mu javljah, da bolest nije opasna.

To niste dobro činio, jer dodje li on 3—4 dana prije, sigurno
je pomogao: ovako borme već težeće bit, ipak brzo mu javite.

Zadrić tako učine, odmah pošalje Ivi Iviću brzojav.

Baš je sa posita svojih bolestnika vratio se Ive kući i sio na
mekoslon, da se odmori: — kad zakuca kogod na vrati. Unidje
čovik i pruži mu brzojav: „Sve ličničke sprave sa sobom poneseć,
što prije dodji. Zadrić.“

Ovaj brzojav veoma iznenadi Ivu, sav je poblidio čitajuć po-
ruku svog bivšeg dobročinitelja. Ali za čas se osvisti i poče se
spremati na put; nakon jednog sata odveze se vlakom u S
Zadriću.

Kada je stupio u dvor Zadrićev, ovaj ga žalostno dočeka i
reče: „Dobro mi došao moj sinovče, al žalostnom prigodom. Ako
mogao budeš moje bolestnice izbaviti iz sigurne smrti, priobilno
si onda naplatio moju obskrbu, koju sam na te žrtvovao.“

Zatim uveden bi u sobu bolestnicah, koje promotriv uzklikne:
„Bože dragi budi u pomoći, jel pogibelj je velika.“ Sotim okrene
se Zadriću i reče: „samo, da ste mi prije javili.“

Posli kratkog odmora, lati se operacije, koja se za nuždnu
vidila na livom oku Jelice. Sav je zebo u sreću, al tim sigurnijom
rukoh obavljah kritični posao, od kojeg zavisiše život divojke.

Zadrić žalostno staše uz njeg i pozornim okom pratiše svaki
pokret Ive, hotiv s lica mu načitati misli. Dobro je ispalo. Slično
bi ovršena operacija.

Odmah side sad za stol i napiše recept bolestnoj spahinici,
po kojem ravnajuć se, za kratko vrime pridigne se, sa svojom
jedinicom zajedno.

Ivo osta još kod njih, dok sa svim ne ozdraviše.

Zadrić je često zahvaljivao Ivi, što je njemu dva najskuplja života spasio i opet ga srićnim učinio. — Al Ivo skromno odgovaraše, da se još nije odužio za onu dobrotu, koju je baš od spahije i spahinice kao dečak uživao, i što je učinio to je sve malo, prispodabljajuć s onim, što je on dobio.

Ivo je još dugo ostao kod Zadrićevih, najviše se zabavljao s Jelicom, te sve dalje i dalje je odgadjao svoje odputovanje. Al kako nebi i ostao, kad su ga tako rado vidili.

Jednoć sidjaše u večer Ivo i Jelica u bašči, razgovarali su se o lipoj večeri, o mirisavom eviću, o njezinoj bolesti . . . Na što Ive prihvati ovu prigodu i reče:

„Jelice! Ja sam ti spasio život i na vike bi srićan bio, kad bi taj skupocin život do groba s mojim mogao sjediniti.“

Jelica se zastidi, al nije mogla zatajiti, da ga takodjer ljubi.

Oni su se već sporazumili, al mučno im se vidilo to i roditeljem objaviti.

Napokon objaviše i starjima svoju nakanu. Na što Zadrić reče:

„Kad se ljubite dico, budite svoji. Ivo ti si izbavio moju jedinicu od smrti, dakle nek bude tvoja. Bog vas blagoslovio.“

Ne što Zadrićka doda: Amen.

Tako sirotan vinča se sa mladom spahinicom i dugo su srićno živili.

Prodat nos.

(Š a l a.)

Vašarno je doba. Skupi se mnogo trgovacah u jednoj gostioni. Dosta muklo je bilo društvo s prva, svaki se vidio baviti sa svojim računom.

Posle nastane večera. Večeralo se slatko, zalivalo obilno.

Napokon nov šiljerac razdriši jezike i čitav žamor nastane. Trgovci se približuju jednodrugom i pridstavljaju: ja sam Janko Volovac, trgujem marvom; drugi: ja sam Srećko Konjović, trgovac konja; treći: ja sam Mirko Škopaček, bavim se trgovinom ovaca. Tako je to išlo redom, i svaki vatreno je sborio o svojoj trgovini.

Jedared jedna velika ljudina, glavat, kako ću reć? . . . tako ono glavato dite u „Nevenu“ 1884. g. spomenuto; kosa mu na glavi duga, kao Samsuna; uši kao dvi loparice, kojima se muhe biju; nos ko dobar krastavac, mimo kojeg sa dvi strane sjala su dva oka kao u mačka, s jednom ričju čovčina staroga junačkog kroja stupi na mejdan i reče: ja sam Milan Nosarović, kupujem nosove.

Velik smih nastaje za tim.

Na što jedan čifut, po imenu Icig Truljar, koj veći nos imao, nek pokojni Nazo, Bog mu pokoj vičnji dao, pristupi Nosaroviću i reče: kakve nosove kupujete, valda nosove larvah za pokladske maškare?

O ne, — odgovori Nosarović — ja kupujem prave nosove od mesa i krvi, t. j. nosove ljudske.

Ha, ha, ha! grohotan smih zaječi.

Pa ako hoćete? reče ozbiljno Nosarović Icigu, evo, da se pogodimo na vaš nos! Vidim fajn je velik, ko jedan bokalić, mogli bi za njega lip novac dobit!

Icig začudjen upita: na moj nos?

Jest vaš nos kupit ću.

Kada?

Sad odmah, al samo posle vaše smrti ću ga odnet.

Na to se Icig malko zamisli: posle smrti? ... napokon reče, ne marim, što ćete dat za njega?

Nosarović maši se u džep, izvadi miru, te izmiriv nosekanju Iciga reče: 100 forinti.

Dobro, tu plesne dlan o dlan i gotova bi pogodba. Još Icig ponovi: al posle smrti!

Onda Icig, onda, reče nosotrgovac.

Pa da pogodba što bolje bude učvršćena reče Nosarović: tko se popišmani, platit će 25 flašah tokajskog vina. Evo gospodo, vi ste svidoci, obrati se na ine goste u dvorani.

Pristajem i na to reče Icig, mumljajuć dalje u sebi: samo nek on ne dira moj nos za života, a posle smrti nek voda nosi, a sad dobro će bit 100 forinti.

Ja ću pak sutra izplatit stotinarku, nadoda Nosarović, te veselilo se dalje. Posli nekoliko časi Nosarević prišapne štogod konobaru. Ovaj ode i za malo povraća se sa ugrijanim žigisalom. S takovim dragi štioče, kakvim u proliće gazde šišad i junad žežu.

Nosarović uzme vruće gvoždje i uputi se nosu Iciga.

Što ćeš hej? poplaši se Icig i djipi s mesta.

Na svakoji nos, što kupim, reče Nosarović, moram pripeć moj žig, da posli smrti ne bude zabune, pa to ću sad i s tvojim nosom učiniti.

Moj nos hoćeš opeći sotim gvoždjem? to već ne dopuščam, promuta Icig. A gosti kanda će se pokoćit od smiha...

Gospodo! okrene se Nosarović sad ostalim trgovcem, vi ste svidoci, da se Icig popišmanio, dakle dužan je platit 25 bocah vina. Tako je, tako, svi u jedan glas vikahu. I nije mogao izvitrit, dok ne izplati okladu.

Trgovci sad velik aldomaš pijahu. A Icig obisio nos i ode sko „Puzo“ s vašara, često pipajuć putem nosić (?), da li je u tarom stanju.

Prikrojio: Gromović.

Čudo nečuveno.

U današnjem svitu skoro da nije moguće čuti, da gđigod novci pritiču, pa opet se i to još događja, ali na žalost, daleko od nas.

Sjedinjene-Države u Americi su ona srićna zemlja, koja se evo već s godine na godinu može sotim hvaliti, da — ne samo nije oskudna u novcu — već vrhu proračuna joj pritiče.

U našoj omatoriloj Europi nema priči zagonetaka, niti ministri imaju važnije zadaće do one: kakvim načinom bi se mogo dići porez, da se silni troškovi mogu lakše obavljati. Tu se malo o drugom radi, već se mudruje šta bi mogli još podneti; kaki bi se namet mogao na nji naprtiti a da ne malakšu.

Drugačije je to u sjedinjenim-Državama, gđi se o tom radi, da troškovi idju na manje, a državni dohodak što veći i sigurniji da bude.

Prošaste godine koncem miseca lipnja kao na svršetku finanjijalne godine davala je račun vlada sveukupna Sjedinjenih-Država o prošastoj godini i izjavi, da je dobitak narasao do 379 milijuna dolara, a izdatak sačinjava 269 milijuna, i tako čist suvišak biše odbrojen u 110 milijuna.

Taka velika je razlika kod njih moguća, jer njevog dobitka ovogodišnjeg ni treći tal ne sačinjava porcija, a ostali dohodci su gibka stvar.

Srićna i blagosovljena zemlja! Šta bi bilo od naših zemalja i ustava, da nije porcije? Jauk i lelek! Otud i dolazi to, da je mladjana i radena Amerika zadila Europu za pojas, uzprkos onom sjaju i bogatstvu, što ga je ova imala, a još i danas ima, ali uzaludno troši dok se u onom takme zavedeni narodi, što jim je posve bezkoristno. Stide se naše vlade bit štedljive.

Ako uzporedimo proračune naših zemalja sa onim što ga Sjedinjene države pružaju, moramo se čuditi vrhu sebe, odkud nam toliko slipoće, da se još ni u koristniji primer neznamo zagledati, i bar ono naučit, što je za nas hasnovitije.

Amerika teži za trgovinom otima se za primetom, to joj samo po sebi sipa dohodak u džep! Amerika hvali i nagradjiva gradjanina, koji je dobro prometnuo američku hranu u dalekom svitu. Americi ne triba mnogo zvaničnika, niti n. pr. Sjedinjene-Države plaćaju više penzije, nego sama naša zemlja, premako njih ima za četiri put toliko duša kao nas, a zemlja jim skoro ko sva Europa: a što se tiče izobraženosti, nisu natražniji nego i Europa.

A kod nas ko nemož drugačije živit, ko je potuko svoje imanje, kome nije ostalo drugo do lemeškog imena, niko pravo ima, da mu se podili zvanija. Kod nas kome dosadi raditi, traži penziju,

ko je dicu narodio, plaću potrošio, traži pomoći. A trgovina? A obrt? Toje peti točak u koli.

A šta je tom svemu uzrok? To, da kod nas većinom zvaničnici vladaju. Narodi su nam slabo svistni, te se dadu iztisnuti i po drugom voditi.

Kod nas zvaničnici vladaju izborima, oni stvaraju, a njevi poslanici po njevoj koristi stvaraju zakone.

Otud se vidi, da smo nedozrili narodi, koji još nismo doživili, da sa sobom vladamo, da svoju budućnost prema svojim zaktivima pripravljam.

A u čemu pate mnogi narodi, kudgod jače patimo mi bunjevci, što skoro najmanje se otimamo, da svistno dilujemo. A to neće ni moć bit, dok u školama i u obiteljama ne stvorimo svistne gradjane, koji će dobro poznavat domoljubne svoje zadaće.

O ŠTEDIONICAMA.

a) Prave štedionice. b) Poštarske štedionice.

U staro vrime mogo je čovik u nuždi dobiti novacah od svoga rodjaka, od komšije, od prijatelja il od kojega dobroga znanca izmedju četiri oka; ako je kogod suviše novacah imao (a to se često dogadjalo), to je dotičnik, ako su banke bile (papirni novac), kod kuće u sanduku, u duvankesi, u mijur il u maramu il u komadić artije il krpe zamotuljano držao; a ako su krstaši il dukati bili, to je u torbi il u vreći čuvao.

Danas to, žalibože, nije tako, jer se je — kako se obično kaže — vrime prominilo, nastala su druga vrimena, a ljudi se iznevirili starome poštenju.

Sada gotovo brat bratu neviruje; danas ti nitko ništa neda izmedju četiri oka (il vrlo ritko), već pod obvezu i prid svidocima; danas je često i dobar i štedljiv gazda primoran uzajmiti; a tko ima gotovih novacah, taj, ako je rad da mu i dica i unučad dobro uzstoje, mora sa svojim novcem trgovati il ga u štedionice uložiti. I što je fajde, danas se mora ljude što obilnije i na štedljivost nukovati i zato ljudma prikladne zgode, prilike pružati.

Za ovo dostignuti vrlo su sposobne prave i poštarske štedionice.

Mlogo koječega nije u staro vrime bilo, a brez čega danas skoro nemože biti. U staro vrime nisu tribale štedionice, al danas je prika nužda na njih. Štedionice su u nikom smislu mjerilo kulture i imućstva pojedinih narodah, kao i državah. Može se punim pravom reći: gdi nema štedionicah i drugih novčanih zavodah u dostatnom broju, tamo nema napridka ni prave cvatajuće trgovine,

obrta, zemljodiljstva i bogatstva. To su narodi već uvidili. Pa gdi god je narod napredniji, vaspitovaniji i poduzetniji, tamo se u većoj mjeri utemeljuju štedionice. U Dolnjoj-Austriji i u Českoj, gdi je kultura na vrlo visokom stepenu, na svako 309 □ km. spada jedna štedionica; u Sileziji na 322 □ km., u Podunavlju i Potisju na 453 □ km., u Erdelju na 2322 □ km., u Galiciji na 4132 □ km., u Kranjskoj na 5016 □ km., u Dalmaciji na 6456 □ km., a u Bukovini, gdi je kultura na vrlo niskom stupnju, spada na svako 10,452 □ km. jedna štedionica. U Hrvatskoj na svako 1250 □ km. prostora i na 55,662 dušah dolazi jedna štedionica.

Dakle gdi god je svit izobraženiji i imućniji, tamo je više štedionicah. Nemože se indi reći: i bez štedionicah može narod bogat biti. Ovo, kako to brojevi očevidno dokazuju, danas više nestoji. Gdi je više prištedjenoga novca, tamo je živahniji i točniji promet u trgovini, obrtu i zemljodilstvu i tamo je veći napridak, boljak i zadovoljstvo.

Kod nas u Ugarskoj 1836-te godine bila je samo jedna (1) štedionica. 1848 bilo je već 33, a 1884 bilo je 370 štedionicah. Od ovih ima u Bačkoj 27.

Dohodak štedionicah bijaše

1867	godinie	674,097	frt.
1875	„	4,233,184	„
1883	„	5,967,789	„

Za 17 godinah (od 1867 do 1883) imahu štedionice 65,666,723 frt dohodka.

a) **Prava štedionica.**

Prava štedionica je novčani zavod, kojemu je cilj ljudma, uz umirenu kamatu, novce na zajam davati; uloženi novac sačuvati i narod na štednju nukovati i probuditi.

Štedionice se mogu svagdi urediti, ustrojiti, utemeljiti, gdi se sastanu njih nekoliko ljudih, koji su sposobni i voljni novčani zavod osnovati i garancije dati, položiti. Ovake se štedionice obično po dioničkih društvah s dionicami utemeljuju.

Prie svega sastanu se ljudi, dioničari na dogovor. Tu izaberu većinom glasovah privrimeni odbor, kojemu povire prve, a u svoje vrime i ostale uplate dioničarske, te i sastav nacerta pravilah. S kolikom će svotom zavod početi, to se posve od dioničarah i od okolnostih zavisi.

Čim ima dosta dioničarah, sazovu se dioničari i drži se glavna sidnica, pročitaju se pravila, koja, ako su od prisutnih dioničarah primljena, usvojena pošalju se dotičnoj, nadležnoj oblasti na odobrenje. Zatim privrimeni odbor odstupi i izaberu se redoviti ravnatelji, zvaničnici, poglavari, starešine zavoda. I to većinom glasovah uz tajno glasovanje s ciduljami. Ovaj način je najpravedniji.

Jer može se trefiti, da bi njih više želilo ravnateljem, zvaničnikom biti, pa bi se možda toga radi nespোরазumljenje porodilo među dioničari, a ovo bi zavod još u svom zametku uništiti moglo. Neka odlučuje većina, a svatko razuman ima se pokoriti pravoj i pravednoj većini.

Ravnatelji, poglavari, zvaničnici, rukovoditelji štedionice moraju biti značajni, pošteni, savestni i točni, marljivi i višti ljudi, inače ne samo da štedionica neće procvatati, nego će, izgubiv pouzdanje, povirenje naroda lahko i buktirati, nastradati.

Štedionica neka izprva nerazširuje svoj dlokrug, neka neteži za velikih a nesigurnih poduzećih. Neka bude više dobrotvorni zavod, nego li tečevno društvo. Glavno je to da dioničarska glavica bude što temeljnije osigurana i da se što prije kraj dioničke glavice utemelji pri čuvna zaklada, koja se sakuplja iz postotakah čistoga dohodka, dobitka i iz kojekakvih pristojbah i zagodjenih tražbinah; a služi za očuvanje glavice i za podmirivanje može-bitnih gubitakah.

Dobro uredjena i vištro rukovodjena štedionica je prava blagodat za onu varoš, selo il kraj gdi je.

Toga se netribo bojati, da će to biti prilika, prigoda, da ljudi onda više uzaimaju. Onaj, kome nije nužda, ratosiljati će se zajma, ma na svakoj čoši bila štedionica; a onaj, kome je nužda, ako nenadje u svom selu, kod svojih pouzdanih, otiće, jer ga nužda goni u druge, daleke krajeve za zajmom.

Nu jedna od najglavnijih blagodatih jest ta, da sa štedionicama spasimo nevoljne ljude, koji možda ni krivi nisu, što su na zajam spali, — od bezdušnih lihvarah.*)

Med svakim narodom ima svakaki; al jedan je puk baš varkom — lihvarstvom — steko i popeo se do najvećega ugleda i upliva na svem svitu. Prost narod naš, buduće štedionicah nije bilo, tamo je tražio zajma u nuždi, gdi ga je dobivao — kod lihvarah, te za dvi-tri godine ode kuća, il lanac po lanac za dug u vlastništvo lihvara.

Poznajem ljudi, koji su 20 i 30 forintih plaćali, od 100-ne; a žive i danas ljudi, koji su na deset forintih svakog miseca jednu (1) forintu plaćali kamate. Dakle na 10 frt., 12 frt. na godinu.

Al neću dalje da nastavljam ove zle primere, jer sam osvi-dočen, da poštovani čitatelji vrlo dobro znadu, što sve čine bezdušni lihvari, kad našem narodu novaca pozajme. Oni će, ako tribo, umiljavat se seljaninu, pokazat će se milostivnim, blagotvornim, veledušnim, ljubeznim, liporičnim; oni će seljanina plašiti, grditi i nagovarati samo da ga mogu u svoje djavolske mriže uplesti.

*) Lihvari su oni ljudi, koji na veliku kamatu izdaju novac na zajam.

Skrajnje je dakle vreme, da narod od ovih guliderah, krvopijah, pijavacah, varalica oslobodimo.

U tu svrhu uredimo u svakom mestu po jednu i više štedionica; a gdi ovo još za sada nije moguće, tamo svojski prigrlimo istoj svrhi služeće poštarske štedionice.

b) **Poštarske štedionice.**

Premako se broj štedionica i u obće novčanih zavodah lipo umnožao, i već gotovo nema kraja, okolice, gdi štedionice nebi bilo, ipak nema ih toliko, koliko bi trebalo da ima. Na mnogih selah, većom stranom sbog nehajstva, bojznosti i zbog manjkanja sposobnih, poduzetnih i pouzdanih ljudi, početnikah, — nema još nikakoga novčanoga zavoda. Pa zato su vrlo dobro došle u tom pogledu poštarske štedionice.

Poštarske štedionice su (pravilnije posredujući uredi ili zvanije) već danas na svakoj kr. pošti uredjene.

Poštarske štedionice nedaju zajma niti pojedinima, niti društvama; nego u najstrožijemu smislu služe svojoj uzvišenoj svrhi.

Glavna i prvobitna cilj ovih štedionica jest: pružiti priliku, prigodu seljacima i u poslednjem selu, da mogu svoj suvišni novac u svako dobo, brez svake poteškoće i dangube, uz doduše mali kamatnjak, na dobrom mestu, u pouzdanih poštarskih uredih sklonuti, uložiti, i u obće da se štedljivost med pukom uzbudi i svestrano razgrani i razvije.

Uložak se prima od 5 kr. do 1000 frt. Kamatnjak je 3.6% post. i računa se od forinte.

Svatko po svojoj volji može kad god hoće, u propisanim redovnim zvaničnim satima u poštarsku štedionicu svoj novac uložiti i odanle opet natrag uzeti, izvaditi, dignuti. Svote od jedne do 25 frt mogu se kratkim putem u svako dobo bez odkazanja podignuti; dočim veće svote moraju se odkazati. Na ovakvu prijavu ima kod svakoga posredujućega kr. pošt. ureda — pošte — gotovi tiskanice. Ove se tiskanice izpunu, i ovako izpunjeni odkaz pošalje se u Budimpeštu poštarskoj štedionici. Poštarska štedionica platežnu doznačnicu, redovno obratnom poštom, no na svaki način tako blagovrimeno šalje, da odkazana svota još u roku zakonom oprediljenoga vrimena podignuta biti može. Ovi su rokovi za svote od 25 do 100 frt, računajući od dana, kad je pismeni odkaz prispio, za 8 danah; a za svote, koje prilaze 500 frt. 30 danah.

Sama država, kroz svoje zvaničnice — kr. poštare — rukovodi ove štedionice i jamči, dobrostojeći za uloženi novac, koji dapače niti za porez (porciu, štajer), niti za drugi kakov dug nije slobodno od uložitelja oduzeti. A od uložena novca svaki uložitelj

dobija uložnu knjižicu, u koju se ime uložitelja i uložena svota upiše, zabilježi.

Novac prolazi. Dostaput nebi trošili, da nam nisu novci u sanduku il u budjelu. Za duvan, rakiju, kartanje il drugo kako nevaljanstvo nitko pametan neće se potruditi na poštu po novce, ako ih je jedared, na bolju stvar naminio.

Ritko da ima koga, tko nebi imao priko cile godine manje il višeput koji suvišni novčić; pa buduć da u mistu prave štedionice nema, a za omanju svotu, mislimo, nije vridno dangubit i kola pogadjat do štedionicah, a i ko ustručava se malu svotu prid gospodu nosit, te tako taj suvišni novac il badava leži u sanduku il najčešće brzo steče noge, pa — ode.

Ima i dan-danas ljudi, koji rado drže po sto i više forintih kod svoje kuće. Ovo, osim što vlasniku nikakve koristi, kamate nedonosi: baš može često štetno i pogubno biti po njega. Kolikoput se nenadano vatra dogodi, pa novac pogori il dodju zli ljudi, pa čovika za novac umore, to se sve iz iskustva znade.

Zato će razuman gazda, zanatlija, trgovac ima li koji suvišni novčić, u štedionicu (šporkasu) slagati; pa kad mu na ruku naidje kakva trgovina, il dodje proliće, a valja porez plaćati, il se kakova nesrića dogodi, pa mu u kući kogod oboli, pače i umre, il živinče padne, il krušca il odiće nestane, te on u takovih zgodah i nezgodah neće se u neprilici naći, jer će mu prištedjeni i u štedionice uloženi novac uvik na slobodno raspolaganje stojati, koji će mu se na vlastitu želju, uz pokazanje štedioničke knjižice, kako već rekoh, u svako vrime natrag povratiti.

Bože daj! da te pučke štedionice, kao i one prave budu stalna kupilišta prištedjenih novčanih uložakah: da kroz njih procvata obrt, trgovina i zemljodilstvo; da postanu prave spasiteljice imovine seljačke i ostale, i da budu žive buditeljice štedljivosti, da se tako ta lipa kripost po cijeloj nam miloj domovini u svakoj kući, bogatoj i ubogoj što skorije udomaći, pomnoži, usavrši i učvrsti, pa da tim načinom, bude jakim temeljem sveobćoj građanskoj prosviti i blagostanju ljudskom.

M. Mandić.

Ništo o vinogradstvu.

U priklanskoj Danici je na jednom mistu rečeno: da kako je sad svuda već izmireno i podiljeno zemljište, od sele će se malo novi vinograda saditi, pa da nam treba na umu imati način podmladjivanja, koji se ondi označuje, tojest: na jednako razdiljene dilove redovno svake godine.

Ali sila, kojom zlosretna filoksera hara i uništjuje vinograde

po najglasovitijih planina drugu budućnost hoće da pripravi piskovitim predilima ; jer se pronašlo, da na pisaćanom tlu nemože ovladati ta nesrićna uš, a na čvrstom tlu pak, kad se useli, za koju godinu na čisto utamani sve čokoće (trsje). Drugo se je pronašlo i to, da mladom čokoću, najpač ako se valjano i redovno gnoji, nezna tako lako nahuditi.

Indi i radi toga uzroka valja nastojati, da se vinograd sistematično, t. j. stanovitim redom sveudiljno podmladjiva i gnojem osnaživa.

A jer je ta nesrićna vinogradska uš već napala sve one planine, koje su u našoj zemlji rodile po najplemenitijim vinom ; a u drugi zemalja pak još od prije uništjuje vinograde, te je proizvodjanje plemenita vina sasvim osujetila ; danas se već počelo misliti, da se odsele mašaju piskovah, pak da tamo nasadjivaju vinograde.

Lako će se indi dogoditi, da će ljudi prioniti i tamo sadit vinsku lozu, gdi inače urodi i krumpir, ili ražica. Za taj slučaj hoću da nike napatke napišem za one, koji bi se toga posla htili prihvatiti. Ali je ovdje najveća potreba da me razume.

Ovde se govori o valjanom vinogradarstvu i o plemenitom vinu premda na piskovitom tlu i na ravnicah proizvodjanom.

Istina da na piskovi nikad neće onaka vina uroditi, kao na planina, ali ipak može mnogo bolje biti, nego kakog smo dosad proizvodjali, budemo li onako postupali u svaćemu, kako nam svrha dobrog proizvodjanja pridpisuje. A tu je najprvo, da biramo lozu onako, kako je to u lanskoj Danici opisano, i to baš prid samu berbu, kad možeš viditi : kakvi je na kojoj rod, nesamo glede rodovitosti, nego i glede zrilosti, sladosti i netrunitosti.

Doznao sam, da se nikima nedopada, što sam u lanskoj Danici zabavio kadarki, koju bi po njiovom mnienju imao metniti na prvo misto. No pošto ju ni od mene izkušaniji i vrstniji vinogradari na prvo misto ne meću, to ju ja još manje mećem, jer mi palo u oči već davno, da kadarka ni u istom hataru gdi ja stanujem ne dozrijava jednako. Dosta put nezna sazrijati prije Miholja ni na boljem mistu, a po drugih misti ni do Svi Svetih ; a medju tim tako zna potruniti, da je gotovo sam pliesan. No inače je i rodovita i sladka, te gdi sazrije za vrimena, tu i daje izvrstna vina, ako se s njim uredno postupa. Zato nju ondi, gdi valjano dozrijava, svakako valja razplodjivati i nigovati, jer tu ima pravo za prvo misto ; inače valja birati druge vrsti Slankamenjaču a od crne Burgundera itd. No kao što već rekoh, nipošto ne sadi samo jednu vrst, jer bi to bila velika pogriška, kojom bi se upravo baš promašilo pravog vinogradarstva. A ni izmišano nek se ne sadi, nego ili na posebne prigone ili barem na brazde obaška.

Ako dakle nakaniš saditi vinograd, pazi što ću ti ob otom reći; niti ćeš se kajati, ako tako postupao budeš. Ja sam mlogo kojekakvi naputaka i čitao i čuo, pa sam se borme smlogimi i privario, što ću ti pak ovde opisati, to sam za 30 godina sam sobom izkusio.

Mlogi vele: ne treba pod vinograd dublje prikopati, već 50 do 70 centimetara (po prilici poldrug, ili 2 stope); a ja ti kažem: prikopaj najmanje za 2 i pol stope, ili 80 centimetara, dapače neće biti suvišno, ako na čitav metar (t. j. pol hvata) dubljine prikopaš; jer se najviše neplodni — jalovi i smetljivi čokoća nalazi medju plitko zasadjenimi.

Drugo: tvrdu zemlju kad prikopaš, ostavi ju godinu dana da se slegne; a za to vrime posij u nju šta drugo. A pisak sadi odmah, jer ako kasnije uzsadiš, neće se vrlo prihvaćati.

Treće: lozu samo onaku sadi, o kojoj sigurno znadeš kakve je vrsti i svojstva, t. j.: jeli rodovita, sladka, sazrije li za vrimena i jeli zdrava roda, t. j.: da lako ne trune.

Četvrto: kad sadiš, ako ti je ikako moguće, — zalivaj sad osobito na pisku, jer je zalivanje od priverlike koristi. Svaku lozu pri debljem kraju malo zavrni da pukne, ili ako imaš više vrimena, ogrécaj vanjsku koru pri debljem kraju; jer i to veoma pospišuje prihvatanje loze.

Peto: sadi brazdu od brazde na jedan metar razdaljine, a lozu od loze na pol metra. Ne slušaj na one, koji kažu, da je to ridko; nego upotribi sam svoje oči, pa ćeš viditi, da brazda kraj široke staze ili ridko čokoće uvik i bolju lozu i bolji rod nosi. Istina, da gusto čokoće može više vina dati, ali nipošto neće i ne može onako dobra, kao na ridje sadjeni vinograd. Nemoj dakle ukratiti svom vinogradu ono što mu prija i godi: a on traži što više zraka i svitlosti. Dapače ima i take vrsti loze, koja zaktiva da se na 4—5 stopah razdaljine sadi. Većma treba promatrati podzemaljski položaj žila, koje su priko i uzduž izprilećane u gustom vinogradu, da jedna od druge otimlje sok i vlagu za razvitak svoj potrebnu, nego li motriti nadzemaljska stabla: jesu li gusta ili ridka.

Što se ne bude prihvatilo prvog prolića, to odmah drugog prolića popunjivaj, jer što dulje zaostaneš, to će ti se težje prihvaćati posadjivanje. Popunjivat je najbolje na karmiće, tojest, da onde, gdi fali loza, te si rad posadjivati, na novo uzburlaš i prikopaš, ili u jarak sadiš.

Prve tri godine okapaj što česće i to oprezno, jer se mladi sad lako i podsiche i pokida, ako ga se motika dodije. Nikad ne pitaj: jeli dvaput ili tripot okopan istog lita, nego ako samo možeš, okapaj ga 4—5 puti.

I kasnije uvik, drž čisto vinograd. Niti nemoj misliti da je suvišno okidati lozu suvišnu. Na jednom čokotu je dovoljno 3—4

loze, više se samo onda ostavi, ako roda nosi, ili ako je čokot odveć jak. To okidanje i čisto držanje ojačavati će i čokot i lozu a i rod na njimi; jer će imati više zraka, rose i topline, pa će rod bolje i jednačije zrijati, a manje truniti, i baš će ti taj posao najviše doprineti: da uzimaš dobra i izvrstna vina.

Mlado i ne jako čokoće riži u glavu, nek tira više u lozu nego li na rod, a jako čokoće možeš većma i na rod rizati; jer rizanjem najlakše mož i popraviti i pokvariti vinograd; dakle na taj posao, kao najvažniji, valja najvećma i paziti.

Najbolje bi bilo ne saditi u vinogradu nikakvo voće, poklem smeta onakvom obradjivanju, kakvog narav vinograda zaktiva, a vinograd i onako ne trpi nikakva lada. On želi što više svitlosti i topline, i baš upravo to mu i godi najvećma. Ali da imaš prikolita čim okvasiti usta, pri krajevi možeš saditi višnjje, ili onaku voćku, koja na istom tlu dobro uspiva; a jabuke i kruške samo po dolovi i po strani suncu protivnoj; i to kad ti već vinograd malo odjača.

Poljodilčević S.

O dudarstvu.

Danas je već svatko uviren, da je voćarstvo u obće vrlo hasnovito. Plemenite nam voćke daju dobro i tečno voće; pa ako se u većoj miri odhranjiva, silan se novac može za voće uzeti; a ostala, neoplemenjena, nekalamljena drveća krasi nam dvorove i sokace; a gdikoja svojim ugodnim evićem i mirisom pruža pravo uživanje čoviku; iz cvata gdikojega drveta sisaju i pčelice slatki medeni sok. Nadalje duže voćke i žbunovi za učvrštenje obalah i za nasadjenje i oplodjenje neplodnih, piskovitih zemljištah. A kako je ugodno, da nereknem milodivno u debelu hladu pod kakovim gorostasnim hrastom il topolom, il pod gustim dudom il visokom jelom u kolu svojih opočinuti i u poštenju i u sporazumljenju porazgovoriti se, to svatko znade. Da izim toga drveća znatno uplivaju na podnebjje i na plodovitost zemljišta, na obrt i na trgovinu, na gazdaluk i tako na sveobći boljak pućanstva, o tomu nema dvojbe.

Pa kraj take očevidne koristi voćarstva, čovik bi mislio, da već danas svatko i nastoji oko voćarstva. Al — žalibože — nije tako. Doduše mora se pripoznati, da pojedine občine, koje milom, koje silom, al ipak dosta glavno pokazuju naklonosti prema voćarstvu, stim, što bezplatno daju mesta za osnutak školskoga vrta ili dudarnice, pa ove sa svojim troškom i uzdržavaju, tako, da ti je divota u pogdikoji voćnjak ili občinsku dudarnicu pogledati. U tom pogledu čest i poštenje občinskim poglavarstvima! Nu o pojedincima nemože se već to reći. Dok jedni dan na dan odvlače, da još imaju kada voće saditi, kasnije će — vele — dok budu starji i dok više vrimena uzimadu, dotle drugi se izpričavaju, da su oni već od više stari i nije vridno da sade voće, od kojega oni i tako ploda jisti neće. Ovo je krivo mišljenje i nepristoji se razumnu čoviku.

Buduć se danas svilarstvo na ugodni način razprostire, koje pak najsiromašnijemu staližu hranu, poštenu zaslužbu daje, nužno je, da o dudarstvu, kao o temelju svilarstva i posebno koju reknemo.

Ako ozbiljno uzmemo i sudimo današnje okolnosti, onda ćemo se osvi-
dočiti, da đudarstvo stoji između voćarstva na prvom mjestu. Jer dok za drugo
plemenito voće, — uz višto postupanje, — moraš i na zemljište, podnežje itd.
obzir uzimati i starati se za pijacu, da ga rasprodaš, dotle sve to kod svilarstva,
koje se na đudarstvu osniva, netriiba. Neću stići da kažem, da plemenito voće
odhranjivati nije probitačno; obratno; velim i virujem da je vrlo hasnovito; al
đudarstvo je neobhodno potribito, prika je nužda na đudarstvo. Voće je dobro
al s krvom i uz krv, a iz voća krv izvaditi može samo višć čovik i to uz
povoljne okolnosti; dočim iz đudarstva-svilarstva može i najprostiji seljanin, u
najoskudnije vrime, brez svakoga većega napora i troška kruva zaslužiti. Pa
tko sam nema volje il nemora se baviti sa svilarstvom, može izdati đudove
bubarima, koji će za svaki osridnji đud 2 il 3 frt, a za veći i peticu drago-
voljno dati il će pristojbu odraditi.

I đudove je najlakše odhraniti. Sime se dobiva bezplatno badava, a može
se i plod đudove voćke, đudinje, onako, kako u lito s voćke spadne u obra-
đjenu zemlju posijati.

Zemlje, prostora netriiba mlogo obraditi. Za pojedinu kuću dosta je jedan
dobar koračaj dužine i toliko širine. Misto, zemljište nek je na sunčanoj strani,
a ima se dvaput, triput prikopati i natoriti sa zrilim đjubretom.

Sime je probitačno u jednom lončiću il eripu nakiseliti. U sud (u lončić
il erip) ulije se toliko kišnice il mlake vode, da sve simenje pokriveno bude,
i sve dotle se ima nadolivati i na toplom mjestu držati, dok sime nepočme
klijati. Čim je sime proklijalo, takim se ima u obradjenu zemlju posijati. Sime
valja sijati u male redove, da uredno rastu, i da se lakše timariti, pliviti uz-
mognu, i dobro je sime (buduć smo šnjega kišnicu izcidili) sa piskom pomišati
i tako s piskom zajedno posijati, jer inače bi nam sime vrlo gusto ničilo, a
tako nebi mogli mali đudići jedan od drugoga dobro rasti i napridovati.

Ovako posijano sime ima se često polivati, da zemlja neotvrdne i da đudići
lakše i prije izniknuti mogu.

Ako je vrime povoljno, a zemljište uvik vlažno, đudići će za nedilju
danah izniknuti.

Izniknuti đudići su vrlo slabi; i zima i žestina sunčana jim brzo naškodit
može; al od toga mogu se lako obraniti. Valja to mistance, gdi su đudići,
pokriti granjem; ovo će jim sačuvati od suviše topline sunčane, od vrućine; a
u hladno, studeno vrime il noćju valja na to granje baciti asuru il pokrovac
il kakovu staru ponjavicu il kabančetinu.

Đudiće valja uvik pliviti i u vlagi držati. Ako kiše nema, triiba jih sa
ustojanom vodom zalivati, po malo, al češće, i to priko ciloga lita. Oveće du-
diće dosta je dvaput na dan, jutrom i večerom zaliti.

Na jesen valja još nejake đudiće il plivom il kakovim lišćem pokriti, da
jim jaka zima ne naškodi. S đjubretom nevalja đudiće pokriti, jer bi se lahko
zagušiti, izginuti mogli.

Na proliće odkrijemo đudiće, i njegujemo ih tako kao i prve godine s tom
razlikom, što jim sad već netriiba litnoga pokrivala, nego ih samo, kad kiša
izostane, zalivajmo i marljivo plivimo.

Na treću godinu (na proliće) imadu se đudići razriditi, prisaditi na drugo
misto. I to, ako želimo đudiće za obor, živicu, ogradiću (za živu ogradu) od-
hraniti, onda se đudići posade u gušće, u dva u tri reda, kako nam to već
misto dopušta il zaktiva, a đudići se na dva na tri oka odsieću. Za živicu nije
nužno svakom đudiću osobitu, posebnu, jamu, rupu izkopati, nego se može u
svu duž jarčić, jendečić izkopati, u koji se onda đudići na jedan šuk daljine,
poslažu, postave, pomeću, a sa izkopanom, izvalitom sa zemljom zavale i malo
ovlašno pogaze, il ako je moguće, mogu se i zaliti. Ovako živica nestoji mlogo
truda čovika, a šnjom ogradjeno dvore izgleda kao kakav zemaljski raj. Valja ju

čuvati da ju živinčad nepotare, a suviše grančice treba okresivati, a lišće šnjih svilecma, svilenim bubama il gusinama davati. Upravnije grančice, šibice treba uplesti jednu s drugom, da nam živica pravilnija i gušća bude. Ovaj pleter će s vremenom taka živa ograda biti, koja će nam ne samo dugotrajnom, gotovo vikovičnom ogradom služiti, nego će nam razmirno golemi dohodak donositi, pružajuć u izobilju lišća za svilce.

Toplo priporučujem svakom Bunjevcu i Šokecu da u misto zida, prošća, letava, taraba itd. živicu, ogradiću, živu ogradu dudovu odhranjiva, jer je ova ograda i najlipša, najkorisnija i najjeftinija.

Ako pak želimo od dudićah voćke, visoka stabla odgojiti, onda se mora sa svim drugčie postupati. U tu svrhu ćemo mladice na jedan koračaj jednu od druge posaditi lipo u redove, nu za svaki dudić mora se posebna rupa, jama izkopati. Zemlju oko dudićah valja malo pögaziti, ugruvati il politi, da se voćica dobro namisti. Kada smo sve posadili, zadjemo i posičemo mladice sve do na dva, tri oka. Dudići će više grančicah potirati, al od ovih ćemo kasnije samo jednu, najupravniju i najtemeljnu za potirak ostaviti. Na ovoj će mladici i prve i druge godine izdanci, grančice rasti, koje nipošto nije slobodno oljuštriti, jer one brane i debljaju stabalce, nego samo nužno ih na jedno, dva oka pokresat, odsići, dvaput, triput priko lita. Izim toga valja mladice čisto držati, oko njih zemlju okopati, omekšavati, dok napokon nebudu sposobne za razsadjivanje.

Kad su nam dudovi već ojačili, onda ih razsadimo kud nam je volja. Jame, rupe je probitačno u jesen i to što dublje i širje izkopati, da se zemlja što dalje oplodi i da se žilice na sve strane što boljma razprostirati mogu. U obće ni jednu voćku nevalja duboko usaditi. Tako valja udešati, da voćka ne bude dublje usadita, neg što je bila na prvišnjem mistu, i da joj se žile u plodnoj zemlji, u mekoti razprostire. Dud valja ograditi kolcem il kakovim bodljivim granjem od marve i pakostne derladije; a oko voćke valja zemlju često okopat, da trava nepriuzme mah, a u suvo vrime zalivati.

Ovako za četiri-pet godina može se toliko dudovah odhraniti, da pojedina kuća 2 kutije (16 grm) lako namiriti može lišćem, a to je u sridnju ruku 20 frt. i još ćemo imati hlada, a s vremenom i za potribu možmo odsić koji kolac, pomoćnicu, sapište, kosište, prlj itd.

Što se lišće skida s voćke, to njoj neškodi, jer još one godine iztira drugo; samo odviše nevalja oguliti, opustiti drvo, il čak granje lomiti, jer to niti je lipo, niti je slobodno. Ipak probitačno je gdi se može, barem svake druge il treće godine pojedine dudove na miru ostaviti, da se drvo odmori.

Radi sveobćega dobra nužno bi bilo, da gospoda popovi, notaroši i dr. na sidnicama, po sokaku, na veselju itd. datom prigodom nepristano govore, poučavaju narod o koristi dudarstva: a učitelji neka već u malena srdašca dičija usade naklonost prama voćarstvu, a osobito prama dudarstvu.

Samo tim načinom bi mogli probuditi volju, ljubav za dudarstvo i u obće za voćarstvo, brez koje ljubavi teško će biti pojedincem dudove saditi i odhranjivati, a občinskim poglavarstvom opet nasadjeno voće, tako od nerazložnih životinjah, kao i od zloćudnih ljudi i pakostne derladije sačuvati.

M. Mandić.

Koristno je znati.

Kada je bolje molovat, u vlažno il u suho vrime? Svakako je u vlažno vrime bolje molovat i farbat, nego, kad je vruće. I to jednostavno zato, jel u suho vrime duvar il drvo na koje se

farba lipi, naglo popije vlagu iz farbe, na što suha farba odpane. U vlažnom vrimenu to nemož bit, jel vlaga s farbom zajedno upije se, gdi je zalijpljena i stalno ostane.

Kako triba zelen krastavac sačuvati, da dugo vrimena frižak ostane? Najpre triba, za ostavljanje naminjene krastavce dobro oprati; posli, svakoji krastavac zamočiti u biljanac, zatim svezati ga za držak na konac i obisiti na jako suho misto, pa tako ostat će do Božića frižak kao s vriže.

Kako triba žito sijati, gusto il ridko? Gazdalučki listovi pišu, da je bolje na ridko posijati žito, nego u gusto. I to vele zato, jel izniknuto žito tu narav ima, da iz jednog zrna više strukova tira; sad ako je žito ridko, ima prostora, kamo će se pružati, al ako je gusto, nemož jedno od drugog rasti, već uguši se. Ridko posijano žito veći, teži i lipši plod donese.

Kako mož kalame sačuvati od zecova? Kad je jaka zima i mnogo je sniga, onda zecovi ne našavši nigdi jila, navale na kalame i ogule jih do zemlje, na što se kalam mora osušiti. Dobro je proti zecovima kalam trskom il ražnom slamom dobro omotati, trnjem ograditi, krečom, gnojem il od pepela načinjenim blatom umazati, što ne samo proti zecovima koristi, nego i pod korom pribivajuće bubice uništi. Blizo kalama dobro je udariti jedan kolac i namazati ga lisičijom mašću, al kalam nije slobodno, te zec nikad ni blizo neće pristupiti.

Kako triba bašču zalivati? Bez vlage nikakvo bilje nemož živiti, zato ako nema dovoljne vlage, triba bilje zalivati. Al triba znati, da nije dobro sa svakojom vodom zalivati. Najbolje je zalivati s kišnicom, zatim vodom iz jezera; vodom iz bunara il iz izvora nije dobro zalivati. Što se većma pinuši u kojoj vodi sapun, tim je bolja za zalivanje, u kojoj se nimalo ne pinuši sotom nipošto zalivati. — U lito najbolje je u večer obavljati zalivanje, il ako smo to propustili, onda u zoru; u proliće i s jeseni, kad već mraza ima, najbolje je iz jutra polivati bašču, jel u večer poliveno bilje na hladnoj noći mož se smrznuti. Još triba znati, da je bolje ridko, al temeljno; nego često pa samo odozgor politu zemlju, pokle u posljednjem slučaju okori se zemlja, te ni zrak nemož kroz nju proći, pa tako bilje mora izginuti.

Kako se ren sadi? Ren voli dobru, mekanu zemlju, zato triba zemlju dobro umekšati, gdi će se ren saditi. Sadi se pak tako, da se jedan koren izkriža na komadiće od dva palca i te komadiće triba poturati u zemlju. Jedno vrime, dok se ne ukoreni, triba čisto i mekano držati zemlju; kad se već ukoreni, nikad ga više ne triba saditi. Onaj ren, koji hoćemo u zimu upotrijebiti, triba ga u jesen pokopati; kojeg pak u lito hoćemo jisti, tog u proliće, prije nego što bi krenuo, triba pokopati.

Kako ćemo imat dobra vina? Da nam se vino ne pokvari na slideća načela triba paziti: a) Kod berbe zeleno, trulo i plisnivo groždje triba odlučit od zrilog i dobrog groždja, jer od trulog groždja bit će nevaljano vino. b) Sud u koje se vino liva, da je čist. c) Mast nek stoji na komu, dok dobro ne izvre. d) Novo vino čim se očisti, triba svući s kiselice. e) Bačva (ardov), nek je uvik puna. f) Novo vino barem triput triba priko godine opsigovati. g) Vran ridko triba utucat il vaditi, takodjer nije slobodno s teglicom vaditi vino. h) Staro vino uvik triba sa sličnim novim nadoliti. i) Pivnica (podrum) triba, da je čista, zrak, da nit je veoma vruć nit hladan. To držmo prid očima i imat ćemo dobro vino.

Koliko jaja mož sneti jedna kokoš? Učenjaci govore, da u svakojoj kokoši 600 klica ima na plodnici, dakle toliko i jaja mož sneti. Kokoš, koja redovno živi, ovim redom snese to 600 jaja. Prve godine snese 20; druge godine 120; treće godine 135; četvrte godine 115; pete godine 80; šeste godine 60; sedme godine 40; osme godine 20; devete godine 10; dakle za devet godina iznese se sa svim i posli ni jedno jaje neće sneti. Dakle ako hoćemo, da nam se kokoš s jajima izplati, samo do pete godine je triba držat, posli već ne koristi.

Kakvi su svinji dobri za hranjenike? Hranjenik triba, da ima zdrave noge, dobar vid i sluh, odpuštan trbuh i klepave uši. Za hranjenika je ono svinče, koje lahko diše, kojeg je gubica upravna, koje uvik drimno izgleda i koje ima dobre jake zube. Osobito triba, da je mirne naravi hranjenik, da se ne buni čim čuje čovičji glas. Kad svinče dignuv se, prije hoda oteže se i to je znak dobra hranjenika.

Narodne pisme.

U našega milostiva kuma
Na ruci mu zlatan golub guče;
Volim kuma, neg zlatna goluba;
Golub biti pa i odletiti,
A ja skumom rujno vino piti.

*

Alaj su me naši okovali!
Svuda prošće, na pendžeri gvoždje,
A na vrata metnuli soldata.
Bog će dati, soldat će zaspati,
Priskočit će vrata i soldata,
Obljubit će ono belo luče,
Belo luče, što kroz pendžer guče.

*

A što cura luduje,
Te bonbone kupuje,
Pa na sokak hiti
Da pokloni điki.
Kad je dika i ne gleda
Već za drugom teži.

Besedila iz Feldvarea Maca:
„Alaj, alaj, da sam bela lala!
Ja bi znala, di bih s' razcvatala:
Na prozoru mladom obršteru,
Na ormanu mladom kapetanu,
Na šeširu mladom oficiru,
Na kalpaku mladome junaku,
Na salašu mladom varmedjašu
A u bašti kod mog milog dike.
Ja bih s' mlada kod jele razvila,
Baš kod jele i topole bele,
Di sam sinoć s dragim besedila.
Besedila, na travi sedila,
Pa nek mene laku dika bere,
Nek se dika sve po lali valja,
Nek se valja, nek se ne navalja.

*

Hrani majka devet divojaka,
Hranila ih u gladnu godinu.
Osam plela a devetu klela:

„Kćeri moja, vile te odnele.“
Pa je šalje u goru na vodu,
Tamo su je vile dočekale :
„Hođi Maro naše lipo dite,
Tebe nam je majka poklonila.

*

Svatovi selom jezde, selo veselo,
Selo veselo, majka još većma.
A kako ne bi vesela bila,
Kad će joj danas zamina doći —
Od svake radnje, od vode hladne.

*

Volim tatu, da mi kupi Katu,
Ljubim čiku, da mi kupi diku.
Skupa Kata za deset dukata,
Skupa dika za deset evancika.

*

Da je meni ševče il golubče,
Da se diki u sokak uvuče.
De mi piva, kad o meni sniva,
Da mi gukne, kad za mnom jaukne.

*

Travo rosna alaj si žalostna,
Ko ona žena, koja muža nema.

*

U mog dike nov šešir,
Za šešironi rozmarin,
Ako ćeš se diko ženit
Rozmarin će uvenit.

*

Šta se ono pod Titeljem bili,
Jel su ovce, jel su bile novce,
Nit su ovce nit su bile novce,
Već su to dva čobanska rukava,
Što j' divojka pri misecu prala
Brez izpirke i brez bile štirke.

*

Naletiše dva vrana gavrana,
Jedan leti a drugi besedi :
„Kрила moja kud me zanosite ?
Oči moje kud me zavodite ?
Tamo nema drvlja ni kamenja
Samo jedna grana jorgovana
Pod njom sidi ružica divojka
Svilu prede, svilen gajtan plete.“
Kad je ruži žedja dodijala,
Svilu baci na zelenu travu
Svileu gajtan na jorgovan-granu
Ruža traži bunar vode hladne
Uzme čašu rumena ružica,
Da s' napije ladjane vodice
Al podviknu čoban od ovaca
Od ovaca mladih jaganjaca :
Ne pij Ružo tu vodu hladjanu
Tu su vodu vile zamutile
I u njojzi čedo okupale.
Al povika vila sa planina :
Mol' se bogu čoban od ovaca
Od ovaca, mladih jaganjaca,
Što mi čedo na ruki zaspalo
I što te je sačuvala majka
Od ujamka i od urižnjaka
Ja bih tebi odšalila šalu.

*

Daj da pijemo, da se veselimo,
Kod našega dobrog domaćina !
Domaćine dones der nam vina,
Ako hoćeš, da t' je kuća mirna !
Nisu ovi tvoji gosti došli,
Da poside i u tebe glede,
Već su ovi tvoji gosti došli,
Da ti piju i da nogom biju.

*

Dala bih, dala
Sve što imam tala,
Da mi diku prati banda
Čak do Novog Sada.

*

Divojčica rozmarin zalila,
Ruzmarinu tiho govorila :
„Ruzmarine ti razširuj grane,
Jer dok sutra bili dan esvane,
Sutra mislim ja tebeka brati,
Tebe brati, mojim svatom dati.“

*

Ja ne pivam, što tereta nemam,
Već ja pivam, da teret razteram,
Mene moja ostavila dika,
Ostavila, viru pogazila,
Kad je tako ja ću s njime lako :
Staro mile, nek ide u vile !
Nova dika nek dodje menika.

*

Ja sam jedan pa jedan
Ne bojim se njih sedam,
Ne bojim se ni jednoga
Momka varoškoga.

*

U našega koledo
Domaćina koledo,
Našlo se je koledo
Ništa malo koledo,
Ništa malo koledo
Mlado čedo koledo
Mlado čedo koledo
Muška glava koledo.
Na glavi mu j' koledo
Ništa malo koledo
Ništa malo koledo
Masne kape koledo.
U ruki mu j' koledo
Ništa malo koledo,
Ništa malo koledo
Buzdovanja koledo
Buzdovanja koledo
Topolova koledo,
Topolova koledo
Jagnjedova koledo.
Dajte nama koledo
Kaptić masla koledo,
Da kupamo koledo
Mlado čedo koledo,
Mlado čedo koledo
Mušku glavu koledo.
Na čas pesma koledo
Mladom čedu koledo,

Mladom čedu koledo
Muškoj glavi koledo.

(Pivaju rimokatolici šokol, o bo-
žićnih svetei na „Mladence“, u Dušnoku
u Pešt županiji.)

*

Mila mamu kupi mi ambrelo
Da ne gori moje lice belo;
Mila mamu kupi mi lepezu,
Da se hladim, kad u polju radim.

*

Igrala je Joca
Sitna cupacaja,
Vidio se Joci
Kraj od šlingeraja.
Al besidi Majka:
„Digni digni Joco
Kraj od šlingeraja,
Jer će Vranje stati
Pa će izkaljati.“
Al besidi Joca:
„Pa neka ga kalja
Sama sam ga prala
Nisam majko dala
Žito iz ambara
Što sam ga štirkala,
Ni peticu Majko
Što sam ga peglala.“

*

Hvalila se Fana,
Hvalila se Fana ljeljo
Da j' na glasu prelja
Da j' na glasu prelja ljeljo
Prelja i vezilja ljeljo
Tkalja i šivalja „
Al to čuo Joso „
Pa uzima Joso „
Jedno povisamee „
Evo Tebi, Tebi „
Jedno povisamee „
Pa opredi Fane „
Gaće i košulju „
A što ti ostane „
To tebi u dare „
Al besidi Fana: „
Šta sam čula Joso? ljeljo.
Da si kujundžija „
Evo tebi Joso „
Prsten s' ruke moje „
Pa ti odkuj Joso „
Puca krekećuša „
Sablju zvekećušu, „
A što ti ostane „
Podkuj konia vrana, „
Na njemu mi Joso „
U svatove dodji „
Puca é' krekećati, „
Sablja é' zvekećati, „
A ploče će sjati, „
Kolo će igrati ljeljo.
(Pivaju takozvane kraljice na „Du-
hove“ u Subotici.)

Šaljivdžija.

Iz selske škole. Učitelj: „Petre — kaži mi — zašto je Adam zagrizo jabuku?“ Učenik: „Molim gospodaru, kad nije imao brieu.“

Uljudan muž. „Šta misliš prijatelju! žena mi se obisila na jednu jabuku.“ — „Molim te,“ odgovori drugi, daj mi za jedan kalam od te vrsti.“

Otac i sin. Govorahu jednom otcu, da ne ženi sina, dok ne bude malo mudriji. „Neću to čekat, odgovori otac, jer dok se opameti, vidivši moj primer možda se neće ženiti.“

Prisna šala. Niki puljger unidje u trgovinu, gdi su šešire prodavali i izabrav si jedan šešir upita, šta mu je cina? Na što trgovac odvrati: 7 frt. — Puljger: Hm, dobar je al nema na njemu dvi jame? Trgovac: Kakve jame? Puljger: Ta kudan će taj magarac turit dva uha, koj da za njeg 7 frti.

Taj dobio, što je tražio. Vi prečastni gospodine plebanoše svaki dan misite? upita jedan gospodarić. — Da, biše odgovor. — Dakle Bog vam je hrana svaki dan. — Jest. — Vi ćete dakle pravi Bog biti. — A vi gospodine svaki dan jidete

govedjijeg mesa, no jel? — Jidem, odgovori upitan. — Vi ćete dakle pravi vol postati.

Tko je lopov? „Janko, Janko!“ drekne gospodar iz sna. „Šta je gospodaru?“ upita on. — „Razgledaj samo po sobi, tu mora bit lopov.“ — Janko razgledav svaki ćošak reče; „Nema tu drugog samo vi.“

Veliko zvono. Kako je to veliko zvono odnešeno u to-
ran? — Ta odneli su ga, kad je još brondza bilo, od to doba je narastlo.

Moderna služavka. Gospođa: No primam te Kato natrag, al ufam se da nemaš švalera. — Služavka (srdito): Aha, više nego vi.

Izlanio se. Gost: Hej krčmaru nikidan si mi od najgorjeg vina dao, pol dana me bolila glava. — Krčmar: Pol dana samo? Ima od tog još gorjeg.

Mnogo spavanje. Majka karaše svoju divojčicu, što mnogo spava. Na što ova odgovori: Lako je vama, vi ste se za 70 godina naspavala, al ja ne spavam od davna.

Tko ima pravo? Muž: Al ti ženo uvik talaćkaš, svagdi tvoja mora bit poslidnja; ni nepretelju ne tribaš? Žena: Većma nego ti.

Covik i žena. Zašto si takov žalostan, upita komšija komšiju? Ta kako nebi, opet mi žena razbila jedan lonac. — Pa baš za jedan lonac? He! al o moju glavu ga lupila.

Mudro protumačeno. Zašto plačeš sinko? — Otac me iztuko. Pa zašto te tuko? Jer je jači od mene.

Našla se uvridjena. Šta plačeš, Julo? Ta kako nebi plakala, kad mi gazdarica kaže, da sam tri košulje ukrala, a nije bilo samo dvi.

Zašto plače? Mati je povelala svoga sinčića u svatove. Kad su došli kolači, a naš mali udri u plač. Zašto plačeš? pitaju ga. „Jao ja već ne mogu jisti.“ „Natrpaj dakle u džepove,“ rekoše mu. „To je baš ono zlo.“ odgovori plačući, „što su mi već i džepovi puni.“

Brez pisma. Prizvali su prid birova jednog seljanina i pita ga birovi: Je li istina, da si ti na ćoši prid ljudima govorio, da su svi prokatori lupeži, pa da si obećao, da ćeš to u pismu dati? Istina je gospodaru, al ni njim tribalo pismo i tako su povirovali.

Novac i pakao. Škrtac: O častni gospodine, reče bolestnik izpovidniku, vidim, da mi je umrti, al barem da mogu poneti sa sobom novce. Pop: Nemoj to želit, jer tamo kud si ti nagnuo i tako će se raztopiti.

Još on se zlovolji. Krčmaru! muha je u ćorbi, reče jedan gost. — Ta borme ne mogu vola metnuti u nju za 6 krajcara, odvрати krčmar.

I sotim se mož hvaliti. Dragutin: Mamo! danas me pohvalio učitelj. Mati: Šta je reko? Dragutin: Meni nije ništa, već Mirku reče: „Ti si najgorji, još i Dragutin je bolji od tebe.“

To je već drugo. Kapetan: Jeli istina, da ti ne možeš jisti profuntu? Regruta: Istina je. Kapetan: Pa zašto? Regruta: Kad oni drugi ukradu od mene.

Pisma od Joške Gajgera.

Jestel' čuli braćo pismu ovu,
Sradaniju Joške Gajgerovu?
Buduć Joško Gajger je na glasu,
Da on ima s' novcom tešku kasu;
Još, da mu je kasa puna blaga,
Čistog novea do trista hiljadah,
Pak još, da je teška devet centi,
Hej! tko će je djavo sad odneti.
Al to čuli mudri pustolovei,
Da je kasa napunjena s' novcih,
Zgombaše se oni i udesu,
Kako kasu srićno da odnesu.
Vazdan oni oko kuće idju,
Pa gledaju gdi će moć, da pridju,
Svud je kuća visinom dva kata,
Pak nemogu nigdi uć na vrata.
Al kad na to pustolovei smotru,
Pak donesu podugačku lotru,
Da se po njoj lakše gorí popnu,
I ponesu oni štrange gola,
Da se po njoj lakše spuste dole,
Pak kada su oni srićno sašli,
Kočijaša su tu odmah našli!
Jedan na njegov oštro se izpriče,
Da on više nikoga neviće:
U svakog' je bila puška puna,
Ako b' s' trev'la kod nji kakva buna.
Jošter svaki nož drži u ruci,
Koga vidiš, tog' odmah utuci.
Jedan hitro kola tad okreće,
Drugi sersam još žurnije meće:
Treći vodi već dva dobra hata —
I dovuće kola prama vrata,
Još su kod nji bile jake sprave,
S čime oni, da otvore brave.
Kad su ušli već u dućan sada,
Stoji kasa baš ko liepa mlada,
Jedan tuđe kasu liepo moli,
Hajde — pa ćeš s' nama ić na koli.
Drugi čuti, ništo negovori,
Već pu skasom pokrene je doli,
Pak nji četiri junački pokleknu.
I na kola cielu kasu metnu.
A s' kapijom neimaše muke,
Samo drže dobro svi za kuke. —
Drže oni dobro svojom rukom,

Hajd' idjemo mirno svojim putom,
Kad su kasu na kola metnili,
Jedva jesu svi na kola sili,
Pak se žure da pridju grobnice,
I da udju u naše žitnice,
Tude oni kasu raztvoriše,
Na njoj vrata glavna otvoriše;
Al iz kase kipi milo blago,
Bilo im je svima vrlo drago.
Tu je zlato srebro i taliri,
Dilili su oni sa šeširi.
Napunili svaki svoju kesu,
I srićno je kněci odnesu.
Morali se odmah tad razići,
Nisu mogli dalje više ići, —
Jerbot zora sa nebasa rudi,
Na oranje idju naši ljudi.
Knda Gajger njtru doli sadje,
I dvoranu otvorenu natje, —
Misli Joško, — daj' unutra žena,
Al je kasa s' novci odnešena.
Tu se Gajger vrlo sad pripane,
I na misto od tereta prane, —
Iz sveg srea on tužno uzdane,
Jao mene i žalostno nane!
Kad se Gajger malo osvistio
Oči k' nebu i ruke dignuo,
S' plaćom groznim — jaukom ciknio,
— I suprugu on svoju viknio.
Kad gospoju brže doli sadje,
Gospodara plaćuće onde nadje,
Joško plaće iz srea uzdiše,
Nema žena naše kase više!
Kada ona začuh tužne glase
U nesvisti sva umrtvila se,
Pak izmukla jedoa rić izreknu,
Zloćineama kletvu tad izreknu:
Vi zloćinci hulje i dželati,
Bog neka vas kaštigóm naplati:
— A hulje se na to dobro smiju,
Za Joškovo blago jidu — piju,
Pak radostno svi govore tako,
Daj nam Bože, — do smrti ovako —
Da možemo srićno dok nas traja,
— Uživatí zemaljskoga raja!!!!

Spivao: Ivić Šime podvornik „Pučke kasine“ u Subotici.

V A Š A R I.

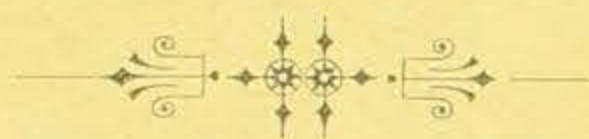
- Abonj (Pešt žup.), 30 maj. 20 aug. 30 nov.
- Ada (Bač-B.) u nedilju i ponediljak prid 19 mart. 15 jun. i 25 oct.
- Algjoj, 1 jan. 5 maj. 5 sept.
- Alibunar, na duhove i na začeeće Bl. D. M.
- Almaš (Bačka), 9 febr. 1 maj. 14 sept. 22 nov. Ako ovi naznačeni dani u nedilju i ponediljak padaju, onda se vašar drži na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, tad prid ovima u ponediljak.
- Alparet, 2—3 jan. 9—10 apr. 24—25 maj. 13 jun. 30 sept.
- Apatin (Bač-B.) 12 maj. i 21 oktob. svaki put u ponediljak prid naznačenim danima.
- Apatfalva (Čanadv.), 24 apr. 26 jul. 8 sept. 25 nov.
- Apoštag (Peštv.), 24 jun. 12 oct. u nedilju i ponediljak prid naznačenim danima.
- Arad, onaj ee dan posli evitne nedilje na Petrovo, ponediljak po svih svet.
- Asod, na Spasovo; u petak posli sv. Stipana i sv. Martina.
- Bač (Bačka), 21 febr. 1. maj. 15 aug. 28 oct. Ako ovi naznačeni dani u nedilju il u ponediljak padaju, onda je vašar na ove dane; ako pak ma u koji drugi dan, onda se vašar drži u siideću nedilju i ponediljak.
- Baja, u nedilju prid 14 febr. 24 apr. 22 jul. 21 sept. i 6 dec.
- Bajmak (Bačka), 25 maj. 24 aug. 11 nov. Ako izvan nedilje i ponediljka u drugi dan pada, onda je vašar uvik u ponediljak prid naznačenim danima.
- Baračka, 17 jun. 20. okt.
- Baranjar, 2 febr. 8 jun. 5 aug. 15 nov.
- Barč, 1 apr. 24 jun. 2 sept. 9 dec.
- Batonja, 19 mart. 20 jun. 1 nov.
- Batorkes, 25 jan. 4 maj. 2 jun. 14 sept. 11 nov.
- Batosik, 19 mart. 16 jun. 24 sept. 28 okt.
- Bečkerek veliki. 1 mart. 6 maj. 17 aug. 12 okt. 11 nov.
- Bečej stari, 8 apr. 5 jul. i 17 okt. u nedilj. prid naznač. dan.
- Bečej novi (Banatski), 6 apr. 17 aug. 3 okt.
- Beel, 1 mart. 1 jun. 1 sept.
- Bekeš, 24 mart. 20 jun. 29 sept. svaki put u nedilju prid naznač. dan.
- Bekeš-Čaba, 3 mart. 1 jul. 26 okt. i na 2-gu ned. došašća.
- Beloerkva, madj. Fehértemplom, 20—23 jun. 15—18 okt.
- Beodra, 6 maj. 8 sept. 1 nov.
- Bezdan, 15 mart. 16 jul. 29 sept. 19 nov.
- Boujha (Kisküküllöm.) 18—21 febr. posli duhovah u sridu, 27—30. sept.
- Bonjhad, 6—7 mart. 8—9 maj. 10—11 jul. 4—5 sept.
- Budim, 1 mart. 24 jun. 14 sept. 30 nov.
- Budim stari, 16 febr. 25 maj. 1 aug. 15 okt. Nediljni vašar u utor. i petak.
- Buševac, dan po Jos. 20 mart. dan po Ivan 25 jun. dan po apoštolih 16 jul.
- Butjin (Temešv.) 24 apr. 24 jul. 15 okt. 20 dec.
- Buziaš, 23 jan. 24 apr. 25 jul. 1 okt.
- Čadjaciya, na Spasovo, Petr. i Martinje, robeni sajam na sam svečani dan, a marvinski svagda 4 dana grlje.
- Čakova (Temešv.) 29 jun. 29 aug. 20 sept. 11 nov.
- Čaktornja, 3 febr. na evitni ponediljak, 30 jan. 3 aug. u poned. prid 15 okt. 25 nov.
- Čanad (srbski i nimački), 15 mart. 20 jun. 16 okt. 10 dec.
- Čantavir, u poned. prid 1 maj. i 24 sept.
- Čoka (Torontv.) na ime Isusovo; sedmi dan posli uskrsne nedilje; na sv. Trojstvo; 29 sept.
- Čongrad, prve ned. apr.; prve ned. jul. druge ned. okt.; druge ned. decra.
- Čurog, u ned. i pon. prid 4 mart. 1-im jun. i 6-im okt.
- Cripaja (Torontv.) 4—6 apr. 8—10 sept.
- Ceglid, 15 jan. 16 apr. 22 jul. 1 nov.

- Dalja, 4 maj. 30 okt.
- Darda, 2 jan. u poned. prije Spasova; 24 aug. 4 nov.
- Djakovo, 1 maj. 26 jul. 28 okt.
- Debrecin, 17 jan. 24 apr. 15 aug. 9 okt. svaki traje 9 danih. Vašar pada uvijek u pon. prid naznačenim danima.
- Dorožma (Čongr.) 7 apr. 29 jun. 16 sept. 8 dec.
- Dunafeldvar, 25 mart. u utorak posli Duhovah, 20 aug. 1 nov.
- Dunapentele, vašari padaju na to poned. kad je sv. Gjuro, sv. Trojstvo, mala Gospoina.
- Dunaveče, 14 febr. 6 maj. 26 jul. 29 sept.
- Eger, u poned. jan. misec koje nedilje Pavao pust. pada; u pon. maja koje ned. Pongrac pada; u pon. jul. koje ned. Pohod B. D. M. pada; 29 sept.
- Erdőd, posli 2 febr. prije Uskrsa, prije Duhovah, posli Pohoda B. D. M. posli uzviš. Križa, posl. Svi Svetih i Nikolindana: uvijek u četvrtak.
- Estergom, u pon. i utor. one nedilje, kadje Grgur (mart.), Urban (maj.), Lovre (aug.), Šimon Jud. (okt.)
- Eršekujvar, na Mathiu; na cvitnu ned.; na Urban; na Pet.; u nedil. posli sv. Stipan kralj.
- Felegjhaza (Kis-Kun.) 20 jan. 27 maj. 18 aug. 4 okt.
- Feldvar (Bačka) 22 mart. 7 jun. 21 aug.
- Franjova, 13 maj. 13 jul. 30 okt.
- Futok, (Bačka) 3 maj. 16 jun. 18 aug. 7 nov. Ako ovi dani ne padaju u ned. i pon.; onda vašari se drže uvijek u ned. i pon. prid naznač. dan.
- Garčin, (Slav.) 1 maj. na Duh. 29 jun. 21 sept.
- Gjercámos, 5 apr. 17 jun. 19 sept.
- Gjengješ, 2—3 febr. 25—26 maj. 24—25 aug. 19—20 nov.
- Gjur, madj. Győr, 18 jan.; velike ned. u pon. prid Brašančev 22 jul. (M. Mandal.) 8. sept. (m. gosp.) 25 nov. (Kath.)
- Gjula, (Bekešv.) na Obr. sv. Pavla 25 jan. grije jedne nedilje; na „Exaudi“ prije jed. ned.; na tjedan prid 22 jul. i 8 sept. svagda počamši od sred. do ned.
- Gjulafehervar, u utor. prid Uskrs; 26 jul. 30 sept. 17 dec.
- Gospić, (Hrv.) 1 maj. 10 okt. Osim toga svaki petak.
- Hajoš, u slid. ned. 25 marc. 29 jun. 29 sept.
- Halas, (Pešt-Kišk.) 25 marc. 21 jun. 1 sept. 19 nov.
- Harkanj, u pon. te ned. kad je Juliana febr., sv. Gjura apr., Petar u okovih aug., Nikola dec.
- Hodmező-Vašarhelj, (Čongr.) u ned. i pon. posli Imena Isus jan.; u ned. i pon. prid Josip marc.; prid Brašančev prid Razstank. apošt. jul. i u ned. prid Gal opat okt.
- Hodšagh, 9 febr. 29 sept. Ako ovi dani u ned. i pon. padaju, onda vašar se drži na te dane; ako nama u koji drugi dan, onda zatim u slideću ned. i poned.
- Ilova, na Dorothe. febr.; na Blaš gov na Tilovo maj.; na Braš jun.; na M. Magd. jul.; na Mat. sept.; na Sv. Svet. nov. nazač. B. D. M. dec.
- Ilok, 24 apr. 13 jun. 2 aug. 23 okt. 25 nov.
- Irig (Tolnav.), na dan sv. Blaža, sv. Gjure, male Gosp. i sv. Kate.
- Irig (Hrv.), na Teodor, na čistu ned. u postu, na veliku Gospu.
- Indija, na Cara Korist, na Malu Gospu, na Poh. Gosp.
- Ivan-Egerség, u srid. prid 6 jan. u prve sride april. jul. i okt. miseca.
- Ivan (Šopronv.), na Obr. sv. Pavla (25 jan.), na treću ned. posli Uskrsa, na sv. Bartul i Svi Svetih.
- Jankovac, 17 apr. 26 jul. 1 nov.
- Jasberin, 25—26 mart. 18—19 maj. 15—16 aug. 4—5 okt. 9—10 dec.
- Kalača, 19 mart. 31 maj. 15 aug. 30 nov.
- Kaniža (velika u Zalav.) 30 jan. 3 apr. 22 maj. 14 aug. 9 okt. 4 dec. Uvijek osam danih trajaju.
- Kaniža (Turska) 29 apr. 1 jul. 1 nov.
- Kaniža (stara Bačka) 25 maj. 1 sept.
- Kapošmező, 1 apr. 18 maj. 14 jun. 30 sept.
- Kapošvar (Šomogjv.), 15 jan. 25 mart. 4 sept. 2 nov.
- Kapuvár (Šopriv.), u pon. posli 25 jan. 19 mart. na Tilovo; 26 jul. 29 aug. i 13 dec.
- Kašša, 20 jan. 3 maj. 27 jun. 25 aug. 19 nov.
- Kaćmar (Bačka), u pon. posli 16 maj. u okt. te ned. kad je sv. Teza,

- Kamenica, 3 maj. 22 jun. 18 okt.
Karlovac (Hrvt.) 8 maj. 15 jun. 25 jul.
29 sept. 21 dec.
Kečkemet, 12 mart. (Grgur), 10 maj.
(Gordian), 10 aug. (Lovre), 26 sept.
(Cypr.), 25 nov. (Kath.)
Kerestur (nimački), 3 maj. 14 sept.
Kerestur (Bodrog), 20 febr. 5 jun. 28
aug. 27 nov.
Keresteš (nimački), u pon. posli sv.
Trojstva i Cvitne ned.; u pon. posli
Nikol (dec.)
Krnjaja (Bač-B.) 10 maj. 4 okt.
Kesthelj (Zalav.) 6 jan. u četv. posli
Uskrsa, u četv. posli Tilova, 10 aug.
21 sept. u četv. prije Martinja.
Kikinda (velika), 24 apr. 24 jun. 20
sept. 1 dec.
Kiš-Köröš (Peštv.) 24—25 febr. 1—2
maj. 18—19 okt. 1—2 aug.
Kiš-Komarom, na Gjurgj. na sv. Pavla
i u pon. prid sv. Katharin.
Kišmarton, u prvi pon. „Oculi“ i „Exaudi“
nediljah; u pon. posli sv. Petra u
okovih i posli 21 sept.
Kišmarton-Varalja (Šoprm.), na prve po-
nediljke marč., jul., sept. i dec. mis.
Ištelek (Čongrv.) 16 apr. 7 jul. 20
okt.
Kiš-Ujsalaš, 19—20 godišnjeg pon. jun.
4—5 sept. 13. dec. Svaki vašar u ned.
prid naznač. danima drži se.
Kiš-Zombor (Torontv.), 15 apr. 10 aug.
18 okt.
Koložvar, 10 jan. 10 mart. 13 jun. 1
aug. 2 nov.
Komarom, te ned. kad je Filip-Jakov;
na Petrov, na Rok, na sv. Franj. i
Andr.
Komluš (Banat), 5 mart. 15 jun. 1 sept.
Kula, (Bačka) 29 apr. 24 jun. 6 aug.
15 oct. Svagda u ned. i pon. prid
naznač. danima.
Kun-Dorožma, (Čongr.) 1 febr. 29 jun.
16 sept. 8 dec.
Kun-Sentmikloš, 3—4 febr. 16—17 maj.
22—23 aug. 29—30. dec.
Kutaš, 5 apr. 30 jun. 31 jul. 6 sept.
Kuti, (Nyitrav.) 22 jan. 25 apr. 12 jun.
4 aug. 28 sept. 18 nov.
Lugoš, (Kraššov.) 10 febr. 10 maj. 2—4
jul. 21—23 okt. U subatu prid nazn.
dan.
Madaraš, 25 jan. u ned. prid Spasov.
25 jul. 26 okt.
Magoč, (Baranjv.) 14 febr. 18 apr. 13
jul. 7 okt.
Majša, 9 febr. u pon. sv. Trojstv. 27
aug. 11 nov.
Mako (Čanadv.) u sub. prid „Judica“
ned.; u subatu prid 24 jan. 19 aug.
i 19 nov.
Martonoš, (Bač B.) 8 jun. na malu
Gosp. u slid. pon.; 7 nov. jun. i nov
vašari, ako datični naznač. dani u ned.
i pon. nepadaju; uvik se drži u pon.
prid naznač. danima.
Miske, (Vašv.) 2 febr. 3 mart. 2 jul.
14 aug. 8 sept. 4 okt. 24 nov. 12 dec.
Miške, 2 febr. 25 mart. 2 jul. 15 aug.
8 sept. 4 okt. 2 nov. 13 dec.
Mitrovica, (Hrv.) na 40 mučenika, na
Cvitnicu, na Spas, na Ilinje, na Malu
Gosp.
Mohač, (Baranjv.) 24 febr. 17 apr. 24
jun. 11 nov. 21 dec.
Moholj, (Bačv.) 30 maj. 30 sept.
Mokrin, 14 febr. 20 maj. 30 sept.
Monoštor, (Krasni Brodi) 22—23 maj.
Norovica, (Bačk.) posl. sv. Josipa u
dojdući poned. poslid. ned. jula, prve
ned novbra u poned.
Nagj-Kireš, 5 mart. 24 apr. 27 jun. 26
okt.
Nagj-Szt.-Mikloš, (serbs. i nemački) 5
apr. 5 jul. 25 okt.
Nagj-Sombat, 21—24 jan. 11—14 mart.
29—30 apr. 1—2 maj. 24—27 jun.
29 jula do 1-og aug. 9—12 sept.
28—31 oct. 2—5 dec.
Našice, (Hrv.) na Antuna Pad. na ve-
liku Gospu, na 40 muč. na Aud.
Nagj-Varad, vidi Varadni velik.
Nadudvar, (Hajd.) 19 jan. u pon. ove
ned 16 apr. 6 aug. 20 sept. u pon,
tib n d. u koje nazn. dani pad.
Nadašd, (Baranj) 19 mart. 20 aag.
Nemes-Militič, (Bačka) 9 maja, 20 okt.
Novi-Sad, 20 mart. 19 maj. 10 aug. 29
oct.
Novo-Selo, (Bačka) 25 febr. 8 jun. 14
sept. i 1 nov.
Osik, 20 jan. 24 apr. 20 jul. 19 oct.
(svi veliki). Prije svakog osam dana
glavni marvinski vašar.
Pakš, u ponediljak prid 16 maj. 15 jul.
21 sept. 19 nov.

- Palanka (vel. Bačka) u prvi pon. maj. i oct.
- Pančevo, na Gjurgjev po nov. kalend., na Petrov i na malu Gospu po star. kal.
- Papa. na Svitlo Mar.; na Blagočist.; na sv. Trojstv.; u jul. na Poh. B. D. M.; na vel. Gosp.; na mal. Gosp. i na začenje B. D. M. svagda u utor. i u srid. posli ovih Svetaca. Ako koji od ovih nazn. svetaca u utorak i srid. spada, onda se vaš. drže u utorak i srid. dođuće ned.
- Pešta, na Josipovo 19. mart, na Medardovo 8. jun. na Iv. glasovik 29. aug. na Leop. 15. nov. Sajmovi se drže a tu ned. u koju nazn. dn. spadaju.
- Perjamoš, 24. apr., 15. jun. 24. sept.
- Petrovoselo, u pn. prid 8 maj., 30. aug. 7 nov.
- Pečuh, pned. k. Svitl. Mar., pned. prije duhova, pa poh. BDM., na Katarinje. Svaki vašar traje ned. dana.
- Pečvarad, (Bar.) u febr. Valentin; apr. Adalb., aug. Velik Gosp.; i st. Luka.
- Petrovaradin, 24 febr., O Petr. O Mart.
- Požega na Ant. Op. na Čvitn. na Duh. na Terezu, na Tom.
- Požun, na Vlne. apr.; na Iv. kerst; na Miholj, na Lucu.
- Prigl. St. Ivan, (Bač.) u pon. prid 24 jun.
- Rac-Almaš, u pon. prid 15. oc.
- Rac-Kaniža, u sridu posli Usk., 16 maj. 24 jun. 10 aug.
- Rekaš, (Peštv.) 9 febr., 16 jun., 16. sept.
- Revkomarom, 29 apr., 1 maj, 24. jun. 12 aug., 30 sept., 1 oct., 26 nov.
- Ruma, (Bačk.) 13 apr., 29 maj. 13 jun. 29 jul., 29 sept.
- Šarkanj (Eogarv.) 10 maja, 23 aug., 11 nov.
- Šikluš, (Bar.) u pon. 19 mart. u pon. posli Sv. Trojstv., u pon. te ned. Kad je Vel. Gosp., 30 nov. 2 dec.
- Šoprun, posli prvi pon. u mart. Filipski prvi pon. u maju, preobraženski zadnji pon. u aug., elisab. prvi pon posli Elisab. Nediljnt pon. i petak.
- Sarvaš, (Bekešv.) 24—25 febr., 24—25 jun., 10—20 oct. 21—22 dec.
- Satmar-Németi, 2 febr. 19 mart. 1 maj, 2 jul. 29 sept. 21 nov.
- Santo (Abajv.) u sridu prije Uskr. 13. jul. 4 oct, 6 dec.
- Santo (Zaly.) utor. posli Duh.
- Segedin, 5 maj. 31 jul. 10 oct. 30 nov.
- Segsard, u pon. i utor. tih nedilja u koje spadaju: Ovitnica, Brašanč. Pohod BDM., Našašće križa i Sv. Elisabet.
- Sent-Marton, (Turoev.) 24 febr., u pon. prije Duh. 10 aug. i 11 nov.
- Sent-Marton, (Šopr.) 24 febr., 10 aug. 25 oct.
- Sent-Mikloš, 5—6 jul. 5—6 jul. 25—26 oct.
- Sent-Mikloš turski, 17 apr., 26 jul. 4 oct.
- Sent-Tamáš, 12 mart., 26 jul., 20 sept.
- Senta, (Bačk.) 26 mart., 22 jun., 17 aug. 19 nov. Svagda u ned. i pon. prid naznač. danima.
- Stolni Biograd (Ehérvár) na čistu ned. i pon. K. Gjurgjevu, K. Ivanju, k. Bartolovu, k. Demetrijevu. &etiri posljednja vašara drée se u red i pon. onoga tjed. na koji padaju oni svetei. Slankamen. 2 jul.
- Solnok, 24 febr., u nev. prid Spasov. 8 sept. 5 nov.
- Štanišič (Bačk.) 12 apr. 4 oct. u pon. prid naznač. dan.
- Sombor. (Bačka) na Blagovist, o Spasovi o velikoj Gospi, 25 nov.
- Subotica, febr. o Matiji, 16 maj. 8 sept. 28 okt.
- Temerin. (Bačka) 25 febr. 5 maj 4 sept. 22 nov. Ako ovi dnevi ne padaju u ned. i pon. tad vašar se drži u ned. i pon. prid naznač. dan.
- Temišvar, 19 mart. 1 jun. 25 jul. 29 sept. 18 dec.
- Tolna, u prvi pon. maja, 13 jun. 10 aug. 5 nov.
- Topanfalva, u petak prid Cvitnu ned. u pet. prid Duh., 9 jula, 28 aug. 5 nov.
- Topola, 18—19 apr. 13—14 jul 4—5 oct. U ned. i pon. prid naznač. danima.
- Uj-Arad (Temešvar) 1 mart. 16 jun. 18 oct.
- Uj-Szivae, (Bač.) 3 apr. 10 jun. 23 spt.
- Uj-Peč, 4 apr. 10 aug. 28 oct.
- Uj-Pešta 1 febr. 1 maj. u ned. za 15. jul. i oct.
- Vac, prid Uskrs; u ned. prid Poh. BDM. i prid Gal: opat. u oct. i Tomom u dec.

Varažd, 24 apr. 25 jun. 25 jul. 5 nov.	Vilanj (Baranjv.) 3 apr. 30 okt.
Varađin veliki, 12 mart. 21 jun. 8 sept.	Vinkovci, 16 maj. 6 aug. 1 nov.
8 dec.	Vukovar, 1 maj. 24 jun. 15 nov.
Varađdin (Hrv.) na Gjur, na Ivanje, na	Zabola, 27 febr. 27 maj. 7 sept. 2 nov.
Jakov, na Emerikov.	Zemun, na sv. Matiju, 3 maj. 13 dec.
Vašarište (Vespr.), 20—21 mart. 17 jul.	Zagreb, u četvrtak prije Cvitn. ned. dan
Vašarište (Šomljo) u mart. na Bened.,	po Marku, na Margar. dan po Stipan,
u jul. na Mergar., sept. na Lamberta	Kralju, na Šimun; dan po Prij. B.D.M.
i dec. na Božic.	Od ovih je znamenitiji onaj na Marga-
Verbas novi, 28 mart. 2 jun. 12 sept.	retu, a najznamenitiji na Stip. kralja.
u pon. prid nazn. dan.	Žambek, 4 febr. 10 apr. 24 jun. 28 okt.
Vesprim, 6 jan. 14 febr. 12 mart. 4 maj.	u četv. i petak posli ovih dan.
10 aug. 21 sept. 6 dec.	Žablja, 15 apr. 20 jun. 29 sept.
Veliki banat, 2 jul. 1 sept. 4 okt. uvik	Žombolj, 19 mart. 29 jun. 8 sept. 11 nov.
u sridu.	

OBJAVE.

OBJAVA.

Doli podpisan imam sriću izjaviti slobodne kraljevske varoši Subotice štovanom občinstvu, da imam u Vermeš Gaborovoj kući

ŠTOVARIŠTE OKOVNI KOVČEGA

gdi se ujedno svašta naći i dobiti može, što se svake vrsti ukopa sjajni tiče, kano pokrovi, jastuci, evića u najvećem izboru.

Priporučujem se daklem, da ću u ukopnom slučaju: svakovrstnoj želji štovanog občinstva zadovoljiti, i sa lipi

ČAKLENO-MRTAČKIH KOLI — SVITNJACIH —

propećem — i svem nuždanim na uslugu biti.

I na poslidku izjavljam, da su mi kovčezi iz najbolje tvornice pribavljeni, lipi i pored tog jeftini; i da pored tog nuž svaki kod mene kupljeni kovčeg, lipa mrtačka kola besplatno dajem.

Utičem se dobrohotnoj naklonosti štovanog občinstva u naznačeni slučaj.

Subotica, miseca Studenog.

Poniznešću
Pajo Lux.

Lajčo (Ljudovif) Berényi

GVOŽDJAR

U SUBOTICI,

ULICA: DEÁKOVA, KUĆA: BARUNA RUDIĆ.

Priporučuje svoje izvrstne dobre gvozdene
sprave za gazdaluk, kao:

motke (šipke), šine, osovine, kopače (ašove), motike, vile,
lopate, kose,

plugove, lance,

klinove, žvale, češagije, gladalice,
turpie, pile, glita, svrdla,

osim toga za kuhinu

lonce, avane, pegla, peraje, peći

i kojekake stvari gvozdene koje tribaju
gazdi i gazdarici.

Sve po umirenoj cini.

OBJAVA

Kad mi je zahvaliti svim znancem, koji su moju likarnu u nuždi potraživali, i na toliko me podupirali, da sam mogao moju likarnu s najizvrstnijim likovima opremiti, priporučujem na novo moju uslugu.

Moju trgovinu po zakonih vodim najtočnije tako, da svakoji prodat lik uvedem u knjigu, za kojeg dobrotu i cinu uvik ću bit odgovoran.

Pokle po izkustvu znam, da su moji nikoji preparati veoma obljubljeni, zato opetovno priporučujem iste :

Melem za lice, koji odstrani s lica pokrpe, pige i bubuljice, koji je sastavljan od glasovitog „Vukovarskog Spitzera i od Lehman Schihulsky“ i od drugih najfinijih pomada, a uz to nikad se pokvarit neće 1 doziš	50 nč.
Pomada za lice, od koje lice za čas pobili a neudi ništa, 1 doziš	40 nč.
Najbolji likovi od zubne bolesti; 1 bočica	10 nč.
Najfiniji pravi „Macassar“ i od zelenog ora zejtin za kosu, bočica	25—50 nč.
Lik proti opadanju kose i proti peruda, bočica	50 nč.
Svake vrsti najfiniji koso i brkomazi	3—30 nč.
Najfiniji parfimi na izbor	od 10 nč. do 3 fr.
Osobito su traženi lipotvorni, bili, filobojni, rozinkasti praškovi, mala kutija	10—40—80 nč.
Paščani prah (barut), obđi lik kođ svake konjske bole	50 nč.
Znamenit englezki maz za konjske naboje	1 fr.
Prašak svinjma, da im prolitije jilo, za matore	4 nč.
Za prasice	3 nč.
Melem konjma u pritiranosti za mizanje nogah	60 nč.

Od inozemskih preparata držim :

Izvorne Marie Celske, po cilom svitu glasovite kapi, sastavio Brady	
1 boca	50 nč. il 1 fr.
Francezki čaj 1 boca s naputkom	60 nč.
Francezki „cognac“, najplemenitiji lik od svakojake utrobne bolesti,	
1 boca	50 nč.—1 fr.
Pain Expeller. Reparator i Elisabete pilule, Redlinger pilule.	
I takozvane „Quisda“ životinske i svake druge likove, koji se dosad u velikima i glavnima varošima nalazi, od sele i kod mene se mogu dobiti.	

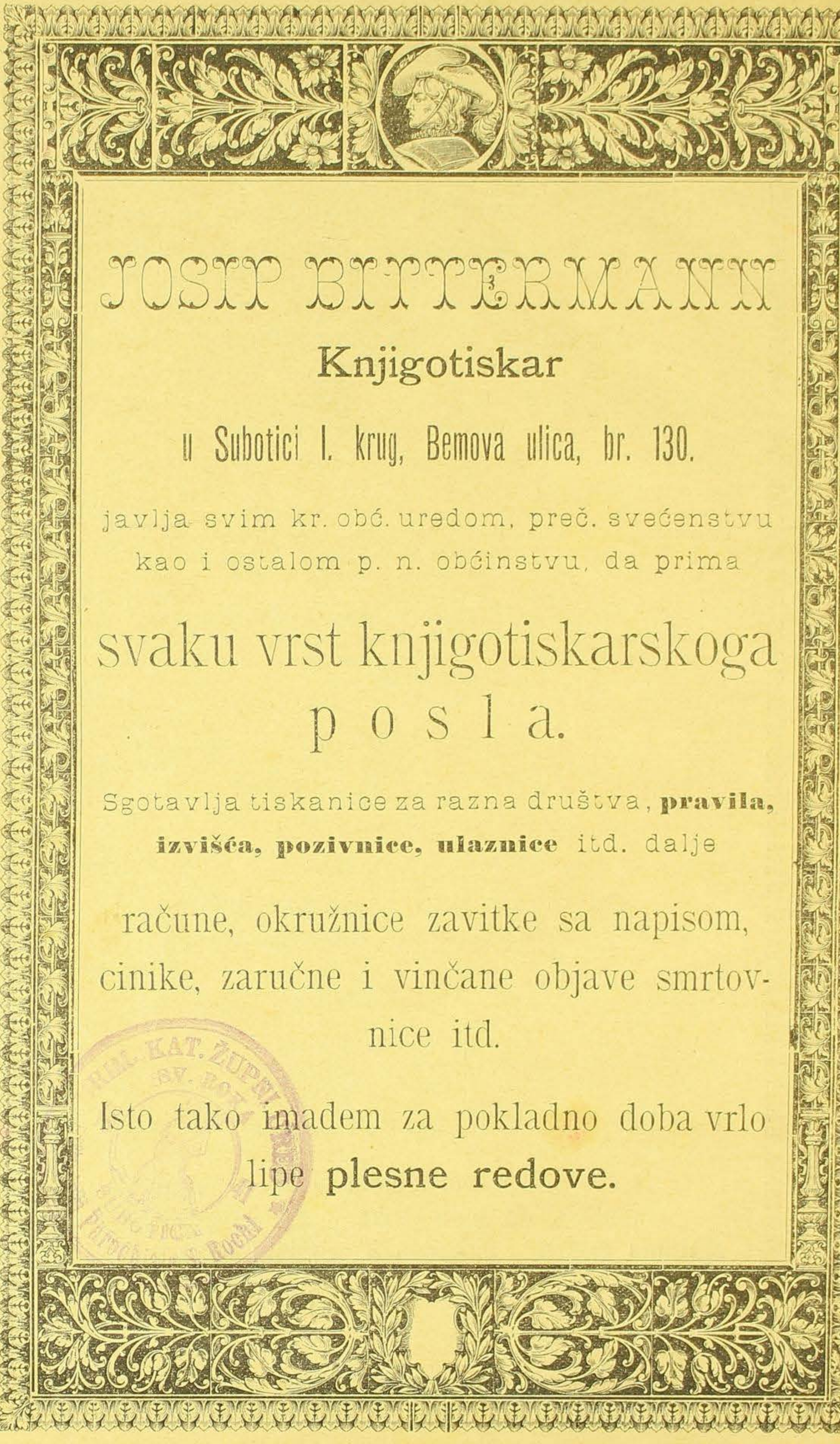
Onima, koji za prodaju kupuju likove, velik postotak dajem.

Najučtivije preporučujem se štovanoj publici.

Subotica, na uglu priko puta od svratišta „k' zlatnom Jelenu“, „likarna k' angjelu čuvaru.“

Bela Niertit,

likarnik.

JOSEF BITTBERMANN

Knjigotiskar

u Subotici I. krug, Bemova ulica, br. 130.

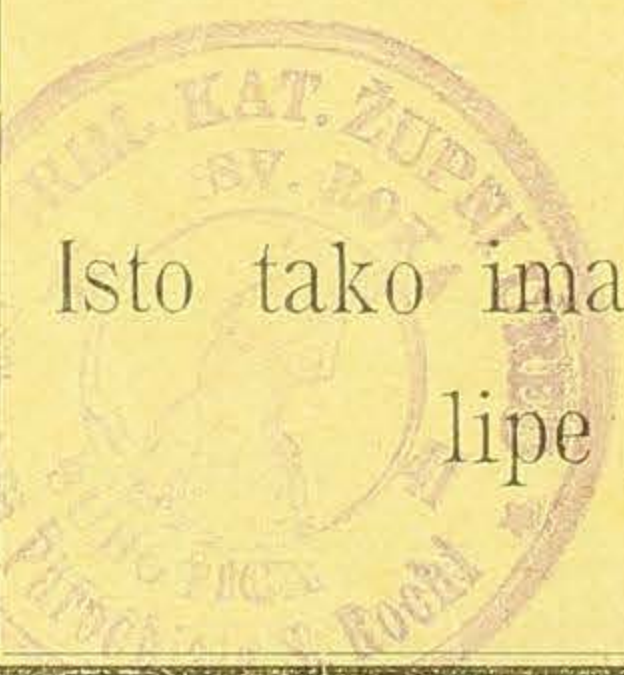
javlja svim kr. obć. uredom, preč. svećenstvu
kao i ostalom p. n. obćinstvu, da prima

svaku vrst knjigotiskarskoga
p o s l a.

Sgotavlja tiskanice za razna društva, **pravila,**
izvišća, pozivnice, ulaznice itd. dalje

račune, okružnice zavitke sa napisom,
cinike, zaručne i vinčane objave smrto-
nice itd.

Isto tako imadem za pokladno doba vrlo
lipe **plesne redove.**

B.Š. knjižnica
I. Kujundžića

zkvh.org.rs

PISMICE.

I.

Evo mene braćo
Sad u vašem krugu
Svama ću sad dilit
Radost, žalost, tugu.

Ah kako je dobro
U svom zavičaju,
Nije valjda bolje
Ni u samom raju,

Ja već davno nisam
Radost taku imo
Zato braćo ajde,
Da se zagrlimo.

II.

Donesite sada
Rujna vina amo
A nuz čašicu tu
Ded da zapivamo.

Nek nas žalost, tuga
Bar za časak minu
Il nek se utope
U tom rujnom vinu.

Ti nam pako Bože
Sada to oprosti,
Jer bunjevac mora,
Mora da se gosti.

III.

Ako pitaš zašt' mi
Sree pismu voli?
Odgovaram: za to
Jer mi liči boli.

Ta da nje mi nije
Davno bi već strado
Trunilo bi možda
Moje srce mlado.

Pivat ću ja zato
Pivat sve do groba,
Ni smutit me neće
Ovog svita zloba.

IV.

U polju se ori
Pismica pastira
Al žalostna, da te
Sve u srce dira.

S pismom mu se slažu
Mojih gusla žice,
A po koja suza
Krade se niz lice.

Teci, teci suza!
Ta sramota nije
Za onoga tko te
Z bog rodbine lije.

V.

Kad je rekla, 'S bogom'
Lastavica mila
Jednu mi je radost
Šreću učinila.

Rastala se sa mnom
Put uzela jugu,
A sobom odnela
I tu moju tugu.

Ah gle što učini!
Meni lasta mala
Nek joj bude zato
Po sto puti hvala.

VI.

Žalostno te gledim
O moj vrte mali
U tebi mi milo
Cviće, mraz svespali

Bolno motrim prošast,
Ljiljana i ruže,
Al mi ruke pomoć
Nemogu da pruže.

Narav mati sa mnom
Istu žalost dili
Jer su ljiljan ruža
Uresom joj bili.

VII.

Tu je jesen tu je
Pada lišće pada,
Past ću i ja u grob
Ali nez nam kada...

Kad bilo da bilo
Ništa mi ne smeta
Izpunit se mora
Božja volja sveta.

Ja ću Njemu služiti
Viran ću mu biti
Viruj brate onda
Lahko je umriti.
Fra. Miroljub.

